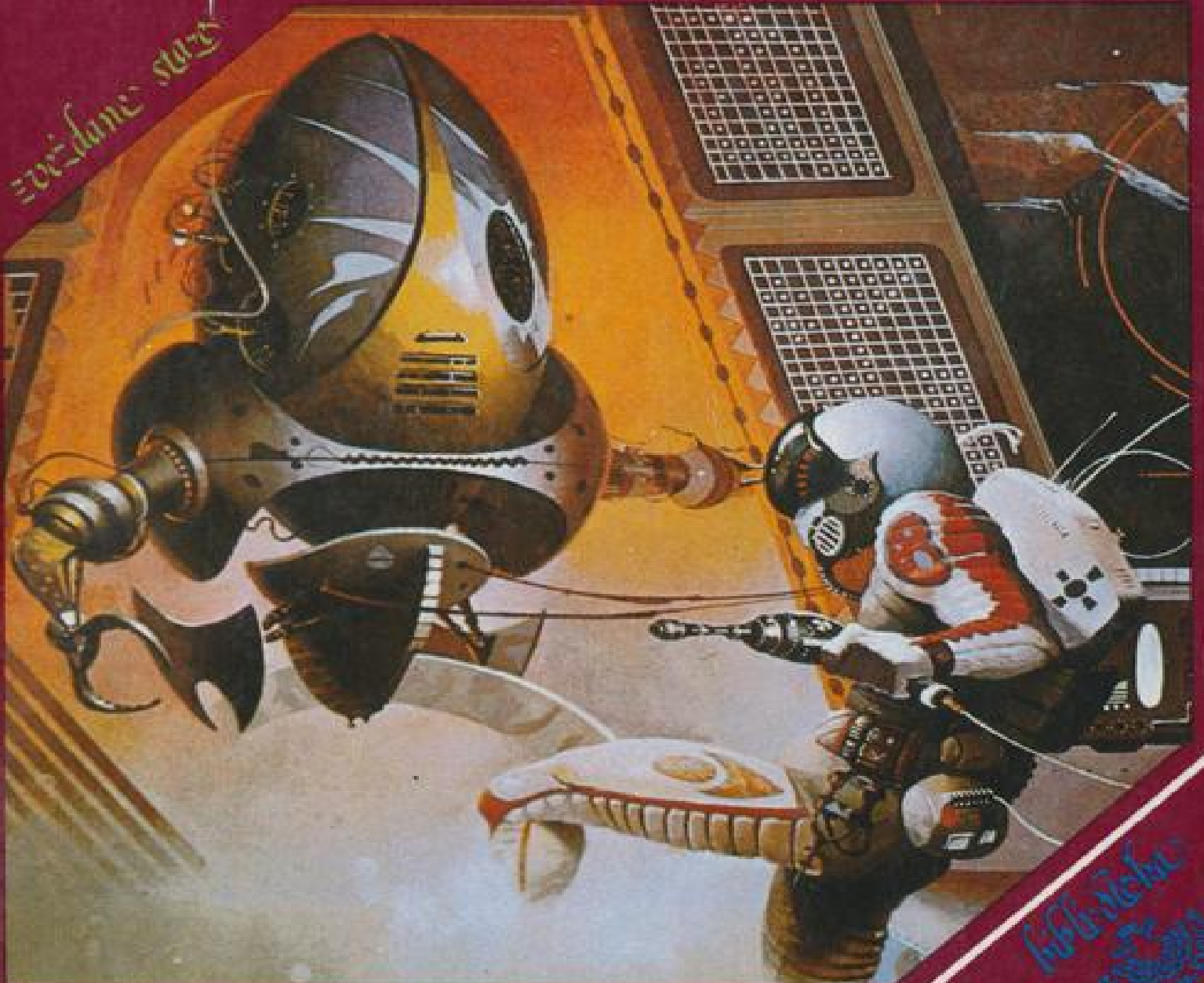

Hari Harison

Bil, heroj galaksije

mf

Evadne staz

mf

NARODNA KNJIGA
BIBLIOTEKA SF – „ZVEZDANE STAZE” – naučna fantastika

Hari Harison

BIL, HEROJ GALAKSIJE

Naziv originala:
Harry Harrison
BILL, THE GALACTIC HERO

Preveo – Zoran Stanojević

Svom drugu s broda BRAJANU V. ALDISU
koji gleda u sekstant
i određuje kurs svima nama

KNJIGA PRVA

GLAVA PRVA

Bil nikada nije shvatio da je za sve to bio kriv seks. Da sunce toga jutra nije tako plamtelo na mesinganom nebu Figerinadona II, i da on nije za časak ugledao šećerno belu, poput bačve široku stražnjicu Inge Marije Kalifigije dok se kupala u potoku, možda bi više pažnje obratio na oranje nego na gorući pritisak heteroseksualnosti, pa bi svoju brazdu izvukao sve do suprotnog kraja brega pre no što se na putu oglasila ona zavodljiva muzika. Moglo se desiti da je ne čuje, i njegov bi život bio sasvim, sasvim drugačiji. Ali on ju je čuo i pustio je ručke svog pluga koji je bio prikačen za robomulu, pa se okrenuo i zablenuo.

Bio je to zaista čudesan prizor. Paradu je predvodio orkestar od jednog jedinog robota visokog dvanaest stopa, koji je divno izgledao zahvaljujući visokoj paradnoj šubari što je skrivala haj-faj zvučnike. Njegove noge poput zlatnih potpornih stubova stupale su napred, a njegovih trideset ruku testerisalo je, čupkalo i potezalo vrtoglavu količinu različitih instrumenata. Ratnička muzika kuljala je u talasima koji su nadahnjivali toliko da su čak i Bilova debela seljačka stopala zaigrala u klompama, dok su blistave čizme vojničkog voda treskale o drum u savršenom skladu. Medalje su zveckale na njihovim muški isturenim, u skerlet odevenim prsima i, uopšte, sigurno na celom svetu nije moglo biti plemenitijeg prizora. Pozadi je marširao narednik, prelep u uniformi punoj traka i mesinga, sa gusto načičkanim medaljama, sa mačem i pištoljem, utegnut opasačem, a njegovo čelično oko otkrilo je Bila koji je blenuo preko ograde. Srebrom prošarana glava klimnula je prema njemu, a usta poput čelične klopke izvila su se u prijateljski osmejak; bio je tu i neki zaverenički mig. A onda je ta mala legija prošla, a za njom je žurno išla gomila prašinom prekrivenih pomoćnih robota, skačući, puzeći, ili kotrljajući se na gusenicama. Čim su prošli, Bil se trapavo prebaci preko tarabe i potrča za njima. Tu se nije dešavalo više od dva

zanimljiva događaja na svake četiri godine, i on nije nameravao da propusti nešto što je obećavalo da bude treći.

Gomila se već bila okupila na trgu kad je Bil dojurio, i slušala je neki koncert pun entuzijazma. Onaj robot se bacio u slavne ritmove pesme *PEŠADIJO ZVEZDANA, NEBESIMA HRLI*, probdo se kroz *TUTNJITE, RAKETE*, i skoro sam sebe uništio burnim ritmom kompozicije *PIONIRSKJE JEDINICE ŠTO KOPAJU ŠANAC*. Poslednju melodiju svirao je sa takvim naprežanjem da mu je jedna noga otpala i odletela visoko u vazduh, ali je bila vešto uhvaćena pre no što je udarila o tlo, pa je muziciranje završeno time što je robot balansirao na svojoj preostaloj nozi, a onom odvojenom je udarao takt. Posle jednog urlika fanfara, od koga su pucale bubne opne, upotrebio je tu nogu da pokaže preko trga na mesto gde su već bili postavljeni jedan trodimenzionalni ekran i kiosk sa osvežavajućim pićima. Pešadinci su iščezli u krčmi, a regrutni narednik stajao je sam među svojim robotima i na licu mu je sijao osmejak dobrodošlice.

– Sad počujte ovo! Besplatna pića za sve, ljubaznošću imperatora, i nešto živahnih scena veselih pustolovina pod nebesima dalekim, da vas zabave dok pijuckate – zavikao je on silnim i grubim glasom.

Svet je većinom prešao tamo, i Bil je bio među njima; samo se nekoliko postarijih ogorčenih protivnika regrutovanja izmigoljilo i zašlo među kuće. Osvežavajuća pića delio je robot koji je imao slavinu na mestu pupka i neiscrpnu rezervu plastičnih čaša u jednom kuku. Bil je srećno srkutao i gledao očaravajuće pustolovine kosmičkih pešadinaca, u boji, sa zvučnim efektima i stimulativnim podzvukom. Bilo je tu bitke, i smrti, i slave, premda su isključivo Čingeri umirali: pešadinci su zadobijali samo prikladne male rane na ekstremitetima, rane koju su se lako mogle prekriti majušnim zavojima. Dok je Bil uživao u tome, regrutni narednik Gru uživao je u njemu; njegove male praseće oči, crvene od pohlepe, prikovale su se za Bilov potiljak.

To je onaj pravi! – likovao je on u sebi, a požutelim jezikom oblizivao je usne iako toga nije bio svestan. Već je tako reći osećao težinu nagrade u džepu. Ostatak prisutnih bio je uobičajena mešavina prestarelih ljudi, debelih žena, golobrade mladeži, i drugih koji se nisu mogli regrutovati. Svi su bili takvi osim te kovrdžave

komadeške elektronske topovske hrane, širokih ramena i četvrtaste vilice. Rukom koja je precizno vladala komandama narednik snizi podzvuk i upravi uskozračni stimulator na potiljak žrtvine glave. Bil se meškoltio u svom sedištu, skoro učestvujući u slavlom boju koji se odvijao pred njim.

Kada je poslednji akord zamro i ekran ostao prazan, robot za osvežavajuće napitke zadobova šuplje po svojim metalnim prsima i povika PIJTE! PIJTE! PIJTE! Publika, poput ovaca, pođe na tu stranu, izuzev Bila koga je jedna moćna ruka iščupala iz gomile.

– Evo, odvojio sam malko za tebe – reče narednik i pruži mu već pripremljenu čašu do te mere prepunu rastvorenih droga za razbijanje ega da su se već kristalizovale na dnu. – Fini si ti momak i, kako ja vidim, tri koplja iznad ovih seljačina ovde. Jesi li ikad pomišljao na vojnu karijeru?

– Nisam ja vojnički tip, naredniče ... – Bil zažvaka vilicama, otpljunu da ukloni to što mu smeta da govori, i začudi se iznenadnoj maglovitosti svojih misli. Međutim, već i to što je uopšte bio pri svesti posle one količine droga i ultrazvuka kojima je bio podvrgnut bio je kompliment njegovoj fizičkoj izdržljivosti. – Nisam vojnički tip. Moja najmilija ambicija je da budem koristan kako najbolje mogu u karijeri koju sam odabrao: da budem tehnički operator za đubrivo, i skoro ću dovršiti svoj dopisni kurs ...

– Bedan je to posao za pametnog mladića kao što si ti – reče narednik tapšući ga po ruci da oceni njegov biceps. Kao stena! Odupro se impulsu da povuče Bilovu usnu naniže i na brzinu pogleda stanje njegovih stražnjih zuba. Kasnije to. – Pusti tu vrstu posla onima koji to vole. Tu nema šanse za unapređenje. A karijeri u trupi kraja nema. Šta pričam, veliki admiral Pflunger prošao je kroz raketne cevi, što se kaže, od regruta do velikog admirala. Kako ti to zvuči?

– To zvuči vrlo lepo za gospodina Pflungera, ali ja mislim da je bavljenje đubrivom zabavnije. Joj što sam pospan. Mislim da bi trebalo da odem i legnem.

– Ne pre no što pogledaš ovo, tek koliko da mi učiniš uslugu, naravno – reče narednik stajući mu na put i pokazujuću jednu veliku otvorenu knjigu koju je držao majušni robot. – Odeća čini čoveka, a većina ljudi bi se stidela da ih vide u jadnim prnjama kao što je to što

ti nosiš, ili da nose te razvaljene čamce na nogama. Što bi izgledao *tako* kad možeš da izgledaš ovako?

Bilove oči pratile su debeli prst do obojene scene u knjizi, gde je čudo zloupotrebe tehnike učinilo da se njegovo lice pojavi na figuri sa ilustracije odevenoj u pešadinski skerlet. Narednik je prelistavao knjigu, a na svakoj slici uniforma je bila malko kitnjastija, i čin viši. Poslednja je pripadala velikom admiralu i Bil zatrepta prema sopstvenom licu pod perjanim kalpakom, sada već sa nagoveštajem bora oko očiju, i sa zgodnim brcima prošaranim sedinom, ali i dalje nesumnjivo njegovom.

– Tako ćeš ti da izgledaš – prošaputa mu narednik na uvo – kad se ispneš lestvama uspeha. Da li bi voleo da probaš jednu uniformu? Krojač!

Kada je Bil otvorio usta da protestuje, narednik mu u njih ubaci veliku cigaru, a pre no što je stigao da je izvadi, robot krojač se dokotrljao, obavio ruku-zavesu oko njega, i razgolitio ga. – Hej! Hej! ... – reče on.

– To neće boleti – reče narednik, proturajući svoju veliku glavu kroz zavesu i blistajući pred prizorom Bilovih mišića. Gurnuo mu je prst u pektoralni mišić (kao stena) i povukao se.

– Au! – rekao je Bil kad je krojač ispustio jedan hladni indikator i bocnuo ga njime, mereći ga. Nešto kao *čank* začu se u njegovom cevastom grudnom košu i blistava skerletna bluza poče da izlazi kroz jedan prorez spreda. Samo časak i to je već bilo na Bilu, i sjajna zlatna dugmeta bila su zakopčana. Luksuzne sive pantalone došle su potom a onda blistave crne čizme do kolena. Bil se malo zateturao kad se zavesa odmakla i kad se dokotrljalo samohodno ogledalo.

– Oh, kako devojke vole uniformu – rekao je narednik – a i ne može im se zameriti.

Sećanje na viziju dva podjednaka bela meseca Inge-Marije Kalifigije zamagli Bilu vidik za trenutak, a kada se razbistrio, opazio je da drži pero, i da tek što nije potpisao formular koji je regrutni narednik držao pred njim.

– Ne – reče Bil, malko začuđen svojom čvrstinom. – Ja stvarno ne želim. Tehnički operator za đubrivo ...

– Ne samo što ćeš dobiti ovu divnu uniformu kao nagradu za dobrovoljno stupanje, i besplatan lekarski pregled, nego ćeš dobiti još i ove izvrsne medalje. – Narednik uze pljosnatu kutiju koju mu je, na znak, dodao jedan robot, i otvori je da pokaže redove sjajnog ordenja. – Ovo je Nagrada za Časno pristupanje – reče on svečano, kačeći na Bilove široke grudi draguljima optočenu Zvezdanu maglinu sa visuljkom na lšartreznom polju. I imperatorov čestitni *Pozlaćeni Rog*, i medalju *Napred ka Pobedi*, i medalju *Budi pozdravljen od Majki Pobedonosnih Palih* i *Večno Tekuću Kornukopiju*, što ne znači ništa ali lepo izgleda, a može se upotrebiti za nošenje kontraceptiva. – Zakoračio je unazad i sa uživanjem pogledao Bilova prsa koja su sada zveckala od medalja, sjajnog metala i svetlucavih plastičnih dragulja.

– Jednostavno, ne mogu – reče Bil. – Hvala vam, u svakom slučaju, na ponudi, ali ...

Narednik se osmehnu, pripravan čak i na ovaj otpor u pet do dvanaest, i pritisnu dugme na svom opasaču. Time je aktivirao programirani hipno-navoj u peti Bilove nove čizme. Moćni nervni nadražaj poteče kroz kontakte a Bilova šaka se trže i poskoči i, kada se izmaglica digla sa njegovih očiju, on opazi da se potpisao.

– Ali...

– Dobro došao u Kosmičku pešadiju – zagrme narednik tresnuvši ga po leđima (trapezni mišić kao kamen) i uze mu pero. – U STROJ!
– povika još snažnijim glasom, i regruti se iskoprcāše iz krčme.

– Šta su to učinili mome sinu! – kričala je Bilova majka stigavši na trg; jednom rukom je pritiskala grudi a drugom je vukla njegovog malog brata Čarlija za sobom. Čarli zaplaka i ovlaži pantalonice.

– Vaš sin je sada trupaš, još veća slava neka je imperatoru – reče narednik gurajući svog regruta oklembesene vilice i pogurenih ramena u stroj.

– Ne! Ne može biti ... – jecala je Bilova mati čupajući svoje prosede kose. – Ja sam sirota udovica, on je moja jedina potpora ... vi ne možete ...!

– Majko ... – reče Bil, ali ga narednik gurnu nazad u stroj.

– Budite hrabri, gospo – reče on. – Nema veće časti za jednu majku. – On joj ćušnu u šaku veliki, novoiskovani, metalni novčić. –

Ovo vam je nagrada za dobrovoljno pristupanje, imperatorov šiling. Ja znam da on želi da ga uzmete. MIRNO!

Uz tresak potpetica nezgrapni regruti se isprsiše i digoše glave. Na svoje veliko iznenađenje to je učinio i Bil.

– NADESNO!

Jednim jedinim skladnim pokretom svi se okrenuše čim je komandni robot poslao to naređenje kroz hipno-navoj u svakoj čizmi. NAPRED MARŠ! I učinili su to u savršenom skladu, pod tako dobrom kontrolom da Bil koliko god je pokušavao, nije mogao ni da se osvrne, ni da mahne majci u znak poslednjeg pozdrava. Ona nestade pozadi i samo se jedan poslednji očajni krik probi kroz topot nogu u maršu.

– Ubrzaj ritam do 130 – naredi narednik pogledavši na časovnik smešten pod nokat malog prsta. – Samo deset milja do stanice i bićemo večeras u logoru, momci.

Komandni robot pomeri svoj metronom za jednu recku, a čizme koje su topotale prihvatiše brži korak, i ljudi počеше da se znoje. Kad su stigli do helikopterske stanice, bio je već skoro mrak, njihove skerletne uniforme od papira visile su u krpama, pozlata se otrla sa njihovih dugmića od metala za lonce, a površinski napon koji je odbijao prašinu sa njihovih tankih plastičnih čizama nestao je. Izgledali su tačno toliko odrpano, umorno, prašnjavo i bedno koliko su se i osećali.

GLAVA DRUGA

Bila nije probudio snimljeni zov trube za buđenje nego supersonici, koji su strujali kroz metalni skelet njegovog ležaja i protresli ga tako da su mu i plombe u zubima vibrirale. Skočio je, i onda stajao, drhtureći, u sivilu zore. Budući da je bilo leto, pod su rashlađivali: ljudima u Logoru *Leon Trocki* nije se dopuštalo da se razmaze. Blede promrzle prilike ostalih regruta dizale su se na sve strane i, kada su zamrle vibracije od kojih im se i duša tresla, izvukli su svoje debele radne uniforme od sargije i šmirgle, užurbano ih navukli, gumuli noge u velike purpume regrutske čizme, i izbatrgali se napolje, u svetlost zore.

– Ja sam ovde da vam slomim duh – reče im jedan glas pun pretnje, i oni pogledaše, i uzdrhtaše još više, suočeni sa glavnim demonom tog pakla.

Podoficir Smrtovnik Drang bio je specijalista od vrhova ljutih šiljaka kose do valovitih, za bubotke namenjenih đonova čizama koje su blistale kao ogledalo. Bio je širokih ramena i uskih kukova; duge ruke su mu visile kao kod kakvog strašnog antropoida, a zglobovi njegovih ogromnih pesnica bili su puni ožiljaka od razbijanja hiljada zuba. Bilo je nemoguće videti to gnusno obličje i zamisliti da je to izašlo iz nežne utrobe neke žene. On nije mogao da se rodi, mora da je, za državu, bio načinjen po narudžbini. Najuzasnija od svega bila mu je glava. To lice! Linija kose jedva da je bila za širinu prsta iznad crnih zamršenih obrva što su kao bujno rastinje stajale na ivici mračnih jama koje su skrivale oči – vidljive samo kao zlobni crveni odsjaji u toj paklenoj tmini. Nos, slomljen i zgnječen, čučao je nad ustima koja su bila poput reza nožem na zategnutom truhu lešine, dok su mu između usana virili ogromni beli očnjaci psećih zuba, najmanje 5 cm dugi, koji su počivali u žlebovima na donjoj usni.

– Ja sam stariji podoficir Smrtovnik Drang i vi ćete me oslovljavati sa *gospodine* ili *milorde*.

– Mrkog lica koračao je uza stroj preplašenih regruta. – Ja sam vaš otac, i vaša mater, i čitav vaš kosmos, i vaš lični neprijatelj, i ubrzo ću vas naterati da zažalite što ste se rodili. Ja ću vam skršiti volju. Kad ja kažem žaba, skakaćete. Moj je posao da vas pretvorim u vojnike, a u vojsci postoji disciplina. Disciplina jednostavno znači pokoravanje bez razmišljanja, gubitak slobodne volje, apsolutnu poslušnost. To je sve što ja tražim ...

Zastao je ispred Bila koji nije drhtao baš sasvim kao ostali, i mrko ga pogledao.

– Ne sviđa mi se tvoje lice. Mesec dana nedeljne prekoredne službe u kuhinji.

– Gospodine ...

– I još jedan mesec zato što odgovaraš.

Počekao je, ali Bil je ćutao. Već je naučio prvu lekciju kako da bude dobar trupaš. Začepi usta! Smrtovnik pođe dalje.

– U ovom času vi ste gadni, odvratni, mlitavi komadi pokvarenog civilnog mesa. Ja ću to meso pretvoriti u mišiće, vaše volje u pihtije,

vaše mozgove u mašine. Vi ćete postati dobri trupaši ili ću vas pobiti. Ubrzo ćete čuti priče o meni, strašne priče kako sam ubio i pojeo regruta koji me nije poslušao.

On zastade i zagleda se u njih, a usne poput poklopca mrtvačkog sanduka rastvoriše se u demonsku parodiju osmejka, dok mu se po kap pljuvačke formirala na vrhu svake bele kljove.

– Ta priča je istinita.

Neko zaječa u redovima regruta, a svi su drhtali kao da je ledeni vetar dunuo. Osmeħ iščeze.

– Sad samo da nađem nekoliko dobrovoljaca za jedan lak zadatak, pa ćemo otrčati na doručak. Ume li iko od vas da vozi helikar?

Dva regruta puni nade digoše ruke, i on ih pozva napred. – U redu, obojica, metle i kofe su iza onih vrata. Očistite nužnik dok ostali jedu. To će vam dati bolji apetit za ručak.

To je Bilu bila druga lekcija kako da bude dobar trupaš: nikad ne biti dobrovoljac.

Dani regrutske obuke prolazili su nekom užasno letargičnom brzinom. Sa svakim danom uslovi su bivali sve gori, a Bilova iznurenost veća. To je izgledalo nemoguće ali je bilo istinito. Veliki broj obdarenih sadističkih mozgova zamislio je da to bude tako. Glave regruta obrijane su u interesu uniformnosti, a njihove genitalije ofarbane narandžastim antiseptikom, da se uspostavi kontrola nad endemičnim preponskim cvrčcima. Jela su bila teoretski hranljiva, ali nezamislivo odvratna, a kada je, omaškom, jedna partija mesa poslužena u stanju pogodnom za jelo, to je sprečeno u poslednjem trenutku i bačeno, a kuvar je degradiran za dva čina. San su im prekidali lažnim gasnim napadima, a slobodno vreme bilo im je ispunjeno brigom oko opreme. Sedmi dan bio je određen za dan odmora, ali su svi dobili kazne, poput Bilove prekoredne službe u kuhinji, pa je i taj dan bio kao i svaki drugi. Treće nedelje njihovog zatočeništva teturali su se kroz poslednji sat pre gašenja svetla i časa kad će im konačno dopustiti da ugmižu u svoje skorele ležajeve. Bil guranjem nadvlada slabo polje sile koje je blokiralo vrata, vešto podešeno tako da pustinjskim movama dopusti da uđu, ali ne i da izađu iz kasarne, i odklati se unutra. Posle četrnaest časova rada u kuhinji noge su mu treperile od iscrpljenosti, a ruke su mu od sapunjave vode bile zbrčkane i blede kao u leša. Ispustio je

bluzu na pod i ona je tamo stajala kruto, podržavana slojem znoja, masnoće i prašine, i izvadio brijač iz svog ormančeta u dnu kreveta. U nužniku, on pokuša da nađe čisto mesto na nekom od ogledala. Sva su ogledala bila puna, velikim slovima ispisanih, inspirativnih poruka kao: ZAKLOPI GUBICU – ČINGERI OSLUŠKUJU, i: AKO TI GOVORIŠ, OVAJ ČOVEK BI MOGAO DA UMRE. On konačno uključi svoj brijač uz DA LI BI VOLEO DA TI SE SESTRA UDA ZA JEDNOG OD NJIH? i namesti lice u O iz VOLEO. Crno oivičene zakrvavljene oči zurile su u njega dok je prelazio zujećom mašinom po izmršavelim površinama svoje vilice. Bilo mu je potrebno više od minuta da značenje tog pitanja prodre u njegov umorom drogiran mozak.

– Ja nemam sestru – progundā on zlovoljno.

– A i da je imam, zašto bi ona poželela da se uda za nekakvog guštera? – Bilo je to retorsko pitanje, ali je ipak izazvalo odgovor sa suprotnog kraja prostorije.

– To ie znači baš *sasvim* to što kaže; to je tu samo da bismo još više mrzeli gadnog neprijatelja.

Bil se trže – mislio je da je sam u nužniku – a brijač zazuja pakosno i iskopa mu parče mesa sa usne.

– Ko je tamo? Zašto se kriješ? – zareža on, a onda prepoznade pogurenu tamnu priliku i mnoštvo pari čizama. – Oh, to si samo ti, Vredni. – Bes ga prođe, i on se ponovo okrete ogledalu.

Vredni Mrav do te mere je bio deo nužnika da ste mogli zaboraviti da je tamo. Bio je to jedan večno nasmejani mladac, lica okruglog kao mesec, čiji poput jabuke rumeni obrazi nikad nisu gubili sjaj, i čiji je osmejak tu, u logoru *Leon Trocki*, bio do te mere na pogrešnom mestu te su svi želeli da ga ubiju dok nisu shvatili da je lud. Morao je biti lud, jer je uvek bio spreman da pomogne svojim drugarima, i dobrovoljno se javio da bude stalni redar nužnika. I ne samo to, nego je još i voleo da glanca čizme, i tu je uslugu nudio svim svojim drugarima redom, tako da je, konačno, svake noći čistio čizme svakom čoveku u odeljenju. Kad god su bili u kasarni, Vredni Mrav se mogao naći poguren na kraju nužničkih prestola koji su bili njegov lični domen, okružen gomilama obuće koju je vredno glancao, a lice mu je bilo ovenčano osmejkom. Ostajao je tu i posle gašenja svetla, radeći pri svetlosti fitilja ćušnutog u konzervu paste za cipele, a

obično je pre drugih ujutru bio na nogama, završavao svoj dobrovoljni posao, i još se osmehivao. Ponekad, kada su čizme bile naročito prljave, radio je po čitavu noć. Momak je očito bio sulud, ali ga niko nije prijavljivao zato što im je tako dobro doterivao čizme, i svi su se molili da ne umre od iznurenosti pre kraja regrutske obuke.

– Pa, ako je to ono što žele da kažu, zašto prosto ne kažu: Mrzite gadnog neprijatelja još više? – reče Bil. Pokazao je palcem na suprotni zid gde je bio poster sa natpisom POZNAJ NEPRIJATELJA. Na njemu je bila slika jednog Čingera u prirodnoj veličini, jednog sedam stopa visokog guštera koji je veoma ličio na krljuštima prekrivenog, četvororukog, zelenog kengura sa glavom aligatora.

– Čija bi sestra poželela da se uda za takvo stvorenje? I šta bi takav stvor mogao sa nekakvom sestrom, osim, možda, da je pojede?

Vredni udari poslednji glanc na jednu i podiže drugu purpurnu čizmu. Namrštio se za časak, da pokaže koliko je to jedna ozbiljna misao. – Pa, vidiš, joo – ne znači to *pravu* sestru. To je samo deo psihološkog ratovanja. Da bismo dobili rat, moramo se boriti iz sve snage. Da bismo se borili iz sve snage, moramo imati dobre vojnike. Dobri vojnici moraju da mrze neprijatelja. Tako ti to ide. Čingeri su jedina neljudska rasa, otkrivena u ovoj galaksiji, koja je prevazišla urođenički nivo, tako da mi, prirodno, moramo da ih zbrisemo.

– Šta, do đavola, misliš time *prirodno*? Ja ne želim nikoga da zbrisem. Ja samo želim da idem kući i budem tehnički operator za đubrivo.

– Pa, joo, ja ne mislim lično na tebe, razume se! – Vredni otvori novu kutiju paste rukama flekavim od purpura i gurnu prste u nju. – Ja mislim na ljudsku rasu, jer to je baš način na koji mi postupamo. Ako mi ne zbrisemo njih, oni će zbrisati nas. Naravno, oni kažu da se rat protivi njihovoj religiji, i da će se boriti samo u samoodbrani, i stvarno još nijednom nisu napali. Ali mi im ne možemo verovati, premda je to istina. Mogli bi da promene svoju religiju ili narav jednoga dana, a šta bismo, onda, mi? Najbolje je rešenje da ih zbrisemo sada.

Bil iskopča brijač i umi lice mlakom vodom punom rđe. – To mi još izgleda besmisleno. U redu, znači, sestra koju nemam ne udaje se za nekog od njih. Ali, šta ćemo sa onim – on pokaza natpis na

daskama koje su rešetkasto prekrivale pod tuševa: DRŽI ČISTO OKO TUŠA – NEPRIJATELJ SLUŠA. – Ili ono – natpis iznad pisoara glasio je ZAKOPČAJ ŠLICU OTVOR – ŠPIJUNSKI VREBA ZLOTVOR. – Ako i zaboravimo za trenutak da mi nemamo nikakve tajne zbog kojih bi vredelo putovati makar i jednu milju, kako bi jedan Činger uopšte mogao biti špijun? Šta bi to moglo guštera od sedam stopa da preruši u regruta? Nijednoga ne bi mogao da maskiraš ni u Smrtovnika Dranga, premda bi se tome mogao približiti...

Svetla se pogasiše i, kao da ga je pominjanje njegovog imena prizvalo poput kakvog đavola iz paklenih ponora, glas Smrtovnikov zaurla kroz kasarnu:

– Na spavanje! Na spavanje! Zar ne znate da je rat, vi proklete steronje!

Bil spotičući se, krenu kroz tminu kasarne u kojoj je jedino osvetljenje bio crveni sjaj Smrtovnikovih očiju. Zaspao je istog časa kad mu je glava dotakla jastuk od karborunduma, i činilo mu se da je samo jedan trenutak prošao pre no što ga je buđenje izbacilo sa ležaja. Za doručkom, dok je s mukom seckao svoju zamenu za kafu u komade dovoljno male za gutanje, telenovosti su obavestavale o teškim bitkama u sektoru Beta Lire, i rastućim gubicima. Talas stenjanja prođe kroz trpezariju kada je to objavljeno, ne zbog nekakvog preteranog patriotizma, nego zato što su sve loše vesti za njih značile samo pogoršanje. Nisu znali kako će to biti izvedeno, ali bili su sigurni da će biti. Bili su u pravu. Pošto je jutro bilo nešto svežije nego obično, parada za taj ponedeljak odložena je do podne, kada će vežbalište od armiranog betona biti lepo zagrejano, pa će se postići maksimalan broj slučajeva onesveščivanja od vrućine. Ali, to je bio samo početak. Sa mesta gde je Bil stajao u stavu mirno videlo se da na tribini stoji zaklon sa klima-uređajima. To je značilo generale. Štitnik okidača njegove atomske puške kopao mu je rupu u ramenu, a na vrhu nosa mu se skupila, i zatim otpala, jedna kap znoja. Iz uglova očiju video je pravilno talasanje pokreta izazvanih ljudima koji su, tu i tamo u masi, padali u nesvest, i bili odvlačeni do ambulantnih kola. Tamo su ih smeštali u senku vozila, dok ne živnu toliko da ih mogu naterati da ponovo zauzmu svoje položaje u formaciji.

Tad orkestar krenu sa NAPRED, KOSMOPLOVCI i ČINGERIMA KRAJ! a signal odaslat u petu svake čizme natera ih sve u stav mirno u istom tom času, i hiljade pušaka blesnuše na suncu. Štabni automobil glavnokomandujućeg generala – što je bilo očigledno na osnovu dve zvezdice naslikane na njemu – doveze se do tribina, i jedna majušna okruglasta prilika požuri kroz vazduh nalik na onaj u visokoj peći ka udobnosti ograđenog prostora. Bil ga nikada nije video iz veće blizine, barem ne spreda, premda je jednom, kada se kasno vraćao sa prekoredne službe u kuhinji, opazio jednog generala kako ulazi u svoja kola u blizini logorskog pozorišta. Bil je smatrao da je to on, ali sve što je video bio je jedan kratak prizor straga. Stoga, ako je i imao kakvu mentalnu predstavu o tipičnom generalu, bila je to slika jedne velike stražnjice na majušnoj mravljoj figuri. On je o većini oficira razmišljao na ovaj uopšteni način, budući da ljudi, razume se, nisu imali ništa sa oficirima tokom regrutske obuke. Bil je jednom čestito bacio pogled na jednog potporučnika, u blizini dežurane, i znao je da je taj imao lice. A onda, bio je i jedan oficir iz medicinske službe, koji je bio na jedva trideset metara od njih, i koji im je držao predavanje o veneričnim bolestima, ali Bil je imao sreću da sedi iza jednog stuba, pa je istog časa pao u san.

Kada je orkestar umukao, antigravitacioni zvučnici poleteše iznad trupa i general im se obrati. Ništa nije imao da kaže što bi iko mario da čuje, a završio je obaveštenjem da će, zbog gubitaka na bojnopolju, njihov program obuke biti ubrzan, što je bilo upravo ono što su i očekivali. Onda je orkestar još svirao, pa su odmarširali u kasarne, presvukli se u svoja radna odela od konjske dlake, i odmarširali – sada dvostruko brže – do strelišta, gde su pucali atomskim puškama na plastične replike Čingera koje su iskakale iz jama u zemlji. Nišanje im je bilo veoma loše dok iz jedne rupe nije iskočio Smrtovnik Drang, a onda je svaki pešadinac prešao na punu automatsku vatru, i svako zrno iz svake puške pogađalo je, što je veoma teško izvesti. Potom se dim razide i oni prestadoše da kliču i počeše da jecaju čim su videli da je to samo Smrtovnikova plastična kopija, sada iskidana na majušne komade, a original se pojavio iza njih, i zaškrgutao kljovama, i svakoga od njih kaznio čitavim mesecom prekoredne službe.

– Ljudsko telo je čudesna stvar – reče Steronja Braun mesec dana kasnije, dok su sedeli oko stola u Klubu Najnižih činova, jedući kobasice u plastičnom crevu, punjene onim što se sačisti sa ulice, i pili vodnjikavo toplo pivo. Steronja Braun bio je pastir, čuvao je voce na ravnicama, što je bio razlog da ga prozovu Steronja, budući da svako zna šta čuvari voaca rade sa svojim vocama. Bio je visok, mršav i krivonog, a put mu je bila spaljena do boje stare štavljene kože. Retko je progovarao, budući da je navikao na večnu tišinu ravnica, prekidanu samo sablasnim krikom kakve uznemirene voce, ali je bio veliki mislilac, jer jedino čega je imao napretek bilo je vreme da misli. Mogao je da glode jednu misao danima, čak i nedeljama, pre nego što je pomene naglas, a dok bi razmišljao o tome, ništa nije moglo da mu smeta. Čak ih je bez protesta puštao da ga zovu Steronja: nazovite ma kod drugog trupaša Steronjom i on će vas tresnuti po licu. Bil, i Vredni, i drugi pešadinci iz odeljenja X koji su sedeli oko stola, svi zapljeskaše i počеше da kliču, kao što su uvek radili kad Steronja nešto kaže.

– Kaži nam još o tome, Steronjo!

– Pa ovo još može da govori, mislio sam da je mrtvo!

– Produži: zašto je telo čudesna stvar?

Zastali su u tišini punoj iščekivanja a Steronja je uspeo da otkine zalogaj od svoje kobasice i, posle neefikasnog žvakanja, progutao ga s naporom koji mu je naterao suze na oči. Ublažio je bol punim ustima piva i progovorio.

– Ljudsko telo je čudesna stvar zato što, ako ne umre, ono preživi.

Čekali su da kaže još štogod dok nisu shvatili da je završio, a onda zarežaše.

– Uh, al' si pun stranja!

– Prijavi se za ofš!

– Aha, ali šta ti to *znači*?

Bil je znao šta to znači, ali im nije kazao. U odeljenju je preostala svega polovina ljudi koji su tu bili prvog dana. Jedan je bio prekomandovan, ali svi ostali su bili u bolnici, ili ludnici, ili otpušteni za dobro države, kao suviše osakaćeni za aktivnu službu. Ili mrtvi. Preživeli, pošto su izgubili svaki gram težine koji se nije sastojao od kostiju i ključnog vezivnog tkiva, povratili su izgubljenu težinu u obliku mišića, i sada su bili potpuno adaptirani na tegobe Logora

Leon Trocki, iako su ih i dalje mrzeli. Bil se čudio efikasnosti tog sistema. Civili su morali da se glupiraju sa ispitima, ocenama, penzijama, starošću, i sa još hiljadu drugih činilaca koji su ograničavali efikasnost radnika. A eto kako se u vojsci to lako obavlja! Prosto se poubijaju slabiji a upotrebe se preživeli. Osećao je poštovanje prema tom sistemu, premda ga je još mrzeo.

– Znae šta meni treba? Meni treba žena – reče Ružni Rugobni.

– Ne govori gadosti – reče mu Bil istog časa, pošto je bio pristojno vaspitan.

– Ja ne govorim gadosti! – zacvile Ružni. – Nije to kao da sam rekao da želim da produžim rok u vojsci, ili da mislim da je Smrtovnik ljudsko biće, ili tako nešto. Samo sam rekao da mi treba žena. Zar ne treba svima nama?

– Meni je potrebno piće – reče Steronja Braun, povuče dug gutljaj iz svoje čaše rekonstituisanog dehidriranog piva, uzdrhta, i onda ga u dugom mlazu štrcnu kroz zube na beton, gde je istog časa isparilo.

– Slažem se, slažem – složi se Ružni, klimajući gore-dole bradavičavom glavom sa ućebanom kosom. – Treba mi žena, i *piće*. – Njegovo cviljenje posta gotovo molećivo. – Na kraju krajeva, šta još ima što bi se moglo poželeći u trupi ili izvan nje?

Razmišljali su dugo o tome, ali nisu smislili ništa drugo što iko stvarno želi. Vredni Mrav provirio je ispod stola, gde je skriven glancao jednu čizmu, i rekao da on želi još paste za čišćenje, ali su ga ignorisali. Čak i Bil, sad kad je o tome uzeo da misli, nije mogao da misli ništa što bi zaista želeo osim te dve nerazmrsivo povezane stvari. Zapeo je da smisli nešto drugo, budući da se nejasno prisećao kako je želeo i druge stvari dok je bio civil, ali ništa mu nije padalo na um.

– Joo, ima još samo sedam nedelja pa ćemo dobiti prvu propusnicu za izlazak – reče Vredni pod stolom, a onda malko jeknu jer su ga svi odjednom šutnuli.

Ipak, koliko god da je subjektivno vreme jedva milelo, objektivni satovi još su radili, i tih sedam nedelja jeste prolazilo i bilo eliminisano, jedna po jedna. Bile su to nedelje pune rada, ispunjene svim bitnim kursevima u obuci regruta: vežbe sa bajonetom, uvežbavanje sa ručnim oružjem, inspekcije, grejpfing, orijentaciona predavanja, strojeva obuka, zajedničko pevanje, i Pravila ratne

službe. Ova su im čitana sa užasnom pravilnošću dva puta nedeljno, i bila su čisto mučenje zbog krajnje pospanosti koju su izazivala. Na prvi šušanj grebuckavog monotonog glasa sa trake glave bi im klonule. Ali, svako sedište u auditorijumu bilo je povezano sa elektroencefalografom koji je nadzirao moždane talase zatočenih trupaša. Kad god bi oblik alfa talasa pokazao prelazak iz svesnog stanja u dremež, snažan strujni udar pogađao je dremeljive stražnjice, i bolno budio njihove vlasnike. Ta plesniva slušaonica bila je mutno osvetljena mučionica, ispunjena zujavim tupim glasom isprekidanim oštrim krikovima elektrificiranih – more glava što klonu, tu i tamo uznemireno prilikama koje skaču od bola.

Niko nikada nije slušao o užasnim pogubljenjima i kaznama koje su najavljivala Pravila i za najnevinije zločine. Svi su znali da su se odrekli svih ljudskih prava kad su tu stupili, a pojedinačno nabranje onoga što su izgubili nije ih zanimalo ni najmanje. Ono što ih je stvamo zanimalo bilo je brojanje sati do prve dozvole za izlazak. Ritual prekovoljnog davanja ove nagrade bio je izuzetno ponižavajući, ali oni su to očekivali, i prosto su obarali pogled, i vukući noge išli napred, spremni da žrtvuju ono malo preostalog u zamenu za to zgužvano parče plastike. Na kraju ovog obreda nastala bi gungula da se dokopaju jednošinskog voza čija je šina stajala na stubovima pod naponom, voza koji je uzletao preko trideset stopa visoke bodljikave žice, prelazio polja živog peska, i onda se spuštao u skromnu palanku Lejvil.

Bio je to poljoprivredni gradić pre no što je podignut Logor *Leon Trocki* i, povremeno, u časovima kada vojnika sa dozvolama nije bilo, vraćao se svojim prvobitnim agrarnim sklonostima. Sve ostalo vreme prodavnice žitarica i druge hrane zatvarale su se, a otvarale su se točionice i tucaonice. U mnogo slučajeva, iste prostorije koristile su se u obe svrhe. Čim prvi sa dozvolama za izlazak nagrnu iz stanice, ručke bi se povlačile i sanduci za žitarice postajali bi kreveti; prodavci – podvodači; blagajnici su zadržavali istu funkciju, samo su cene rasle, a tezge su prekrivane čašama da posluže kao kafanski šankovi. U jednu od takvih ustanova, jednu mrtvačnicu-salun, ušli su Bil i njegovi prijatelji.

– Šta biste, momci? – upita ih večito osmehnuti vlasnik roštilj-bara *Poslednji Počinak*.

– Duplo sredstvo za balsamovanje – reče mu Steronja Braun.
– Bez viceva – reče gazda, a osmejak mu iščeze za trenutak, dok je uzimao bocu na kojoj je drečava etiketa PRAVI VISKI bila zalepljena preko ugraviranog natpisa SREDSTVO ZA BALSAMOVANJE. – Na probleme odmah zovem vojnu policiju. – Osmeh mu se vratio čim je novac tresnuo o tezgju. – Recite svoj otrov, gospodo.

Posedali su oko dugačkog uzanog stola čija je debljina bila jednaka njegovoj širini, a imao je i mesingane drške sa strane, i prepustili se blagoslovenom olakšanju dok je etil-alkohol prokapljavao stazice niz njihova prašinom obložena grla.

– Nisam uopšte pio dok nisam došao u vojsku – reče Bil, iskapi nerazblažena četiri prsta „starog ubice bubrega”, i pruži čašu da mu se sipa još.

– Nije ti ni bilo potrebno – reče Ružni, sipajući mu.

– To je sigurno – reče Steronja Braun mljackajući zadovoljno i prinoseći ponovo bocu usnama.

– Jo – reče Vredni Mrav srkućući oprezno sa ivice čaše. – Ovo ima ukus tinkture od šećera, iverja, raznih etera, i nekih viših alkohola.

– Popij to – reče Steronja nerazgovetno u grlić flaše. – Sve je to dobro za tebe.

– Sada želim ženu – reče Ružni, a onda nastaje gužva dok su svi pokušavali da odjednom izađu kroz ista vrata, dok neko ne povika: „Gledajte!”

Oni se okrenuše i ugledaše Vrednog kako i dalje sedi za stolom.

– Žena! – reče Ružni, pun entuzijazma, tonom kojim kažete „ručak!” kad dozivate psa. Klupko ljudi uskomeša se u vratima i zatreska nogama. Vredni se ne pomače.

– Jo, ja mislim da ću ostati ovde – reče on, a osmeh mu je bio prostodušniji nego ikada. – Ali, vi momci, samo idite.

– Je l' se ne osećaš dobro, Vredni?

– Osećam se fino.

– Nisi li došo do puberteta?

– Joo ...

– Pa šta ćeš da radiš tu?

Vredni posegnu pod sto i izvuče platnenu torbu. Otvori je da im pokaže kako je puna velikih purpurnih čizama. – Mislio sam da malo

glancam unapred.

Išli su, za časak ćuteći, lagano, niz drveni trotoar. – Pitam se je li sve u redu sa Vrednim? – reče Bil, ali mu niko ne odgovori. Gledali su niz ulicu, u blistavo osvetljeni znak koji je bacao izazovni rumeni odsjaj.

KOSMOPLOVČEV POČINAK, kazivao je on. NEPREKIDNI STRIPTIZ i NAJBOLJA PIĆA i, još bolje, PRIVATNE SOBE ZA GOSTE I NJIHOVE PRIJATELJE. Pošli su brže. Prednji zid *Kosmoplovčevog počinka* bio je prekriven izlozima od nesalomljivog stakla, punim trodimenzionalnih slika potpuno odevenih (u grivnu i dve zvezde) zabavljačica, i istih ali golih (bez grivne i sa palim zvezdama). Bil prekide dahtanje pokazujući na jedan mali natpis, skoro izgubljen među nabreklih blagom mlečnih žlezda.

SAMO ZA OFICIRE, glasio je on.

– Kreći dalje – zaškripa jedan vojni policajac i gurnu ih svojim električnim pendrekom. Oni krenuše dalje, vukući noge.

Sledeće preduzeće primalo je ljude svih klasa, ali cena je bila 77 kredita, više nego što su svi zajedno imali. Posle toga, opet poče SAMO ZA OFICIRE a onda se trotoar završi, i sva su svetla bila iza njih.

– Šta je ono? – zapita Ružni na šapat glasova iz obližnje zamračene ulice. Pogledavši pažljivije oni videše red pešadinaca kako se proteže van vidokruga, do iza jednog udaljenog ugla. – Šta je ovo? – upita on poslednjeg na redu.

– Mačke za niže činove. I ne pokušavaj sa padobranstvom, steronjo. Nazad, nazad.

Oni se odmah priključiše, i Bil se nađe na kraju, ali ne zadugo. Suljali su se napred lagano, a drugi vojnici se pojaviše i stadoše u red iza njega. Noć je bila sveža, i on je povukao poprilično spasonosnih gutljaja iz svoje boce. Nije bilo mnogo priče, a i to malo što je bilo zamrlo je kad se crveno osvetljeni portal primakao. Otvarao se i zatvarao u pravilnim razmacima i Bilovi drugari zamicali su unutra jedan za drugim. A onda je na njega došao red, i vrata počеше da se otvaraju, i on krenu da zakorači unutra, a sirene počеше da vrište, i jedan krupni vojni policajac sa velikim trbuhom skoči između Bila i ulaza.

– Hitan poziv nazad! Nazad u bazu, ljudi! – zalaja ovaj.

Bil zaurla od frustracije i poskoči napred, ali ga laki dodir električnog pendreka natera da se povede za drugima. Odneli su ga, upola ošamućenog, u talasu tela koja su vukla noge, dok su sirene stenjale a veštačka severna svetla na nebu ispisivala NA ORUŽJE!!!! plamenim slovima dugačkim stotinu milja. Neko ispruži ruku i pridrža Bila koji samo što nije skliznuo pod purpurne čizme. Bio je to njegov stari drugar Ružni, sa zadovoljnim osmejkom, i on ga je mrzeo, i pokušao je da ga udari. Ali pre no što je uspeo da digne pesnicu, bili su odvučeni u vagon jednošinskog voza, zavitlani kroz noć, i ispovraćani nazad, u Logor *Leon Trocki*. Na gnev je zaboravio kad su ga čvornovate kandže Smrtovnika Dranga iščupale iz gomile.

– Pakujte torbe – zaškripa ovaj – polazite.

– Ne mogu to da nam urade: nismo završili sa obukom.

– Mogu da urade šta god hoće, i obično baš to i čine. Jedna slavna kosmička bitka upravo je vojevana do svog pobedonosnog okončanja, i ima preko četiri miliona onesposobljenih, plus minus stotinak hiljada. Potrebna im je smena, što znači vi. Spremite se da se ukrcate na transportere ovog časa ako ne i ranije.

– Ne možemo, nemamo nikakvu svemirsku opremu! Magacin ...

– Sve osoblje magacina već je otposlato.

– Hrana ...

– Kuvari i kuhinjsko osoblje već su krenuli u kosmos. Ovo je vanredno stanje. Sve osoblje koje nije apsolutno neophodno ide. Verovatno u smrt.

– On odape noktom jednu kljovu ležerno i poli ih svojim gadnim osmehom. – A ja ću ostati ovde, u mirnodopskoj bezbednosti, da obučim vašu smenu. – Poštanska cev učini „plonk” pokraj njegovog lakta; njegov osmejak se lagano raspadao dok je otvarao i čitao kapsulu sa porukom.

– Šalju i mene – reče on glasom koji je zvučao šuplje.

GLAVA TREĆA

89.672.899 regruta već je otišlo u kosmos kroz Logor *Leon Trocki*, tako da je čitav proces bio automatski, i tekao je glatko i sada, iako se ovog puta primenjivao na samom sebi, kao kad zmija guta vlastiti

rep. Bil i njegovi drugari bili su poslednja grupa regruta, i zmija je odmah posle njih počela da vari sebe. Tek što su njima skresali izdžikljale dlake, i očistili ih od gamadi u ultrasoničnom čistaču gamadi, a već se berberi baciše jedni na druge i, u vihoru ruku, pramenja kose, okrajaka brkova, komadića mesa, i kapljica krvi, potkresaše i obrijaše jedni druge, a onda, zajedno sa operaterom, uđoše u ultrasoničnu odaju. Medicinsko osoblje dalo je samo sebi injekcije protiv raketne groznice, pisari su izdali sebi platne spiskove, a nadzornici utovara gurnuli jedni druge sa rampe u transportere koji su čekali. Rakete izbaciše žive stubove vatre koji su kao neki skerletni jezici lizali uzletišta, i spaljivali rampe budući da su i rukovaoci rampama bili ukrcani; divan pirotehnički prizor. Grmljavina brodova odjekivala je kroz noćno nebo dok su za sobom ostavljali Logor *Leon Trocki* kao taman i tih grad duhova u kome su komadići dnevnih zapovesti i spiskova kažnjenih šušтали i odletali sa oglasnih tabli, i lepršali kroz napuštene ulice da se, na kraju, priljube uz bučne, bleštave prozore Oficirskog kluba, gde je velika pijanka bila u toku, premda je bilo mnogo zamerki zbog toga što su oficiri morali sami da se poslužuju.

Uvis, uvis, leteli su transporteri, prema ogromnoj floti brodova za dubine kosmosa, koja je mračila zvezde, novoj floti, toliko novoj, zapravo, da je gradnja brodova još bila u toku. Let-lampe su bleskale blistavim tačkama svetlosti dok su vrući zakivci leteli nebom u kante koje su ih dočekivale. Svetlosne tačke utruše kada je div kosmičkih puteva bio završen, i tanki krici začuše se u radio-uređajima svemirskih odela jer su radnici, umesto da budu vraćeni u dokove, bili primorani da stupe u službu na brodu koji su tako nedavno izgradili. Bio je to totalni rat.

Bil se otetura kroz mlohavu plastičnu cev koja je spajala šatl sa jednim kosmičkim drednotom, i zbaci svoje rance pred jednog starijeg podoficira koji je sedeo za stolom u ulaznoj komori veličine hangara. Ili, bolje reći, pokušao je da ih zbaci, ali, budući da nije bilo gravitacije, ranci ostadoše u vazduhu a, kada ih je gurnuo dole, sam se podigao. (Zato što se za telo kad pada slobodno kaže da je u slobodnom padu, i sve što ima težinu nema nikakvu težinu, i što za svaku akciju postoji jednaka ali suprotna reakcija, ili već tako nešto.) Podoficir pogleda naviše, zareža, i dovuče Bila nazad na palubu.

– Samo bez steronjskih trikova, vojniče. Ime?

– Bil, piše se sa dva L.

– Bil – promrmlja podoficir, ližući kraj svoga pera, a onda ga upisa u brodsku knjigu okruglim slovima polupismenih. – Dva L, to ti je samo za oficire, steronjo, a ti upamti šta si. Klasifikacija?

– Regrut, neobučen, nepripremljen, imam kosmičku bolest.

– Nemoj, samo, da mi povraćaš ovde, za to imaš svoje prostorije. Ti si sada rukovalac osiguračima šeste klase, neobučen. Smesti se u odeljak 34J-89T-001. Mrdaj. I drži to džakče za bljuvanje na glavi.

Tek što je Bil našao svoj odeljak i bacio torbe na ležaj, iznad čijeg su madraca od kamene vune ostale da lebde na visini od dvanaestak cm, a Vredni Mrav uđe, i za njim Steronja Braun, i gomila stranaca, od kojih su neki imali let-lampe i ljutite izraze.

– Gde su Ružni i ostatak odeljenja? – zapita Bil.

Steronja sleže ramenima i priveza se kaiševima za svoj ležaj da malko odrema. Vredni otvori jednu od šest torbi koje je uvek teglio i izvadi nekoliko čizama da glanca.

– Jesi li spasen? – začu se jedan dubok glas, koji je treperio od emocija, sa drugog kraja kabine. Bil se trže i pogleda, a visoki trupaš koji je tamo stajao vide taj pokret i zabi jedan ogroman prst u vazduh prema njemu. – Ti, brate; jesi li spasen?

– To je malo teže reći – promrmlja Bil, saginjući se i kopajući po svojoj torbi, u nadi da će taj čovek da ode. Ali nije otišao. U stvari, prišao je i seo na Bilov ležaj. Bil pokuša da ga ignoriše, ali to je bilo teško izvesti pošto je taj vojnik bio visok preko 180 cm, imao gvozdene mišiće, i čeličnu vilicu. Imao je divnu purpurno-crnju kožu, i Bil mu pozavide jer je njegova bila više nekako sivo-ružičasta. Vojnikova brodska uniforma bila je skoro iste nijanse crnog, tako da je izgledao kao da je sav iz jednog komada, što je, uz njegov blistavi osmeh i prodorni pogled bilo veoma upečatljivo.

– Dobro došao na *Fani Hil* – reče on i, prijateljskim rukovanjem zdrobi većinu zglobova Bilove šake. – Na plemenitu staru damu ove flote, koja je stupila na službu pre skoro čitave jedne nedelje. Ja sam prečasni rukovalac osiguračima šeste klase Tembo, a vidim po natpisu na tvojoj torbi da ti je ime Bil, i pošto smo brodski drugovi, Bile, molim te zovi me Tembo, i kakvo je stanje tvoje duše?

– Nisam u poslednje vreme imao mnogo prilike da razmišljam o tome ...

– I ja bih rekao da nisi, pošto dolaziš sa regrutske obuke, a prisustvovanje službi božjoj tokom obuke je prekršaj za vojni sud. Ali sad je sve to za tobom, i sada možeš da budeš spasen. Smem li da pitam pripadaš li veri ...?

– Moji su bili zoroastrijanski fundamentalisti, pa pretpostavljam da i ja ...

– Praznoverice, dečko moj, čiste praznoverice. Ruka je sudbine bila ta koja nas je dovela na ovaj brod, da bi tvoja duša dobila ovu jedinu šansu da se spase od paklenog ponora. Jesi li čuo za Zemlju?

– Pa, ja volim jednostavnu hranu ...

– Ne, ne. To je planeta, dečko moj, dom ljudske rase. Dom iz koga smo svi mi potekli, vidi je, zeleni, divan svet, dragulj u kosmosu. – Tembo je, dok je govorio, izvukao iz džepa jedan majušni projektor, i slika u boji se pojavi na zidu, slika planete kako plovi kroz prazninu ovenčana belim oblacima. Iznenada, crvenkaste munje probiše se kroz oblake, a oni su se grčili i ključali, i velike se rane pojaviše na planeti pod njima. Iz zvučnika veličine čiodine glave dopre majušni zvuk grmljavine. – Ali ratovi izbiše među sinovima ljudskim, i oni udarahu jedni na druge energijom atomskom, dok i sama zemlja ne zastenja, i moćno bejaše uništenje. I kada se poslednje munje stišale, beše smrt na severu, smrt na zapadu, smrt na istoku, smrt, smrt. Shvataš li šta to znači? – Tembov glas, pun osećanja, zastade za trenutak usred leta, dok je očekivao odgovor na ovo pitanje iz katehizisa.

– Nisam baš siguran – reče Bil, čeprkajući besciljno po svojoj torbi.

– Ja potičem sa Figerinadona II, a to je mirnije mesto ...

– Nije bilo smrti na JUGU! A zašto je jug bio pošteđen, pitam te ja, a odgovor je što to bejaše volja Samdijeva da svi lažni proroci i lažne religije i lažni bogovi budu zbrisani sa lica Zemljinog, tako da samo jedina istinska vera ostane. Prva reformisana Vudu-crkva ...

Začu se poziv da svi dođu na svoja mesta, trubni alarm sračunat na rezonancu ljudske lobanje, tako da je kost vibrirala kao da se glava nalazi u nekom moćnom zvonu, a oči su gubile fokus. Nastade gužva na izlazu u hodnik, gde grozni zvuk nije bio baš toliko snažan i gde su podoficiri čekali da ih odvedu na borbene položaje. Bil je išao

za Vrednim Mravom uz neke uljem namazane lestvice, pa, kroz otvor u podu, u prostoriju sa osiguračima. Ogromne police sa osiguračima protezale su se na sve strane, a sa njihovih vrhova polazili su kablovi debeli kao ruka, uvijali se naviše i nestajali u tavanici. Ispred polica bili su, ravnomerno raspoređeni, okrugli otvori prečnika tridesetak cm.

– Moje uvodne napomene biće kratke; samo li bude problema od ma koga od vas, lično ću ga gurnuti, glavom naniže, u najbliži osigurački šaht.

– Mastan kažiprst pokaza jednu od rupa na palubi i oni uvideše da je to glas njihovog novog gospodara. Bio je niži, i širi, i deblji oko stomaka nego Smrtovnik, ali postojala je tu jedna generička sličnost koja nije mogla varati. – Ja sam rukovalac osiguračima prve klase Splin. Ja ću od vas bednih puzavih steronja načiniti visoko osposobljene i efikasne rukovaoce osiguračima, ili ću vama nahranili najbliži osigurački šaht. Ovo je specijalna tehnička služba sa rangom visoke kvalifikacije, i obično je potrebna godina da se dobar čovek obuči, ali sad je rat pa ćete to uostalom naučiti odmah! Sada ću vam demonstrirati. Tembo – napred, središni deo. Uzmi tablu 19J-9, ona je sada isključena.

Tembo tresnu petama i ukoči se u stavu mirno pred tablom. Sa obe strane bili su mu osigurači, beli keramički valjci sa metalnim kapama na obe strane; svaki je bio tridesetak cm u prečniku, oko metar i po visok, i težio je četrdesetak kg. Oko sredine osigurača išla je crvena traka. Splin prve klase kucnu po jednoj od tih traka.

– Svaki osigurač ima po jednu ovakvu crvenu traku koja se zove osiguračka traka, a po boji je crvena. Kada osigurač pregori, ova traka pocrni. Ne očekujem da sve ovo odmah upamtite, ali to vam se nalazi u priručnicima, a to ćete, uostalom, znati u slovo tačno pre no što ja završim sa vama! Sada ću vam pokazati šta se događa kada osigurač pregori. Tembo, to je pregoreli osigurač! Kreći!

– Uh! – povika Tembo, priskoči osiguraču i ščepa ga obema rukama. – Uuh! – reče on ponovo dok ga je čupao iz držača, i opet – Uuh! – kad ga je bacio u osigurački šaht. Onda, i dalje uhćući, istrže nov osigurač sa skladišne police, ubaci ga na mesto i, uz jedno finalno *uuuh!* vrati se u stav mirno.

– Eto, tako se to radi, s razdelom, na vojnički način, i vi ćete to, uostalom, naučiti!

Začu se neko tupo krčanje koje je brundalo kroz vazduh nalik prigušenom podrigivanju.

– To vam je poziv u trpezariju, pa ću vas sada pustiti, no dok jedete, razmišljajte o onome što ćete morati da naučite. Voljno.

I drugi vojnici išli su hodnikom, pa im se oni priključiše i odoše za njima u utrobu broda.

– Joo, misliš da bi hrana mogla biti bolja nego u logoru? – zapita Vredni mljackajući uzbuđeno.

– Nemoguće je da bude gora – reče Bil kad su stali nakraj reda koji je vodio ka vratima obeleženim natpisom OBJEDINJENA TRPEZARIJA BROJ DVA. – Svaka izmena morala bi je učiniti boljom. Na kraju krajeva, zar sada nismo borci? U bitku moramo ići u punoj formi, priručnik tako kaže.

Red se pomicao napred sa bolnom sporošću, ali za sat su ipak stigli do vrata. Unutra je stajao jedan trpezarac umornog izgleda, u masnom radnom odelu. On pruži Bilu žutu plastičnu šolju sa police koja je stajala iza njega. Bil krete dalje i, kada se vojnik ispred njega sklonio, nađe se pred praznim zidom iz kojeg je virila slavina bez točkića. Jedan debeli kuvar stajao je do nje; nosio je veliku belu kuvarsku kapu i prljavu potkošulju. On kutlačom dade Bilu znak da krene.

– Ajde, ajde, je li nisi nikad pre jeo? Šolja pod slavinu, značka u prorez, brže to!

Bil podiže šolju kao što mu je savetovano i opazi uzan prorez u metalnom zidu, baš u visini očiju. Značke su mu visile oko vrata i on gurnu u prorez jednu od njih. Nešto učini *bzzzzz* a tanak mlaz žute tečnosti pokulja napolje i napuni mu šolju do polovine.

– Sledeći! – prodera se kuvar, i odgurnu Bila da bi Vredni mogao da zauzme njegovo mesto. – Šta je ovo? – upita Bil zureći u šolju.

– Šta je ovo! Šta je ovo! – besneo je kuvar pocrvenevši sav u licu. – To je tvoj ručak, ti tunjavi steronjo! To je apsolutno hemijski čista voda u kojoj je rastvoreno 18 amino kiselina, 11 mineralnih soli, 16 vitamina, jedan masni kisel ester i glikoza. Šta si drugo očekivao?

– Ručak...? – reče Bil glasom punim nade, a onda mu mrak pade na oči jer ga je kutlača tresnula po glavi. – Da li bih mogao da

dobijem bez masnog kiselog estera? – upita on, ali su ga izgurali u hodnik, gde mu se Vredni pridružio.

– Jo – reče Vredni. – Ovo sadrži sve hranljive elemente za beskonačno održavanje života. Zar to nije čudesno?

Bil srknu iz šolje a onda uzdahnu drhtavo.

– Pogledaj onamo – reče Tembo, a kada se Bil okrenuo, slika iz projektora pojavila se na zidu hodnika. Ona je prikazivala maglovit nebeski svod na kome neke majušne prilike kao da su jahale na oblacima. – Pakao te čeka, dečko moj, izuzev ako budeš spasen. Okreni leđa praznoverju i priključi se Prvoj reformisanoj Vudu-crkvi koja ti raširenih ruku želi dobrodošlicu, privij se uz njene grudi i zauzmi svoje mesto na nebu, Samdiju uz desnicu. Sedećeš tamo sa Mondongom i Bakaluom i Zandorom, koji će te dočekati dobrodošlicom.

Projektovana scena se promeni, oblaci se zgusnuše, a iz malog zvučnika dopre majušni zvuk nebeskog hora praćenog bubnjevim. Prilike su se sada jasno videle; sve su imale veoma tamne kože i bele odore, a iz leđa su im izbijala ogromna crna krila. Osmehivale su se i graciozno mahale jedna drugoj dok su im se oblaci mimoilazili, i pevale su sa puno oduševljenja, i udarale u male tam-tam bubnjeve koje je svaka nosila. Bila je to lepa scena i Bilove oči se malko ovlažiše.

– *Mirno!*

Lajavi tonovi odjeknuše o zidove i vojnici se isprsiše, skupljenih peta, očiju uperenih pravo napred. Nebeski hor iščeze kad je Tembo čušnuo projektor nazad u džep.

– Na mestu voljno – reče Splin prve klase, i oni se okrenuše i videše ga kako predvodi dva vojna policajca sa pištoljima u rukama koji su bili telohranitelji jednog oficira. Bil je znao da je to oficir, jer su prošli kurs Identifikacije oficira, a tu je i činjenica da je na zidu nužnika bila slika PREPOZNAJ SVOJE OFICIRE koju je veoma često imao prilike da proučava tokom jedne epidemije anguilulijazisa. Usta mu se razjapiše dok je oficir prolazio toliko blizu da se skoro mogao *dodirnuti*, i zaustavio se ispred Temba.

– Rukovaoče osiguračima šeste klase Tembo, imam dobre vesti za tebe. Za dve nedelje tvoj sedmogodišnji rok službe ističe i, zbog tvoje dobre karakteristike kapetan Zekijal odobrio je da ti se izda

udvostručena plata za demobilizaciju, i da budeš časno otpušten uz orkestarsku muziku, i da dobiješ besplatan transport nazad na Zemlju.

Tembo, opušteno ali odlučno, pogleda naniže na kržljivog poručnika sa izgrizanim plavim brkovima koji je stajao pred njim. – To će biti nemoguće, gospodine.

– Nemoguće! – zakriča poručnik i zaklatari se napred-nazad na svojim čizmama sa visokim štiklama. – Ko si *ti* da *meni* kažeš šta je nemoguće ...?!

– Ne ja, gospodine – odgovori Tembo sa apsolutnom mirnoćom. – Propis 13-9A, paragraf 45, strana 8923, 43. tom *Pravila, Propisa i Zakona ratne službe*. Nijedan vojnik ni oficir ne mogu i neće biti otpušteni iz službe, osim kao nedostojni i pod smrtnom kaznom, sa položaja, baze, logora, broda, isturenog položaja ili radnog logora, dok traje vanredno stanje ...

– Jesi li ti brodski pravnik, Tembo?

– Ne, gospodine. Ja sam lojalni vojnik, gospodine. Ja samo želim da vršim svoju dužnost, gospodine.

– Ima nešto vrlo čudno u vezi sa tobom, Tembo. Video sam u tvom kartonu da si u vojsku stupio *dobrovoljno*, bez upotrebe droga i hipnoze. Sada odbijaš otpuštanje. To je loše, Tembo, veoma loše. Baca na tebe rđavo svetlo. Čini te sumnjivim. Čini da izgledaš kao neki špijun ili tako nešto.

– Ja sam lojalni trupaš imperatorov, gospodine, nisam špijun.

– Špijun nisi, Tembo, to smo veoma brižljivo razmotrili. Ali *zašto* si ti u vojsci, Tembo?

– Da bih bio lojalni vojnik imperatorov, gospodine, i učinio najviše što mogu da rasprostranim reč Gospodnju. Jeste li spaseni, gospodine?

– Pazi na svoj jezik, vojniče, ili ćeš odgovarati! Da, znamo mi tvoju priču, *prečasn*i, ali mi u nju ne verujemo. Bio si lukav, ali otkrićemo mi... – On ode dalje, nabadajući kao na štulama i mrmljajući za svoj račun, a oni su svi stajali u stavu mirno dok nije otišao. Ostali vojnici bacali su na Temba čudne poglede, i nisu se osećali ugodno dok nije izašao. Bil i Vredni išli su lagano nazad u svoju kabinu.

– Odbio je otpusnicu... ! – mrmljao je Bil zapanjeno.

– Jo – reče Vredni – možda je ludak? Ne pada mi na um nikakvo drugo objašnjenje.

– Niko ne bi mogao da bude *toliko* lud – reče Bil. – Nego, pitam se šta je ovde? – reče pokazujući jedna vrata sa velikim natpisom PRISTUP DOZVOLJEN SAMO OVLAŠĆENIMA.

– Joo, ne znam, možda hrana?

Uvukli su se unutra i zatvorili vrata za sobom, ali tu nije bilo hrane. Umesto toga, našli su se u jednoj dugačkoj prostoriji čiji je jedan zid bio zakrivljen, a na taj zid bile su pričvršćene komplikovane naprave sa meračima, brojčanicima, prekidačima, polugama, jednim ekranom, i jednom cevi za higijenske potrebe. Bil se naže i pročita natpis na najbližoj napravi.

– *Atomski Blaster Tip IV*, a pogledaj samo koliki su! Ovo mora biti glavna brodska baterija.

– Okrenuo se i opazio da je Vredni jednu ruku digao tako da mu ručni sat bude okrenut oružju, i da kažiprstom druge ruke pritiska točkić za navijanje.

– Šta radiš to? – zapita Bil.

– Jo, samo gledam koliko je sati.

– Kako možeš da vidiš koliko je sati kad ti je unutrašnja strana ručnog zgloba prema licu a sat na drugoj strani?

Neki koraci začuše se daleko niz red oružja, i oni se setiše natpisa na vratima. Hitro su se izvukli napolje i Bil tiho zatvori vrata. Kad se okrenuo, Vredni Mrav je bio iščezao, tako da je sam morao da nađe put nazad do kabine. Vredni se vratio pre njega, i marljivo je glancao čizme za svoje drugare, i nije digao pogled kada je Bil ušao.

Ali, šta je on, zapravo, tamo radio sa satom?

GLAVA ČETVRTA

To pitanje kopkalo je Bila sve vreme tokom dana obuke, dok su bolno učili veštinu rukovanja osiguračima. Bio je to precizan tehnički posao koji je zahtevao svu njihovu pažnju, ali u slobodnim trenucima Bila su mučile brige. Bio je zabrinut dok su stajali u redu za hranu, i bio je zabrinut tokom ono malo trenutaka svake noći između gašenja

svetlosti i spuštanja teškoga sna na njegovo premorom drogirano telo. Brinuo je kad god je imao vremena za to, i gubio na težini.

Gubio je na težini ne zbog brige nego iz istog razloga iz koga su i svi drugi gubili. Zbog brodske hrane. Ona je bila planirana tako da održava život, a to je i činila, ali se nije ni pominjalo kakav život to treba da bude. A bio je turoban, ispošćen, gladan. Ali Bil na to nije obraćao pažnju. On je imao veći problem, i bila mu je potrebna pomoć. Posle nedeljne obuke, pri kraju druge sedmice, ostao je da razgovara sa Prvoklasnim Splinom umesto da se pridruži ostalima u bangavom trku ka trpezariji.

– Imam jedan problem, gospodine ...

– Nis' ti jedini, ali jedna injekcija to leči, a nis' ni čovek ako to nisi imao.

– Nije ta vrsta problema. Ja bih voleo... da vidim... vojnog sveštenika...

Splin preblede i klonu na zid. – E, sad sam čuo sve što ima da se čuje – reče on slabačkim glasom. – Silazi na klopu i ako sam o ovome nikome ne budeš pričao, neću ni ja.

Bil pocrvene. – Žao mi je zbog ovoga, Prvoklasni Spline, ali ja tu ne mogu ništa. Nije moja krivica što sam video, to se moglo desiti svakome...

– Glas mu utihnu; gledao je dole, u svoje noge, i trljao jednu čizmu o drugu. Tišina se otegnula dok Spline nije progovorio, ali drugarski ton bio mu je nestao iz glasa.

– U redu, trupašu – ako ti tako hoćeš. Ali se nadam da niko od ostalih momaka neće o tome ništa čuti. Preskoči klopu i idi odmah gore, evo ti propusnica. – On zažvrlja na komadiću hartije, a zatim ga prezrivo baci na pod, okrenu se i ode dok se Bil ponizno saginjao da ga digne.

Bil je išao niz šahtove, duž koridora, kroz prolaze i uz lestvice. U brodskom adresaru za vojnog sveštenika je stajalo da se nalazi u odeljenju 362-B na 89-toj palubi, i Bil konačno pronađe ta jednostavna metalna vrata sa zakivcima. Digao je ruku da kucne, a znoj mu je u velikim graškama izbijao po licu i grlo mu je bilo suvo. Kucanje šuplje odjeknu i posle čitave večnosti jedan prigušeni glas začu se sa druge strane.

– Da, da, ulazi, otvoreno je.

Bil uđe i stade mirno čim je video oficira iza jednog stola koji je skoro sasvim ispunjavao majušnu prostoriju. Taj oficir, poručnik četvrte klase, premda još mlad, već je ćelavio. Ispod očiju bili su mu crveni kolutovi, i bilo mu je neophodno brijanje. Kravata mu je bila nakrivo vezana i vrlo zgužvana. On je i dalje čeprkao po gomili hartije koje su prekrivale sto, dizao ih, prebacivao na druge gomile, žvrljao zabeleške na nekima, a druge baca u prepunu korpu za otpatke. Kada je pomerio jednu gomilu, Bil na njegovom stolu vide tablicu OFICIR PERIONICE.

– Izvinite, gospodine – reče on – ali ja sam izgleda u pogrešnoj kancelariji. Tražio sam vojnog sveštenika.

– Ovo je sveštenikova kancelarija, ali on nije na dužnosti do 13.00, do kog vremena, kao što može da vidi i neko ko izgleda tako glupo kao ti, ima još petnaest minuta.

– Hvala vam, gospodine, ja ću se vratiti...

– Bil pođe vratima.

– Ti ćeš ostati, i radićeš. – Oficir diže zakrvavljene oči i zagaka zlobno. – Moj si. Ti možeš da središ izveštaje o maramicama. Izgubio sam 600 suspenzora koji su možda među njima. Misliš da je lako biti oficir perionice? – On šmrknu od samosažaljenja i gurnu prema Bilu gomilu papira koja je pretila da se sruši, a Bil poče da ih pretražuje. Mnogo pre no što je završio, začu se zvučni signal koji je označio kraj smene.

– Znao sam! – jeknu oficir beznadno. – Ovome poslu kraja nema, on samo postaje sve gori i gori. I ti misliš da *ti* imaš probleme! – On ispruži drhtavi prst i okrete tablicu na svom stolu. Sa druge strane je pisalo VOJNI SVEŠTENIK. Onda uhvati kraj svoje kravate i snažno je povuče unazad preko desnog ramena. Kravata je bila pričvršćena za okovratnik, a u okovratnik je bio ugrađen kuglični ležaj koji se glatko okrenuo na šini učvršćenoj za njegovu košulju. Začuo se slab zujav zvuk dok je okovratnik rotirao, a potom se kravata našla van vidokruga, na njegovim leđima, a okovratnik mu je sada stajao naopako, i bio beo i gladak spreda.

Vojni sveštenik načini ispred sebe svod od prstiju, obori pogled i slatko se osmehnu. – Kako mogu da ti pomognem, sine moj?

– Mislio sam da ste oficir perionice – reče Bil zbunjeno.

– Jesam, sine moj, ali to je samo jedan od tereta koji moraju pasti na moja pleća. Malo je potrebe za vojnim sveštenikom u ovako teškim vremenima, ali je ima mnogo za oficirom perionice.

Činim najbolje što mogu. – On ponizno obori glavu.

– Ali, šta ste vi? Vojni sveštenik koji je delimično oficir perionice, ili oficir perionice koji je delimično vojni sveštenik?

– To je misterija, sine moj. Ima nekih stvari koje je najbolje ne znati. Ali, vidim da imaš neku muku. Mogu li da te upitam pripadaš li veri?

– Kojoj veri?

– To ja *tebe* pitam! – odseče vojni sveštenik, i za časak iz njega proviri stari oficir perionice. – Kako da ti pomognem ako ne znam koja ti je religija?

– Fundamentalistički zoroastrijanac.

Vojni sveštenik izvuče iz fioke jedan tabak presvučen plastikom i krenu prstom niz njega. – Z ... Z ... Zen ... Zodomitski zoroastrijanac, reformisani fundamentalista ... je li to?

– Da, gospodine.

– Pa, trebalo bi da nema problema sa ovim, sine moj... 21 52 05 ...

– On brzo pozva taj broj pomoću kontrolne ploče ugrađene u sto, a onda, veličanstvenim gestom, sa nekim evangelističkim sjajem u očima, zbacila sve perioničke papire na pod. Skrivena mašinerija zabruja kratko, a jedan deo gornje ploče stola ukloni se, i vrati se časak kasnije noseći na sebi crnu plastičnu kutiju dekorisanu zlatnim bikovima. – Samo sekund i eto me – reče vojni sveštenik otvarajući kutiju.

Prvo je odmotao komad bele tkanine izvezene zlatnim bikovima i stavio je sebi oko vrata. Do kutije postavio je jednu debelu knjigu povezanu u kožu, a na poklopac zatvorene kutije došla su dva metalna bika sa izdubljenim leđima. U jednog od njih nasuo je destilisanu vodu iz plastične bočice, a u drugu ulje, koje je zapalio. Bil je ove poznate mu pripreme posmatrao sa sve većim zadovoljstvom.

– Velika je sreća – reče Bil – što ste zoroastrijanac. To mi olakšava da govorim sa vama.

– Nikakve tu nema sreće, sine moj, samo inteligentnog planiranja. – Vojni sveštenik spusti malo haome u prahu u plamen, i Bilov nos se nabra kada je taj omamljujući tamjan ispunio sobu. – Po milosti

Ahura Mazdaha ja sam miropomazani sveštenik Zoroastera. Po volji Alahovoj verni sam mujezin islama, Jahveovim posredovanjem sam obrezani rabi, i tako dalje. – Njegovo dobrodušno lice zgrči se u divlje režanje. – I još, zbog nedostatka oficira, ja sam i prokleti oficir perionice. – Njegovo lice se smiri. – Ali, sada mi moraš reći svoj problem...

– Pa, to nije lako. Možda je to samo moja glupava sumnja, ali zabrinut sam zbog jednog od mojih drugara. Ima nešto čudno u vezi s njim. Nisam siguran kako to da kažem...

– Imaj poverenja, dečaće moj, otkrij svoja najdublja osećanja meni, i ne plaši se. Ono što ja čujem nikada neće napustiti ovu odaju, jer ja sam obavezan da čuvam tajne zakletvom svoga poziva. Rastereti se.

– To je veoma lepo od vas, i ja se već osećam bolje. Vidite, taj moj drugar uvek je bio malko čudan; on glanca čizme za sve nas, i dobrovoljno se javio za redara nužnika, i ne voli devojke.

Vojni sveštenik klimnu blaženo i mahanjem potera malo tamjana prema svom nosu. – Malo šta ja tu vidim što bi trebalo da te brine; on mi izgleda pristojan mladić. Jer, nije li u Vendidadi pisano da treba da pomažemo bližnjem, i trudimo se da ponesemo terete njegove, i da ne idemo za bludnicama sa ulice?

Bil se napući. – To je sasvim u redu za Nedeljnu školu, ali to nije način da se ponaša među trupašima! Kako god bilo, mi smo samo mislili da je poludeo, i možda i jeste, ali to nije sve. Ja sam bio sa njim na palubi gde su topovi, i on je okrenuo svoj sat prema topovima i pritisnuo je kapicu za navijanje i ja sam čuo *klik!* To je mogla da bude kamera. Ja... Ja mislim da je on čingerski špijun!

– Bil se zavalio u sedište dišući duboko i znojeći se. Fatalne reči bile su izgovorene.

Vojni sveštenik nastavi da klima glavom, osmehujući se, poluonesvešćen od dima haome. Konačno, on se otrže od toga, obrisa nos, i otvori debeli primerak Aveste. Mrmljao je naglas neko vreme na staropersijskom, što je izgledalo da mu uliva raspoloženje, a onda zatvori knjigu s praskom. – Ne smeš svedočiti lažno! – zatrubi on, fiksirajući Bila prodornim pogledom i optužujućim kažiprstom.

– Pogrešno me shvatate – zaječa Bil, grčeci se u stolici. – On to jeste učinio, ja sam ga *video* kako se koristi tim satom. Kakva vam je ovo duhavana *uteha*?

– Samo okrepljenje, dečko moj, malko starovremenske religije, da ti obnovim osećaj krivice i nateram te da razmišljaš o ponovnom redovnom pohađanju crkve. Počeo si da zapadaš u greh.

– Šta sam drugo mogao, posećivanje kapele zabranjeno je tokom regrutske obuke?

– Okolnosti nisu opravdanja, ali ovoga puta biće ti oprosteno, jer Ahura Mazdah je svemilostan.

– Ali šta sa mojim drugarom... onim špijunom?

– Moraš zaboraviti svoje sumnje, jer one nisu dostojne sledbenika Zoroastera. Taj siroti mladić ne sme patiti zbog prirodne sklonosti da bude prijatelj, da pomogne svojim drugovima, da očuva svoju čistotu, da poseduje sat koji radi klik. A uz to, ako mi ne zameriš što unosim mrvu logike, kako bi on mogao da bude špijun? Za špijuna, morao bi da bude Činger, a Čingeri su visoki preko dva metra i imaju repove. Kopčlaš?

– Da, da – mumlao je Bil nesrećno. – To sam i ja mogao da ukopčam, ali to još ne objašnjava sve...

– Meni je to dovoljno, i mora biti dovoljno i tebi. Osećam da te je Ahriman opseo da te navede da zlo misliš o svom drugu, i bolje bi bilo da učiniš pokoru i pridružiš mi se u jednoj brznoj molitvi pre nego što se oficir perionice vrati na dužnost.

Taj ritual bio je brzo okončan, i Bil pomože da se stvari smeste nazad u kutiju, posmatrajući kako nestaje u stolu. Onda se oprostio i pošao.

– Samo časak, sine moj – reče vojni sveštenik sa svojim najtoplijim osmejkom, posežući istovremeno preko ramena da dohvati kraj kravate. Povukao je, i njegov okovratnik dozujao je nazad, a sa njim je i blaženi izraz bio zbrisan sa njegovog lica i zamenjen mrgodnim režanjem. – Kud si se uputio, steronjo! Metni to dupe nazad u stolicu.

– A-ali – zamuca Bil – vi ste rekli da sam voljno.

– To je rekao vojni sveštenik, a ja kao oficir perionice, nemam nikakve veze sa njim. Sada, *brzo*, ime tog čingerskog špijuna koga prikrivaš?

– Ja sam vam o tome rekao pod zakletvom.

– Ti si *vojnomo svešteniku* rekao o tome, i on drži svoju reč, i nije mi kazao, ali se prosto desilo da sam čuo. – On pritisnu crveno dugme na kontrolnoj tabli. – Vojna policija stiže. Progovorićeš pre no što oni stignu ovamo, steronjo, ili ću dati da te provlače ispod kobilice bez kosmičkog odela, i bićeš lišen prava da ideš u kantu u za godinu dana. Ime?

– Vredni Mrav – zajeca Bil dok su teška stopala trupkala napolju, a onda dva crvena šlema upadoše u majušnu sobu.

– Imam jednog špijuna za vas, momci – objavi trijumfalno oficir perionice, a vojni policajci zaškrutaše zubima, zaurlaše iz dubine grla i baciše se na Bila. On pade pod pesnicama i pendrecima, i sav je bio krvav pre no što je oficir perionice uspeo da ga otrgne od tih supermišićavih morona čije oči nisu bile razmaknute ni za ceo palac.

– Ne njega ... – dreknu oficir, i baci Bilu peškir da obriše krv. – To je naš potkazivač, lojalni patriotski heroj koji je otkucao svoga drugara po imenu Vredni Mrav, koga ćemo mi sada ščepati i okovati da ga podvrgnemo ispitivanju. Hajdmo.

Vojni policajci držali su Bila uspravno između sebe i uz put, ka prostoriji rukovalaca osiguračima, povetarac koji se stvarao njihovim brzim kretanjem malo ga je povratio. Oficir perionice otvori vrata taman dovoljno da proturi glavu. – Zdravo, društvo! – uzviknu on vedro. – Je li Vredni Mrav tu?

Vredni diže pogled sa čizme koju je glancao, i mahnu rukom osmehujući se. – Jo, to sam ja.

– Držite ga! – napomenu ozbiljno oficir perionice, odskoči u stranu i pokaza optužujući prstom. Bil pade na pod kad su ga vojni policajci pustili i otutnjali u odeljak. Dok je on uspeo da se osovi na noge, Vrednog su već ščepali, i stavili mu lisice i lance na ruke i noge, ali on se još osmehivao.

– Joo, i vi momci, imate neke čizme za glancanje?

– Ne odgovaraj, ti prljava špijunčino – zahropta oficir perionice i snažno ga raspali preko izazivačkog osmejka. To jest, on je pokušao da ga raspali preko izazivačkog osmejka, ali Mrav otvori usta i ugrize ruku koja ga je udarila, stegavši je snažno zubima tako da oficir nije mogao da je izvuče. – Ujeo me je! – zaurla on i očajnički pokuša da

se oslobodi. Oba vojna policajca, a svaki je lisicama bio vezan za po jednu ruku zarobljenikovu, digoše svoje palice da ga isprebijaju.

U tom trenutku teme glave Vrednoga Mrava se otvori.

U bilo kom drugom času to bi se smatralo neuobičajenim, ali u ovom času bilo je spektakularno neuobičajeno, i svi su oni, uključujući i Bila, blenuli u sedam palaca visokog guštera koji se ispenrao iz otvorene lobanje i skočio na pod u kome je od toga ostalo poprilično udubljenje. Imao je četiri majušne ruke, dugačak rep, i glavu kao aligatorova beba, a bio je svetlozelen. Izgledao je potpuno kao neki Činger, osim što je bio visok sedam palaca umesto dva metra.

– Svi steronjski ljudi smrde – reče ovaj utanjenom imitacijom glasa Vrednoga Mrava. – Čingeri ne mogu da se znoje! Čingeri zauvek! – Pojurio je preko odeljka prema ležaju Vrednoga.

Zavladala je opšta paraliza. Svi rukovaoci osiguračima, koji su bili svedoci tih nemogućih događaja, sedeli su ili stajali onako kako su se zatekli, ukočeni od šoka, očiju koje su buljile iz duplji kao barena jaja. Oficir perionice bio je prikovan za mesto zubima zarivenim u njegovu šaku, dok su se dva vojna policajca borila sa lisicama koje su ih vezivale za nepomično telo. Samo je Bil uspeo da se pokrene, i on se, još ošamućen od batina, saže da zgrabi majušno stvorenje. Male i moćne kandže zariše mu se u meso i on, otrgnut sa tla, polete kroz vazduh i tresnu o zid. – Jo, evo ti, ti tasteru jedan! – zaciča sićušni glas.

Pre no što je iko stigao da se umeša, gušteroid otrča do gomile ranaca Vrednoga Mrava, otvori najgornji i zaroni unutra. Visoki brujeći ton javi se i ojača, i časak kasnije iz ranca proviri, kuršumu sličan, nos blistavog projektila. On se progura i mali kosmički brod, ni šezdeset cm dug, pojavi se lebdeći u odeljenju. Okrenuo se oko svoje vertikalne ose i zastao kad se uperio prema zidu. Brujanje se pojača, i taj brod odjednom gurnu napred i rascepi metal palube kao da nije bio jači od vlažnog kartona. Potom su se čuli dalji zvuci cepanja dok je prolazio kroz palubu za palubom, a onda se, uz razdiruće „klang”, probio kroz spoljašnji omotač broda, i izvukao se u kosmos. Čuo se urlik vazduha koji ističe u prazninu i buka alarmnih zvona.

– Pa, neka budem proklet... – reče oficir perionice, a onda škljocnu vilicama i vrisnu: – Skidajte tu stvar sa moje ruke, izujedaće me na smrt!

– Dva vojna policajca još su se klatarila napred-nazad, uspešno vezana liscama za nepomičnu figuru nekadašnjeg Vrednog Mrava. Mrav je samo zurio, osmehujući se oko ugriza kojim je držao ruku oficira, i ova se nije mogla izvući sve dok Bil nije uzeo svoju atomsku pušku, i gurnuo cev u usta Vrednoga, i tom polugom rastvorio vilice. Dok se ovim bavio, Bil je primetio da se teme Vrednoga otvorilo baš iznad ušiju, u kom položaju ga je držala sjajna mesingana šarka. Unutra, u razjapljenoj lobanji, umesto mozga, i kostiju, i takvih stvari, nalazio se model kontrolne odaje sa maleckom stolicom, majušnim komandama, TV-ekranima, i aparatom za hlađenje vode. Vredni je bio samo robot kojim je upravljalo malo stvorenje koje je umaklo u kosmičkom brodu. Ono je izgledalo kao neki Činger – ali bilo je visoko svega sedam palaca.

– Hej! – reče Bil. – Vredni je samo robot kojim je upravljalo malo stvorenje koje je umaklo u kosmičkom brodu! Ono je izgledalo kao neki Činger, ali bilo je visoko svega sedam palaca...

– Sedam palaca, dva metra, kakve tu razlike ima! – gundao je mrzovoljno oficir perionice umotavajući svoju ranjenu ruku maramicom. – Valjda ne očekuješ da regrutima kažemo koliko su, u stvari, neprijatelji mali, ili da objašnjavamo da potiču sa planete 10G? Moramo da održavamo moral na visini.

GLAVA PETA

Sada, otkako se ispostavilo da je Vredni Mrav čingerski špijun, Bil se osećao veoma usamljeno. Steronja Braun, koji i inače nije govorio, sada je govorio još manje, što će reći nije govorio uopšte, tako da nije bilo nikoga kome bi Bil mogao da gundā. Steronja je bio jedini rukovalac osiguračima u odeljenju koji je bio u Bilovoj četi u Logoru *Leon Trocki*, a svi novi ljudi bili su veoma klanski raspoloženi, skloni da sede zbijeni i mrmljaju, i da bacaju sumnjičave poglede preko ramena ako im se približi. Njihova jedina zabava bilo je zavarivanje, i svaki put kad nisu bili na smeni, vadili su pribor, i

zavarivali razne stvari za pod, a sledeća smena ih je opet oslobađala, što je otprilike najtunjaviji način da se gubi vreme, ali izgledalo je da njima to prija. Tako je Bil bio veoma izvan svega, i pokušavao je da gundā Vrednom Mravu.

– Vidi u kakvu nevolju si me uvalio – cvileo je on.

Mrav je samo uzvraćao osmejak; zamerka ga nije dirala.

– Barem zatvori glavu dok ti se obraćam – zareža Bil i posegnu da zatvori lobanju Vrednoga. Ali nije vredelo. Vredni ništa više nije mogao da čini osim da se osmehuje. Stigao je do kraja glancanja čizama. Sada je samo stajao tu; on je bio veoma težak, i uz to zamagnetisan za pod, i rukovaoci su kačili na njega svoje prljave košulje i aparate za zavarivanje. Stajao je tu tri smene pre no što je neko smislio šta da se s njim radi, a onda je konačno došla grupa vojnih policajaca sa pajserima, preturila ga na jedna kolica, i iskotrljaja ga napolje.

– Zdravo – doviknu Bil, mašući za njim, a onda se vrati glancanju svojih čizama. – Bio je dobar drugar iako je bio čingerski špijun.

Steronja mu nije odgovarao, zavarivači nisu hteli da govore sa njim, a mnogo je vremena provodio izbegavajući Prečasnog Temba. Veličanstvena stara dama flote, *Fani Hil*, bila je još u orbiti i ugrađivali su joj motore. Bilo je veoma malo posla jer su svi, uprkos onome što je rekao Prvoklasni Splin, ovladali svim tajnama rukovanja osiguračima za nešto manje od propisane godine, u stvari bilo im je potrebno nešto oko petnaest minuta. U slobodnom vremenu Bil je lunjao po brodu, idući dokle god su vojni policajci, koji su čuvali prolaze, hteli da ga propuste, i razmatrao je čak i to da ponovo ode do vojnog sveštenika, ne bi li našao nekoga kome može da kenjka. Ali, u slučaju da loše proračuna vreme, mogao se ponovo sresti sa oficirom perionice, a to bi bilo više nego što je mogao da podnese. Tako je išao brodom, veoma usamljen, i pogledao kroz vrata jednog odeljka, i ugledao izvesnu čizmu na krevetu.

Bil zastade, sleđen, nepomičan, u šoku, ukočen, užasnut, očajan, i s mukom je uspevao da kontroliše svoju iznenada zgrčenu bešiku.

On je tu čizmu poznavao. On tu čizmu neće zaboraviti do svog samrtnog časa, kao što nikada neće zaboraviti svoj serijski broj, koji je bio u stanju da kaže, odnapred ili odnatrag, i da ga usred noći probude. Svaki detalj te užasne čizme bio je jasan u njegovom

pamćenju, od zmijolikih pertli na ogavnoj koži lica – za koju se pričalo da je ljudska – do zardalih pendžeta za gaženje, umrljanih crvenilom koje je moglo biti samo ljudska krv. Ta čizma pripadala je Smrtovniku Drangu.

Čizma je bila pričvršćena za nogu i on, paralizovan od užasa, nesposoban da vlada sobom poput ptice pred zmijom, opazi da se naginje sve više i više u odeljenje, dok su mu oči pratile nogu, preko opasača, do košulje, ka vratu iznad koga je počivalo lice koje je imalo značajnu ulogu u njegovim noćnim morama otkako je stupio u vojsku. Usne se pokrenuše ...

– Jesi li to ti, Bile? Upadaj i odmori se.

Bil zatetura unutra.

– Uzmi bombonu – reče Smrtovnik i osmehnu se.

Refleks odvede Bilove prste do ponuđene kutije i natera njegove vilice na žvakanje prve čvrste hrane koja mu je prešla usne tokom više nedelja. Pljuvačka pocure iz prašnjavih otvora, a njegov stomak ispusti preliminarno krčanje, dok su mu se misli ludački vrtele ukруг, pokušavajući da protumače izraz na Smrtovnikovom licu. Usne izvijene naviše u uglovima iznad kljova, male bore na obrazima... Bilo je to beznadno. On to nije mogao da shvati.

– Čujem da se ispostavilo kako je Vredni Mrav čingerski špijun – reče Smrtovnik, zatvarajući kutiju sa bombonama i gurajući je pod jastuk. – Toga je trebalo ja da pročitam. Znao sam da nešto *mnogo* nije u redu sa njim, čim čisti čizme svojih drugara, i već sve to stranje, ali mislio sam da je samo blesav. Trebalo je da znam ...

– Smrtovniče – reče Bil promuklo – to ne može biti, ja to znam, ali vi se ponašate kao ljudsko biće!

Smrtovnik se zasmeha, ne svojim testera-za-ljudsku-kost smehom, nego nekim skoro normalnim.

Bil zamuca. – Ali vi ste sadista, perverznojak, životinja, pakleno stvorenje, vanzemaljac, ubica ...

– Hej, hvala ti, Bile. To je veoma lepo čuti. Ja pokušavam da radim svoj posao kako najbolje mogu, ali sam dovoljno čovek da mi, tu i tamo, prija reč pohvale. Nije lako projektovati ideju da si ubica, ali radujem se što je to uspelo čak i kod regruta glupavog kao što si ti bio.

– A ... ali... zar vi niste *stvarno* ...

– Smiri se! – odseče Smrtovnik, a bilo je u tome dovoljno starog otrova i zlobe da spusti Bilovu telesnu temperaturu za šest stepeni. Potom se Smrtovnik opet osmehnu. – Ne mogu da te krivim, sine, što se ovako ponašaš, pošto si nekako tunjav, i sa seljačke planete, i vojska te je omela u obrazovanju, i sve to. Ali, probudi se, dečko! Vojničko obrazovanje suviše je značajna stvar da bi se upropastila time što bi se amaterima dozvolilo da se mešaju. Kad bi pročitao neke od stvari u udžbenicima našeg koledža, krv bi ti se ohladila, bi zaista. Shvataš li ti da su u preistorijskim vremenima podoficiri za obuku, ili već kako su ih nazivali, bili *pravi* sadisti! Oružane snage dopuštale su takvim ljudima bez ikakvog stvarnog znanja da naprosto *upropaste* regrute. Puštali su ih da nauče da mrze vojsku pre nego što nauče da je se plaše, što je upropašćavalo disciplinu. A da i ne govorimo o rasipanju! Svaki čas su omaškom nekog terali da maršira do smrti, ili su znali da podave čitav vod, i takve besmislice. Već samo to rasipanje bilo bi dovoljno da natera na suze.

– Smem li da pitam šta ste diplomirali? – upita Bil veoma sitnim i poniznim glasom.

– Vojničku disciplinu, kršenje duha i glumu po metodu. Surov odsek, četiri godine, ali diplomirao sam sa sigma plus, što nije loše za dečaka iz radničke porodice. Vojna služba je moja karijera, i zato ne mogu da shvatim zašto su me nezahvalni kučkini sinovi uterali u ovu prokletu konzervu! – Digao je svoje naočare za zlatnim okvirima da kvrcne prstom jednu suzu koja se skupljala.

– Vi očekujete zahvalnost od vojske? – zapita Bil ponizno.

– Ne, jasno da ne, baš je to glupavo od mene. Hvala ti što si me potegao nazad u stroj, Bile, biće od tebe dobar trupaš. Sve što očekujem je kriminalna nezainteresovanost, kojom mogu da se koristim radeći preko veze, kroz mrežu starih drugara, putem potkupljivanja, lažnih naređenja, crne berze, i pomoću drugih uobičajenih stvari. Samo, ja sam *stvarno* dobro radio sa vama mamlazima u Logoru *Leon Trocki*, i najmanje što sam očekivao je da me puste na miru da to radim, što je bilo još kako tupavo od mene. Sad bi mi bilo najpametnije da poradim na svojoj prekomandi. – On skliznu sa kreveta i stavi bombone i zlatne naočare u ormarić.

Bil, kome je u trenucima šoka bilo teško da se odmah prilagodi, još je klimao glavom, i povremeno je udarao šakom. – Sreća je – reče

on – za karijeru koju ste izabrali, što ste rođeni deformisani, mislim, imate tako lepe zube.

– Nikakva sreća – reče Smrtovnik, okidajući noktom o jednu od svojih isturenih kljova – skupo kao đavo. Znaš li ti pošto je komplet genetski mutiranih, veštački odgajenih, hirurški usađenih kljova od dva palca? Kladam se da ne znaš! Tri sam godine radio preko letnjeg raspusta da zaradim dovoljno da ih kupim – ali kažem ti da vredi. *Imidž*, to ti je sve. Izučavao sam stare trake preistorijskih lomilaca duha i, na svoj primitivni način, oni su bili u redu. Birani su po fizičkom izgledu i niskom I.Q. naravno, ali, znali su svoje uloge. Glave kao kuršum, glatko izbrijane, sa ožiljcima, teške vilice, odvratno ponašanje, zagorelci, sve. Računao sam da će se jedna mala investicija u početku debelo isplatiti na kraju. A to je bila žrtva, veruj mi; neće ti se desiti da vidiš mnogo usađenih kljova! Iz mnogo razloga. Oh, možda su dobre kad se jede žilavo meso, ali zašta, do vraga, još? Pokušaj, samo, da poljubiš svoju prvu curu... A sada se gubi Bile, imam posla. Vidimo se ...

Njegove poslednje reči utihnuše u daljini, budući da su Bila njegovi solidno usađeni refleksi odneli niz koridor istog časa kada mu je dato voljno. Kada je spontani užas izbledeo, on počeo da hoda gegajući se, kao patka sa iščašenim kolenima, što je zamišljao kao hod starog kosmičkog putnika. Počeo je već da se oseća kao stara čizma, i trenutno je imao iluziju da zna više o trupašima nego što oni znaju o njemu. Ova sažaljenja dostojna greška razvejana je tog časa glasnogovornicima na tavanici, koji su podrignuli, a onda zakrkljali svojim nazalnim glasovima kroz čitav brod.

– Pažnja, pažnja! Direktna naređenja lično od kapetana Zekijala koja ste svi očekivali da čujete. Idemo u akciju, vežite se svi od pramca do krme, uskladištite svu slobodnu opremu.

Duboko, proosećano, bolno ječanje odjeknu iz svih odeljenja ogromnog broda.

GLAVA ŠESTA

Bilo je mnogo nužničkih glasina i prepričavanja povodom ovog prvog leta *Fani Hil*, ali ništa od toga nije bilo istinito. Glasine su

puštali tajni vojni policajci, i bile su bezvredne. Približno sve u šta su mogli biti sigurni jeste da se možda ide nekuda, pošto je izgledalo da se pripremaju da nekuda idu. Čak i Tembo je to priznao dok su vezivali osigurače u skladištu.

– A, opet – dodade on – možda ovo činimo samo da bismo prevarili špijune, pa da pomisle kako mi nekud idemo, dok, u stvari, tamo idu drugi brodovi.

– Kuda? – upita Bil nervozno, jer je i kažiprst vezao u jedan čvor, pa je otkinuo deo nokta dok ga je oslobađao.

– Pa, kud god bilo, svejedno je. – Temba nije moglo dirnuti ništa što nije imalo veze sa njegovom verom. – Ali, ja znam kuda *ti* ideš, Bile.

– Kuda? – revnosno reče ovaj, stalna žrtva glasina.

– Pravo u pakao, ako ne budeš spasen.

– Nemoj opet... – zamoli Bil.

– Pogledaj onamo – reče Tembo a onda je projektovao jednu nebesku scenu sa zlatnim dverima, oblacima, i mekim tam-tam ritmom u pozadini.

– Prekini sa tim stranjem o spasenju! – povika Prvoklasni Splin i scena iščeze.

Nešto kao da potegnu Bila za stomak, ali on na to nije obraćao pažnju, smatrajući to za samo još jedan simptom u svojoj uspaničenoj utrobi, koja je mislila da će izgladneti nasmrt i još nije shvatala da je sva njena čudesna mašinerija za mlevenje i rastvaranje osuđena na tečnu dijetu. Ali Tembo prekide rad i nakrenu glavu, a onda se, da ispita stvar, čušnu u stomak.

– Krećemo se – reče on ubeđeno – i to još međuzvezdano. Uključili su zvezdani pogon.

– Hoćeš da kažeš da prodiremo u sub-prostor i uskoro ćemo iskusiti užasno grčenje u svakoj žilici?

– Ne, više ne koriste taj stari sub-prostorni pogon jer, premda se mnogo brodova probilo u sub-prostor sa grčenjem u svakoj žilici, još nijedan se nije probio nazad. Čitao sam u *Trupaškom Tajmsu*, pa tu neki matematičar reče da je došlo do blage greške u jednačinama, i da je vreme drugačije u sub-prostoru, ali da je drugačije u brzom smislu, ne u sporom, tako da će, možda, proći i zauvek pre no što ti brodovi izađu.

– Onda idemo u hiper-prostor?

– To ne postoji.

– Ili se rastvaramo na atome od kojih se sastojimo, i beležimo se u memoriji nekog gigantskog komputera koji misli da smo na nekom drugom mestu, i onda zato i jesmo?

– Auh! – reče Tembo, a obrve mu se ispeše do ivice kose. – Za jednog zoroastrijanskog momka sa farme ti stvarno imaš neke čudne ideje! Da nisi pušio ili pio nešto zašta ja ne znam?

– Kaži mi! – molio je Bil. – Ako nije ništa od toga, šta jeste? Moraćemo preko međuzvezdanog prostora da bismo tukli Čingere. Kako ćemo to da izvedemo?

– To ti je ovako. – Tembo pogleda naokolo da se uveri da Prvoklasni Splin nije na vidiku, a onda sklopi šake tako da uobliče kuglu. – Sad, kao bajagi, moje su šake ovaj brod koji samo lebdi u svemiru. Onda se uključi duvački pogon...

– Šta?

– Duvački pogon, tako se zove zato što naduvava stvari. Znaš već, sve ti je načinjeno od maleckih komadića stvari zvanih elektroni, protoni, neutroni, trontroni, i tako koječega, koje se drže skupa nekom vrstom povezujuće energije. Sad, ako oslabiš tu energiju što drži stvari zajedno, zaboravih da ti kažem da se oni povazan vrte naokolo sve vreme kao blesavi, ili si to možda već znao, ako oslabiš energiju i, pošto oni kruže naokolo tako brzo, svi ti mali parčići počnu da se razmiču, i što je slabija ta energija, dalje se razmiču. Pratiš li me?

– Mislim da te pratim, ali nisam siguran da mi se to sviđa.

– Budi hladan. Sad, vidiš moje šake? Kako energija slabi, tako ovaj brod postaje veći. – On razmače šake. – On raste sve više dok ne postane veliki kao neka planeta, onda kao sunce, a onda kao čitav neki zvezdani sistem. Duvački pogon može da nas učini velikima koliko god hoćemo, a onda se uključi u suprotnom smeru, i mi se skupimo do naše uobičajene veličine, i eto nas.

– Gde nas eto?

– Gde god želimo da budemo – odvrati Tembo strpljivo.

Bil se okrenu i vredno namaza sjajno na jedan osigurač dok je Prvoklasni Splin cunjao tuda sa nekim sumnjičavim bleskom u očima. A čim je ovaj zamakao za ugao, Bil se naže i prošišta ka Tembu.

– Kako možemo da budemo ma gde osim tamo odakle smo krenuli? Rastemo, smanjujemo se, ali to nas nikud ne vodi.

– Pa, oni su vrlo vešti sa tim starim duvačkim pogonom. Kako sam ja čuo, to ti je kao da uzmeš lastiš i držiš u svakoj ruci po jedan kraj. Ne pomeraš levu ruku, ali desnom rastegneš lastiš koliko god se može. Kad puštaš lastiš da se skupi, desnu ruku držiš nepomično a otpuštaš levom. Vidiš?

Nikako nisi micao lastiš, samo si ga rastegnuo i pustio da se skupi, ali on se pomerio. Baš kao što naš brod radi sada. On raste, ali u jednom smeru. Kad pramac stigne kud smo krenuli, krma će se nalaziti gde smo ranije bili. Onda se skupimo, i bang! eto nas. A i ti možeš dospeti u nebo isto tako lako, sine moj, ako samo ...

– Propovedaš u državnom vremenu, Tembo! – zaurla Prvoklasni Splin sa suprotnog kraja reda osigurača, odakle je gledao pomoću ogledala vezanog za kraj jedne palice. – Daću ja tebi da mi poliraš držače osigurača čitavu godinu. Opominjao sam te već.

Vezivali su i glancali u tišini posle toga, sve dok jedna mala planeta, otprilike velika kao teniska lopta, nije uplovila kroz zid. Savršena mala planeta, sa majušnim polarnim ledenim kapama, anticiklonima, oblacima, i svim što treba.

– Šta je ono? – jeknu Bil.

– Loša navigacija – namršti se Tembo. – Jaka reakcija, pa brod klizi malo unazad s jednog kraja, umesto da sav ide u suprotnom smeru. Ne, ne! Ne pipaj je, to zna ponekad da prouzrokuje nevolje. To je planeta koju smo upravo napustili, Figerinadon II.

– Moj dom – zajeca Bil, i oseti kako mu suze naviru dok se planeta skupljala u veličinu klikera. – Do viđenja, Mama. – On mahnu, a kliker se skupi u česticu i onda nestade.

Potom je putovanje bilo bez događaja, naročito zato što nisu mogli da oseću kad se kreću, nisu znali kad stoje, i pojma nisu imali gde se nalaze. Doduše, bili su sigurni da su nekuda stigli kad im je naređeno da skinu preveze sa osigurača. Ova neaktivnost potrajala je tokom tri smene, a onda se začuo ŠTABNI ALARM. Bil je pojurio sa ostalima, srećan po prvi put otkako je stupio u vojsku. Sve žrtve, sve tegobe, neće biti uzalud. Najzad će se naći u akciji protiv prljavih Čingera.

Stajali su u Prvoj poziciji, ispred redova osigurača, očiju uperenih u crvene trake na osiguračima, koje su se zvale osiguračke trake. Kroz donove čizama Bil je osećao slab i udaljen drhtaj u palubi.

– Šta je to? – zapita on Temba uglom usta.

– Glavni pogon, ne duvački. Atomski motori. Znači da sigurno manevrišemo, radimo nešto.

– Ali šta?

– Gledaj u te osiguračke trake! – dreknu Prvoklasni Splin.

Bil je počeo da se znoji, onda iznenada opazi da postaje nepodnošljivo vrelo. Tembo je, ne skidajući pogled sa osigurača, skinuo odeću i uredno je složio iza sebe.

– Imamo li prava da to uradimo? – zapita Bil, cimajući okovratnik. – Šta se dešava?

– To je protivno pravilima, ali možeš da se skineš ili da se skuvaš. Oljušti to sa sebe, sine, ili ćeš umreti neblagosloven. Mora biti da idemo u akciju, pošto su zaštitni ekrani uključeni. Sedamnaest polja sile, jedan elektromagnetski štit, dvostruko oklopljeni trup, i tanak sloj pseudoživog želea koji teče ogora da zatvara sve šupljine koje se mogu pojaviti. Uza sve te stvari sa broda se ne gubi nikakva energija, niti ima načina da se energije oslobodimo. Ni toplote. Uz motore koji rade, i sve ovo znojenje ljudstva, zna da bude još kako vruće. Pa i toplije, kada topovi pucaju.

Temperatura je ostala visoka satima, baš na samoj granici podnošljivog, dok su oni zurili u osiguračke trake. U jednom trenutku javi se neko majušno „plink”, što je Bil više osetio golim stopalima na vrućem metalu nego što je čuo.

– A šta je bilo to?

– Ispaljivanje torpeda.

– U šta?

Tembo samo sleže ramenima u znak odgovora i ne dopusti da mu budni pogled odluta sa osiguračkih traka. Bil se još čitav sat grčio od frustracije, dosade, osipa od vrućine i umora, dok se ne začu signal za prestanak uzbune i dah svežeg vazduha dođe iz ventilatora. Dok je stigao da navuče svoju uniformu, Tembo je već bio nestao, i on otrupka umorno u svoju prostoriju. Jedna nova iskopirana objava bila je zakačena za oglasnu tablu i on se saže da pročita njenu zamagljenu poruku.

OD: Kapetana Zekijala

ZA: Sve ljudstvo

U VEZI SA: Skorašnjim sukobom

23/11 – 8956 ovaj brod sudelovao je u uništavanju atomskim torpedom neprijateljske instalacije 17KL-345 i uspešno je u sadejstvu sa drugim brodovima dotične flote CRVENA ŠTAKA izvršio svoj zadatak, te se ovim, od ovog časa, odobrava da čitavo ljudstvo broda pričvrsti jedno Atomsko jato na traku, koje označava Nagradu za okršaj na aktivnoj dužnosti, a ukoliko im je ovo prvi zadatak ovakvog tipa, biće im odobreno da nose Nagradu za učešće.

NAPOMENA: Primećeni su neki među ljudstvom kako svoja Atomska jata nose naopako, što je POGREŠNO, i to je PREKRŠAJ ZA RATNI SUD koji je kažnjiv SMRĆU.

GLAVA SEDMA

Posle herojskog uništavanja 17KL-345 naišle su nedelje obuke i drilovanja, da bi od boja umorni veterani povratili svoju uobičajenu borbenu spremnost. Ali, usred ovih depresivnih meseci, neki nov zov začu se iz zvučnika, neki koga Bil nikada ranije nije čuo, zvuk kao da čelične šipke udaraju jedna o drugu u metalnom bubnju punom klikera. Njemu to ništa nije značilo, kao ni ostalim novim momcima, ali je Tembo skočio sa svog ležaja i odigrao Igru Smrtnog prokletstva u dva koračaja, uz tam-tam pratnju na poklopcu svoga sanduka za opremu.

– Jesi li pošasaveo? – upitao je Bil tupo sa mesta na kome se izležavao i čitao raskupusani primerak stripa ISTINSKI STRVOŽDERSKI SEKSUALNI MANIJAK SA UGRAĐENIM ZVUČNIM EFEKTIMA. Užasno ječanje izvijalo se sa stranice u koju je gledao.

– Zar ne znaš? – zapita Tembo. – Zar NE ZNAŠ! To ti je poziv za deljenje pošte, dečko moj, najveličanstveniji zvuk u kosmosu.

Ostatak te smene protekao je u žurbi, i čekanju, o stajanju u stroju, i svemu ostalom. Maksimalna neefikasnost bila je primenjena u isporuci pošte, ali konačno je, uprkos svim barijerama, pošta

podeljena, i Bil je dobio dragocenu kosmičku pošiljku od svoje majke. Na jednoj strani razglednice bila je slika Rafinerije smrdljivih otpadaka sa ruba njegovog rodnog grada, i već i samo to bilo mu je dovoljno da proguta knedlu. A u sasvim malom kvadratu, u kome je bilo dopušteno napisati poruku, jednim škrabotinama njegove majke pisalo je: „Loša žetva, u dugovima, robomula ima sakagiju zaptivaka, nadam se da si i ti isto tako dobro – voli te Mama.” Ipak, bila je to poruka od kuće, i on je čitao i pročitavao dok su stajali u redu za hranu. Tembo, koji je stajao baš ispred njega, takođe je dobio jednu razglednicu, svu u anđelima i crkvama, baš kao što se moglo i očekivati, i Bil je bio šokiran kad je video Temba kako čita razglednicu poslednji put, a onda je uranja u svoju šolju ručka.

– Zašto to radiš? – upitao je on zbunjeno.

– A zašta je drugo pošta? – mrmorio je Tembo i gurnuo kartu dublje. – Sad samo pazi ovo.

Pred Bilovim zaprepašćenim pogledom, pred samim njegovim očima, razglednica je počela da bubri. Njena bela površina se raspuče i otpade u malim ljuspama, dok joj je mrka iznutrica rasla i rasla dok nije ispunila šolju i bila debela jedan palac. Tembo izvuče ploču sa koje je kapalo i odgrize veliki zalogaj sa jednog ugla.

– Dehidrirana čokolada – reče on nerazgovetno. – Odlično! Probaj svoju.

Još pre no što je progovorio, Bil je gurnuo svoju kartu u tečnost i, fasciniran, posmatrao je kako bubri. Poruka je otpala, ali je, umesto mrke, vidljiva postala neka bela masa.

– Karamela, ili, možda, hleb – reče on, i pokuša da mu pljuvačka ne curi na usta.

Bela masa je oticala, gurala ivice šolje, širila se preko vrha. Bil zgrabi kraj i pridržava je dok je rasla. Ona je izlazila i izlazila dok i poslednja kap tečnosti nije bila upijena, i Bil je među ispruženim rukama držao lanac debelih, povezanih slova dugačak skoro dva metra. GLASAJTE-ZA-POŠTENOG-GIKA-PRIJATELJA-TRUPAŠA, pisalo je tu. Bil se naže i odgrize jedan ogroman zalogaj od slova T. Onda zakrklja i ispljunu vlažne otpatke na palubu.

– Karton – reče on šupljim glasom. – Majka uvek kupuje na rasprodajama. Čak i dehidriranu čokoladu... – Posegao je za šoljom

ne bi li nečim isprao ukus stare štamparske boje iz usta, ali ona je bila prazna.

Negde visoko u sedištima moći doneta je jedna odluka, rešen jedan problem, izdato naređenje. Od malih stvari velike stvari rastu; sićušno ptičje govance pada na snegom prekrivenu planinu, zakotrlja se, prikuplja sneg, postaje sve veće i veće, džinovsko, pa sve džinovskije, dok ne postane grmeća masa snega i leda, lavina, proždrljiva masa zakovitlane smrti koja zbriše čitavo selo. Od malih početaka ... Ko zna šta je ovde bio početak, možda bogovi, ali oni se smeju. Možda je ohola, razmetljiva, paunica-žena nekog uzvišenog ministra ugledala kakvu tričariju koja joj se silno dopala, i goropadnim, pakosnim jezikom zagorčavala život svom paun-mužu, dok joj nije obećao taj nakit ne bi li se dokopao malo mira, a zatim pošao u potragu za novcem da se to kupi. Možda je koja reč ubačena u uho imperatora o kakvoj novoj vojni u sektoru 77 kroz 7, sada već godinama mirnom; pobeda na tom mestu – pa čak i nerešen rezultat, pod uslovom da bude dovoljno mrtvih – značila bi odlikovanje, nagradu, nešto gotovine. I tako je ženska želja, poput govanca majušne ptice, zakotrljala snežnu kuglu ratovanja, i moćne su se flote okupljale, i brod se za brodom sklapao ... kao kad se kamen baci u baru pa se talasići šire sve do najdaljih tačaka...

– Krećemo u akciju – reče Tembo njušeći svoju šolju sa ručkom. – Hrana je nabijena stimulantima, depresorima bola, šalitrom i antibioticima.

– Je l' zato stalno sviraju ovu patriotsku muziku? – povika Bil da nadjača beskrajnu riku truba i doboša koja je kuljala iz zvučnika. Tembo klimnu glavom.

– Malo je još vremena preostalo za spasenje, da obezbediš svoje mesto u Samdijevim legijama ...

– Zašto ne pričaš Steronji Braunu? – vrisnu Bil. – Meni tam-tam bubnjevi iz ušiju izlaze! Kad god pogledam u neki zid, vidim anđele kako plove na oblacima. Prestani da me gnjaviš! Poradi na Steronji: svako ko bi radio sa vocama ono što on radi, verovatno bi se za sekund pridružio tvojoj Vudu-bandii.

– Ja sam govorio sa Braunom o njegovoj duši, ali ishod je još neodređen. On mi nikada ne odgovara, pa nisam siguran da li me je čuo ili nije.

Ali ti si drugačiji, sine moj, ti pokazuješ gnev, što znači da sumnjaš, a sumnja je prvi korak ka verovanju ...

Muzika se prekide usred treštanja i tri sekunde odjekivao je udar tišine koji se odjednom završi.

– A sada pazi ovamo. Pažnja svima... budite pripravnici... za nekoliko trenutaka povezaćemo vas sa komandnim brodom... admiral će izvestiti sa lica mesta... budite pripravnici... – Brujanje signala GLAVNI ŠTAB prekinulo je taj glas, ali on nastavi čim se taj ogavni zvuk okončao. – ... I eto nas na mostu tog gigantskog konkvistadora kosmičkih puteva, dvadeset milja dugačkog, teško oklopljenog, moćno naoružanog bojnog super-broda VILINSKA KRALJICA... Ljudi koji su na smeni sada se razmiču, i prema meni, u jednostavnoj uniformi od predene platine, stupa veliki admiral flote, časni lord Arheopteriks ... Možete li nam odvojiti trenutak vaše lordstvo? Izvrsno! Sledeći glas koji čujete biće glas ...

Sledeći glas bio je prasak muzike dok su rukovaoci osiguračima držali na oku svoje osiguračke trake, ali glas koji je sledio zatim obuhvatao je sve one bogate adenoidne tonove koje su uvek ispuštali perovi Imperije.

– Momci, idemo u akciju! Ova flota, najmoćnija koju je galaksija ikada videla, stremi pravo ka neprijatelju, da mu zada uništavajući udar koji nam može značiti pobedu u ratu. Preda mnom, u tanku za praćenje operacija, vidim bezbroj tačkica svetlosti, koje se protežu dokle god oko doseže, a svaka ta tačka svetlosti, kažem vam, one su kao rupice u ćebetu, nije to jedan brod niti eskadra, nego čitava jedna *flota*! Mi jezdimo ka njoj, približavamo se ...

Zvuk tam-tama ispuni vazduh a na osiguračkoj traci koju je Bil motrio nađoše se dve kapije čija su se krila rastvarala.

– Tembo! – zakriča on. – Prekini sa tim! Hoću da čujem o borbi...

– Snimljene tričarije – šmrknu Tembo. – Bolje da iskoristiš ovo malo preostalih trenutaka života koliko ti možda ostaje da potražiš spasenje. Nije to nikakav admiral, to je snimljena traka. Ja sam je već pet puta čuo, a puštaju je samo da podignu moral pre nečeg

zašta su sigurni da će biti boj sa teškim gubicima. To nikad nije ni *bio* admiral, to je iz jednog starog TV-programa ...

– Jupiii! – povika Bil i baci se napred. Osigurač koga je gledao zapraskao je uz blistavo pražnjenje oko držača, a u istom času osiguračka traka ugljenisala se, i od crvene postala crna. – Uuuh! – zagrokta on, a potom: – Uuuh! Uuuh! Uuuh! – brzo jedno za drugim, dok su mu se dlanovi pekli o još vruć osigurač, dok ga je ispuštao sebi na nožni palac i, na kraju, dok ga je ubacivao u osigurački šaht. Kad se okrenuo, Tembo je već bio ukopčao nov osigurač među prazne držače.

– To je bio *mog* osigurač, nije trebalo... – suze su mu bile u očima.

– Izvini. Ali, po pravilima, ja moram da pomažem ako sam slobodan.

– Pa, ako ništa drugo, bar smo u akciji – reče Bil, vraćajući se u početni položaj, i nastojeći da se manje oslanja na svoje pomodrelo stopalo.

– Nismo još u akciji, još je previše hladno ovde dole. To je samo osigurač otkazao, to možeš da oceniš po pražnjenju na držačima; znaju oni to da prirede kad su stari.

– ... ogromne armade i na njima herojski trupaši...

– *Mogli smo biti* u alkiji – durio se Bil.

– ... grmljavina bočne atomske artiljerije i munje tragova torpeda ...

– Mislim da sada jesmo. Izgleda toplije, zar ne Bile? Bolje da se svučemo; ako je ovo zaista bitka, bićemo prezauzeti za tako nešto.

– Hajdmo, hajdmo, do gole kože – lajao je Prvoklasni Splin skaćući kao gazela niz redove osigurača, odeven samo u par prljavih čarapa, i tetovirane pruge i pregorele osigurače – oznake njegovog čina. Iznenada se začu praskanje u vazduhu, i Bil oseti kako mu se kratko podsečena strnjika kose mrda na glavi.

– Šta je to? – jeknu on.

– Sekundamo pražnjenje one grupe osigurača – pokaza Tembo. – Strogo je poverljivo šta se sada dešava, ali čuo sam priče da to znači kako je jedno od odbrambenih polja pod radioaktivnim napadom, a kada se ono preoptereti, onda se penje uz spektar ka zelenom, pa preko plavog ka ultraljubičastom, dok konačno ne postane cmo, i polje se raspadne.

– To zvuči mnogo šašavo.

- Rekoh ti, to se samo priča. Taj materijal je poverljiv...
- EVO GA!

Praskavi tresak proseče vlažni vazduh prostorije sa osiguračima a jedan red osigurača zadimi se i pregore. Jedan od njih prepukao je nadvoje, i pljusak malih komada, poput šrapnela, polete u svim pravcima. Rukovaoci osiguračima poskočiše, zgrabiše osigurače, uteraše zamene znojnim rukama, jedva vidljivi i jedan drugome kroz dim teškog zadaha. Osigurači su ubačeni u kućišta, i za trenutak je nastupila tišina, prekidana samo žalostivim blejanjem sa ekrana za komunikaciju.

– Steronjin sine! – promrmlja Prvoklasni Spline šutirajući jedan osigurač s puta i bacajući se ka ekranu. Bluza njegove uniforme visila je na jednoj kuki do ekrana, i on se naprezao da se uvuče u nju pre no što tresne po prekidaču *prijem*. Završio je zakopčavanje poslednjeg dugmeta baš kad se ekran raščistio. Spline je salutirao, tako da je morao biti suočen sa nekim oficijom; ekran mu je bio iskosa te Bil nije mogao da razazna, ali glas je bio gačuće unjkanje tipa bez-podbratka-mnogo-zuba, što je on počinjao da povezuje sa oficirskom klasom.

– Sporo odgovaraš, Prvoklasni Spline; možda bi Drugoklasni bio sposoban da odgovara brže?

– Imajte milosti, gospodine, ja sam star čovek. – On pade na kolena u položaj za molitvu što ga ukloni sa ekrana.

– Ustaj, ti idiote! Jeste li opravili osigurače posle tog preopterećenja?

– Mi *zamenjujemo*, gospodine, *ne* opravljamo...

– Samo bez tog tvog tehničkog blebetanja, svinjo! Jasan odgovor!

– Sve je u redu, gospodine. Stanje operacija: zeleno. Nema nikakvih pritužbi ni od koga, vaša milosti.

– Zašto nisi u uniformi?

– Jesam u uniformi, gospodine – zacvile Spline, primičući se ekranu tako da mu se gola zadnjica i drhtavi donji udovi ne mogu videti.

– Ne laži me! Imaš *znoj* na čelu. Nije dozvoljeno znojiti se u uniformi. Da li se ja znojim? A ja još imam i šapku pod korektnim uglom. Preći ću preko toga ovoga puta zato što imam zlatno srce. Razlaz.

– Pogani steronja! – opsova Splin iz sve snage, kidajući bluzu sa polusparenog tela. Temperatura je bila iznad 49° Celzijusa, i još je rasla. – Znoj! Oni imaju klima-uređaje na komandnom mostu; a gde mislite da izbacuju toplotu? Ovamo! JAAAO!

Dva cela reda osigurača pregoreše u istom trenutku; tri osigurača eksplodirala su kao bombe. Istovremeno, pod njihovim nogama prope se dovoljno snažno da se to oseti.

– Gdna nevolja! – viknu Tembo. – Sve što je dovoljno snažno da se oseti kroz statično polje mora biti dovoljno moćno da ovaj brod spljošti u palačinku. Evo opet! – On se baci na osigurače, izbaci jedan iz držača i nabi unutra zamenu.

Bio je to pakao. Osigurači su eksplodirali kao bombe šaljući zviždave komadiće keramičke smrti kroz vazduh. Začu se tresak grmljavine kad je cela jedna tabla pregorela sve do metalnog poda, i grozan vrisak, srećom kratak, kada je munja prošla kroz telo jednog rukovaoca osiguračima. Mastan dim ključao je i visio u čaršavima onemogućavajući skoro potpuno vidljivost. Bil raščisti ostatke jednog osigurača koji se raspao iz pocrnelih držača, i poskoči ka polici za zamene. Zgrabio je osigurač od 90 funti svojim bolnim rukama, i upravo se okrenuo ka tablama kada je kosmos eksplodirao...

Svi preostali osigurači, izgledalo je, pregoreli su odjednom, i vrištavi udarac praskajućeg elektriciteta proreza čitavu prostoriju. U svetlu koje je seklo oči, u jednom jedinom večnom trenutku, Bil vide plamen kako sažiže redove rukovalaca osiguračima, bacajući ih ovamonomo, i spaljujući ih kao trunčice prašine u otvorenoj vatri. Tembo se skvrči i pade, masa spaljenog mesa; leteći komad metala pretvori Prvoklasnog Splina od vrata do prepona u jednu jedinu groznu ranu.

– Vidi taj otvor na Splinu! – povika Steronja, a onda vrisnu; loptasta munja prekotrlja se preko njega i pretvori ga u deliću sekunde u pocrnelu ljusku.

Srećom, pukim slučajem, Bil je pred sobom držao čvrstu masu osigurača. Plamen se prelio preko njegove leve ruke, koja je bila sa spoljašnje strane osigurača, i svojom plamtećom masom tresnuo o taj debeli cilindar. Ta sila pogodila je Bila, odbacila ga nazad prema rezervnim osiguračima, i zakotrljala ga po podu, dok je sveuništavajući talas plamena pucketao tek koji palac iznad njegove glave. Plamen je zgasnuo, iznenadno kao što je i došao, ostavljajući

za sobom samo dim, vrelinu, nagoreli miris pečenog mesa, uništenje, i smrt, smrt, smrt. Bil je bolno puzao prema otvoru na palubi, a ništa drugo nije se micalo duž čitave pocrnele i iskrivljene osiguračke odaje.

Donje odeljenje izgledalo je podjednako vrelo, vazduh isto tako lišen hrane za njegova pluća kao o onaj iz koga je upravo izašao. Bauljao je dalje, jedva svestan da se kreće na dva razderana kolena i jednoj krvavoj ruci. Druga ruka mu je visila i vukla se za njim, iskrivljen i pocrneo otpadak, i samo ga je blagosloveni duboki šok spasavao da ne vrišti od nepodnošljivog bola.

Puzio je dalje, preko praga, pa kroz neki hodnik. Vazduh je tu bio čistiji, i mnogo svežiji; seo je i udahnuo blaženu svežinu. Odeljak mu je bio poznat – a ipak nije – treptao je pokušavajući da shvati zašto. Dug i uzan, sa zakrivljenim zidom iz koga su izlazili krajevi ogromnih topova. Naravno, glavna baterija, oni topovi koje je čingerski špijun Vredni Mrav fotografisao. Sada drugačiji, sa tavanicom bližom podu, izvijenom i ulubljenom, kao da je neki divovski čekić udario sa spoljašnje strane. Jedan čovek bio je oklembesjen u tobdžijskom sedištu najbližeg oružja.

– Šta se desilo? – upita Bil, dovukavši se do, tog čoveka i hvatajući ga za rame. Čudno, ali tobdžija je bio težak svega nekoliko funti, i pao je sa sedišta lako kao ljuštura sa licem od smežuranog pergamenta, kao da ni kap tečnosti nije preostala u njegovom telu.

– Dehidrirajući zrak – zagrokta Bil. – Mislio sam da ih ima samo na TV-u. – Tobdžijsko sedište bilo je tapacirano, i izgledalo je vrlo udobno, mnogo udobnije nego zgužvana čelična paluba; Bil skliznu u taj nedavno napušteni položaj i zagleda se očima koje ništa nisu videle u ekran pred sobom.

– Male pokretne gromuljice svetlosti...

Krupnim slovima, baš iznad ekrana, bilo je štampano: ZELENA SVETLA NAŠI BRODOVI, CRVENA SVETLA NEPRIJATELJ, ZABORAVITI OVO JE PREKRŠAJ ZA RATNI SUD. – Neću zaboraviti – mrmljao je Bil počevši da klizi u stranu sa sedišta. Da bi se zaustavio, zgrabio je jednu veliku ručku koja se dizala pred njim, a kada je to učinio i svetlosni krug sa jednim X u sebi pokrete se na ekranu. To je bilo veoma zanimljivo. Postavio je taj krug oko jednog od zelenih svetala, a onda se setio nečeg oko nekakvog prekršaja za

ratni sud. Počeo je da mrda gore-dole, i levo-desno, i krug se pomerio na jedno crveno svetlo, sa X-om baš preko tog svetla. Bilo je jedno crveno dugme na vrhu ručke, i on ga je pritisnuo jer je izgledalo baš kao vrsta dugmeta načinjenog da se pritiska. Top do njega učini *vhfle*... na neki veoma pokoran način, a crveno svetlo se ugasi. Nije bilo naročito zanimljivo, te on pusti ručku.

– Oho, pa ti si neki ludački borac! – reče jedan glas, i Bil, sa izvesnim naporom, okrenu glavu.

Neki čovek je tu stajao, u zlatotkanim ritama. On zakrivuda napred. – Ja sam to video – dahnu on.

– Do smrtnog časa to neću da zaboravim. Ludački borac! Kakva hrabrost! Neustrašiv! Napred protiv neprijatelja, bez milosti, ne napuštajte brod ...

– O kakvom to stranju pričaš? – upita Bil odebljalim jezikom.

– Heroj! – reče taj oficir tapšući Bila po leđima, što ga jako zabole i bi poslednja kap za njegovu svest, koja ispusti uzde komande i ode da se duri. Bil pade u nesvest.

GLAVA OSMA

– A sada, hoćeš li da budeš dobar trupaš-supraš, pa da popiješ svoj ručkić ...

Topli tonovi toga glasa uvukoše se u jedan izuzetno odvratn san, kojeg se Bil na sreću s velikim naporom rešio i uspeo da otvori oči. Kratkotrajno treptanje fokusiralo mu je pogled, i on pred sobom ugleda supu na poslužavniku koji je držala jedna bela šaka pričvršćena za belu ruku, koja je bila pripojena uz belu uniformu dobro napunjenu ženskim grudima. Sa grlenim životinjskim režanjem Bil oturi poslužavnik i baci se na tu odeću. Nije uspeo, jer mu je leva ruka bila umotana u nešto i visila sa žica, tako da se samo okrenuo na krevetu kao buba nabijena na čiodu, i dalje ispuštajući hrapave krike. Bolničarka vrisnu i pobeže.

– Drago mi je što vidim da se osećaš bolje – reče doktor, ispravljajući ga na krevetu uvežbanim pokretom, i umrtvljujući Bilovu ruku, koja je još vitlala, veštım džudo-udarcem. – Nasuću ti još malo

ručka, i ti ćeš ga odmah ispiti, a onda ćemo da pustimo tvoje drugare da uđu na otkrivanje spomenika, oni svi čekaju napolju.

Žmarci su zamirali u njegovoj ruci i sada je već mogao da stegne prste oko šolje. On gutnu. – Kakvi drugari? Kakvo otkrivanje spomenika? Šta se dešava ovde? – zapita on sumnjičavo.

Onda se vrata otvoriše i trupaši uđoše. Bil pretraži njihova lica, tragajući za drugarima, ali sve što je video bili su bivši zavarivači i stranci. Onda se seti. – Steronja Braun skuvan! – kriknu on.

– Tembo ispečen! Prvoklasnom Splinu prosuta creva! Svi su mrtvi!
– On se sakri pod pokrivač i zaječa stravično.

– Tako se ne ponaša jedan heroj – reče doktor, izvlačeći ga na jastuke i ušuškavajući mu pokrivač pod ruke. – Ti si jedan heroj, trupašu, čovek čiji su hrabrost, genijalnost, integritet, upornost, borbeni duh i smrtonosno nišanje spasli ovaj brod. Sva zaštitna polja bila su pala, mašinsko odeljenje uništeno, tobđžije mrtve, kontrola izgubljena, a neprijateljski drednot jurišao je na nas da nas uništi kada si se ti pojavio, kao kakav osvetnički anđeo, ranjen i blizu smrti, isvojim poslednjim svesnim naporom ispalio hitac koji je odjeknuo kroz čitavu flotu, jedan jedini udarac koji je prosuo utrobu neprijatelju i spasao naš brod *Fani Hil*, veličanstvenu staru damu flotile. – On pruži Bilu tabak hartije. – Ja, naravno, navodim iz zvaničnog izveštaja, a lično mislim da je to bio samo srećan slučaj.

– Ti si samo zavirljiv – naceri se Bil, već zaljubljen u svoj novi imidž.

– Ne frojdiraj se sa mnom! – vrisnu doktor, a onda zašmrkta žalosno. – Ja sam uvek želeo da budem heroj, ali sve što radim je da opslužujem heroje. Sada ću ti skinuti taj zavoj.

On otkaçi žice koje su Bilovu ruku držale uspravno i poče da odvija zavoje, dok su se vojnici načetili unaokolo da posmatraju.

– Kako mi je ruka, Dok? – zabrinu se iznenada Bil.

– Ispečena kao odrezak. Morao sam da je odsečem.

– Onda šta je ovo? – kriknu Bil užasnuto.

– Druga ruka, koju sam zašio. Mnogo ih je bilo, preostalih posle borbe. Brod je imao preko 42 procenta gubitaka, i stvarno sam imao da sečem, i da tranširam, i da zašivam, kad ti kažem.

Poslednji zavoj spade i trupaši uzdahnuše od uživanja.

– Hej, pa to je moćno fina ruka!

- Izvedi nešto njome.
  - I prokleta zgodan šav tamo pri ramenu, vidi kako su uredni bodovi!
  - I mišićava isto, i dugačka, ne kao ona bedna kratka što mu je sa druge strane.
  - Duža i tamnija, silna boja kože!
  - To je Tembova ruka! – kriknu Bil. – Sklonite je! – On zabatrga preko kreveta ali i ruka je išla za njim. Ponovo ga namestiše na jastuke.
  - Baš si ti jedan srećan steronja, Bile, što imaš tako dobru ruku. I to još ruku svog drugara.
  - Mi znamo da je želeo da je ti dobiješ.
  - Uvek ćeš imati po čemu da ga se setiš.
- To stvarno nije bila loša ruka. Bil je savi i steže pesnicu posmatrajući je i dalje sa sumnjom. Izgledalo je da je u redu. Posegao je njome napred, ščepao rame jednog trupaša, i stegao. Osećao je kako se kosti tog čoveka taru jedna o drugu dok je ovaj kričao i grčio se. Onda Bil pažljivije pogleda šaku i poče iz sveg glasa da psuje doktora.
- Ti glupi testerašu kostiju! Ti doktore za voće! Silan ti je posao – pa ovo je *desna* ruka!
  - U redu, to je desna ruka, pa šta s tim?
  - Pa to da si mi odsekao *levu*! Sada imam dve desne ruke ...
  - Slušaj, bio je manjak levih ruku. Ja nisam nikakav čudotvorac. Činim najbolje što mogu, a sve što dobijem su primedbe. Budi srećan što ti nisam prišio nogu. – On se isceri zlobno. – Ili, još srećniji, što ti nisam našio ...
  - To je dobra ruka, Bile – reče trupaš koji je trljao svoju maločas zdrobljenu nadlakticu. – I još si uz to srećan. Sad možeš da salutiraš sa obe ruke, a to niko drugi ne može da učini.
  - U pravu si – reče Bil. – Ni pomislio nisam na to. Stvarno sam veoma srećan. – On oprobao pozdrav svojom levo-desnom rukom, i lakat se lepo savi preko njegovih grudi, a vrhovi prstiju zaigraše mu uz obrvu. Svi trupaši stadoše mirno i uzvratiliše pozdrav.
- Vrata se sa treskom otvoriše, i glava jednog oficira proviri.
- Na mestu voljno, ljudi: ovo je samo neformalna poseta našeg Starine.

- Kapetan Zekijal dolazi ovamo!
- Ja nikad nisam video Starinu ... – Trupaši su ćućorili kao ptice, i bili nervozni poput devica tokom ceremonije defloracije. Još tri oficira prođoše kroz vrata i najzad jedan medicinski brat, koji uvede izvesnog desetogodišnjeg morona koji je nosio portiklu i kapetansku uniformu.
- Uhh ... zdravo momci... – reče kapetan.
- Kapetan želi da izrazi svoje poštovanje svima vama – reče jedan poručnik jezgrovito.
- Jelje to onaj tip što u krevet je ...?
- A posebno želi da izrazi svoje poštovanje junaku dana.
- Još bilo je neš'o ali je daboravio ...
- I dalje želi da obavesti junačnog borca koji je spasao naš brod da je unapređen u čin rukovaoca osiguračima prve klase; ovo povećanje čina samo po sebi uključuje i automatsko produženje službe za sedam godina koje se imaju dodati prvobitno predviđenom roku službe, i da po otpuštanju iz bolnice ima otići prvim raspoloživim transportom na imperijalnu planetu Helior, gde će primiti kao nagradu za herojstvo Purpurnu strelu sa Zvezdanim rojem Mračne magline iz ruke samoga imperatora.
- ... Ja misli mora dodem u toaletu ...
- Ali sada ga komandni zadaci zovu nazad na most, i on vam svima želi jedno srdačno zbogom.
- Da nije ovaj Starina malo mlad za svoj položaj? – zapita Bil.
- Ne toliko mlad kao neki – reče doktor čeprkajući po iglama za injekcije u potrazi za nekom posebno tupom. – Moraš imati na umu da svi kapetani moraju pripadati plemstvu, a čak i brojno plemstvo rasteže se prokleta tanko preko galaktičke imperije. Uzimamo ono što možemo da dobijemo. – Pronašao je jednu krivu iglu i nasadio je na cilindar.
- Prihvata se, mlad je, ali da nije takođe i malko glupav za taj posao?
- Čuvaj se vređanja veličanstva, steronjo! Kad imaš imperiju staru koju hiljadu godina, imaš i plemstvo koje se vazda venčava u svom krugu, i tu su ti neki zdrobljeni geni, i defektivni recesivi koji proizlaze iz toga, pa tako dobijaš grupu koja je nešto egzotičnija od većine ludnica. Nema ničeg kod Starine što jedan novi I.Q. ne bi izlečio! Da

si video kapetana poslednjeg broda na kojem sam bio... – On uzdrhta i zlobno zari iglu u Bilovo meso. Bil kriknu, a onda je sumomo posmatrao krv kako kaplje iz rupice pošto je igla izvađena.

Vrata se zatvoriše i Bil je bio sam, i gledao je u slepi zid i svoju budućnost. Postao je rukovalac osiguračima prve klase, i to je bilo fino. Ali prinudni nastavak službe za još sedam godina nije bio tako lep. Raspoloženje mu se pokvari. Poželeo je da razgovara sa nekim od svojih starih drugara a onda se setio da su svi mrtvi i raspoloženje mu se pokvari još više. Pokušao je da samoga sebe razvedri, ali mu nije padalo na um ništa povodom čega bi mogao biti vedar, sve dok nije otkrio da može sam sa sobom da se rukuje. Posle toga se osećao malo bolje.

Zavalio se na jastuke i rukovao se sa samim sobom sve dok nije zaspao.

KNJIGA DRUGA

IZ TIGANJA U ATOMSKU VATRU

GLAVA PRVA

Ispred njih, na prednjem kraju cilindričnog šatla, nalazilo se jedno ogromno osmatračko okno, debeo štit od armiranog stakla, sada ispunjeno zahuktalim spiralama oblaka kroz koje su propadali. Bil se udobno zavalio u sedište za deceleraciju i posmatrao tu scenu sa živahnim iščekivanjem. Bilo je sedišta za dvadesetoricu u zatupastom šatlu, ali samo tri, uključujući i Bilovo, bila su zauzeta. Do njega je sedeo – a on je s naporom nastojao da ne gleda previše često – jedan tobdžija prve klase koji je izgledao kao da su ga ispalili iz jednog od njegovih topova. Lice mu je bilo većim delom od plastike i sadržavalo je samo jedno zakrvavljeno oko. On je bio mobilni nepokretni slučaj; četiri uda koja su mu nedostajala bila su zamenjena blistavom mašinerijom, svom od sjajnih klipova, električnih komandi i vijugavih žica. Oznaka tobdžije bila mu je

zalemljena na čelični skelet koji je zauzimao mesto njegove nadlaktice. Treći čovek, pešadijski narednik, jedna zdepasta zver, zaspao je čim su se ukrkali posle međuzvezdanog transporta.

– Stereo-stranje! Vidi ono! – ushićivao se Bil kad se njihov brod probio kroz oblake i kad se, rasprostrta pred njima, našla blistava zlatna sfera Heliora, imperijalne planete, sveta koji je vladao nad 10.000 sunaca.

– Kakav albedo – progundā tobđžija odnekud iz svog plastičnog lica. – Da ozledi čoveku oko.

– Ne bih se ni čudio! Čisto zlato, možeš li to da zamisliš, planeta popločana čistim zlatom?

– Ne, ne mogu da zamislim. A i ne verujem u to. Suviše bi koštalo. Ali mogu da zamislim planetu prekrivenu anodiziranim aluminijumom. Kao ovu.

Kada je Bil pogledao pažljivije, mogao je da vidi da to ne sija *stvarno* kao zlato, i ponovo je počeo da se oseća depresivno. Nikako! Naterao je sebe da se osokoli. Neka se oduzme zlato, ali se slava ne može oduzeti! Helior je ipak imperijalni svet, svevideće oko koje nikada ne spava, u srcu galaksije. Sve što se dešava na svakoj planeti i na svakom brodu u svemiru raportira se ovde, sređeno, šifrovano, zavedeno u spise, anotirano, prosuđeno, izgubljeno, pronađeno, podvrgnuto postupku. Sa Heliora su dolazila naređenja kojima se vladalo ljudskim svetovima, kojima se odbijala noć dominacije tuđinaca. Helior, svet koji je čovek izmenio, čija su mora, planine i kontinenti prekriveni štitom od metala miljama debelim, slojevi preko slojeva spratova, sa globalnom populacijom odanom samo jednom idealu. Vlasti. Blistavi gornji nivo bio je istačkan kosmičkim brodovima svih mogućih veličina a mračnim nebom svetlucali su drugi, dolazeći i odlazeći. Ta scena im se sve više približavala, a onda nastaje iznenadna eksplozija svetlosti i prozor se zamračuje.

– Srušili smo se! – zahahta Bil. – Praktično smo mrtvi...

– Začepi. To se samo film prekinuo. Pošto nema oficira na ovom letu, neće se gnjaviti da to srede.

– Film?

– A šta bi drugo? Jesi toliko šupljoglav da pomisliš da će da grade šatlove sa ogromnim prozorima u kljunu, baš tamo gde će

maksimalno trenje pri ulasku u atmosferu da u njima progori rupe? Film. Bek-projeksija. Koliko mi imamo pojma o tome, tamo može biti i noć.

Pilot ih smlavi sa 15G tokom sletanja (i on je znao da ne prevozi nikakve oficire) i dok su im se iščašeni kičmeni pršljenovi uz „pop” vraćali na svoja mesta, dok su uspeli očne jabučice da vrata u stari oblik, tako da mogu da gledaju, vrata se otvoriše. Ne samo što je bila noć, nego je i kišilo. Jedan pomoćnik druge klase rukovaoca putnicima proturi glavu unutra i pređe preko njih profesionalno prijateljskim osmejkom.

– Dobro došli na Helior, imperijalnu planetu hiljada zadovoljstava. – Lice mu se pretvori u uobičajeno režanje. – Je l' nema oficira sa vama, steronje? Ajde, izlinjajte se ovamo napolje, iznesite uranijum, moramo da se pridržavamo reda letenja.

Ignoricali su ga, a on se progurao pored njih i otišao da probudi pešadijskog narednika, koji je i dalje hrkao kao pokvareni rotor, neometen u snu sitnicom kao što je 15G. Hrkanje se pretvori u grleno roktanje u koje se umeša piskavi krik pomoćnika rukovaoca putnicima kad je dobio koleno u prepone. Još gundajući, narednik im se pridruži dok su napuštali brod, pa je pomogao da se umire tobđijine zveckave metalne noge na još vlažnoj površini rampe za sletanje. Sa kamenom rezignacijom posmatrali su kako im rančeve izbacuju iz odeljka za prtljag u duboku lokvu vode. Kao poslednji slabašni trzaj sitničarske osvete pomoćnik rukovaoca putnicima isključi odbrambeno polje koje je odbijalo kišu, tako da su istog časa bili skroz promočeni i promrzli od ledenog vetra. Uprtili su svoje rančeve – izuzev tobđije koji je svoj vukao na malim točkovima – i krenuli ka najbližim svetlima, najmanje milju dalekim, i jedva vidljivim kroz bičeve kiše. Na pola puta tobđija se ukoči jer su mu pregoreli releji, pa su mu onda točkiće podmetnuli pod pete, natovarili rance na njegove noge, i tako su od njega ispala odlična ručna kolica za ostatak puta.

– Baš sam odlična ručna kolica – zarezha tobđija.

– Ne zakeraj – reče mu narednik. – Barem imaš zanimanje za civilstvo. – Ritnuo je vrata i onda zakoračiše i ukotrljaše se u dobrodošlu toplotu kancelarije.

– Imaš li konzervu razređivača? – zapita Bil čoveka iza pulta.

– Imate li putne naloge? – upita taj čovek, ignorišući njegovo pitanje.

– U rancu imam jednu konzervu – reče tobdžija, i Bil počeo da traži.

Predali su svoje putne naloge; tobdžijini su bili zakopčani u džepu na grudima; i činovnik je njima nahranio prorez u divovskoj mašini koja je stajala iza njega. Mašina zabruja i blesnu svetlima a Bil je dotle kapao razređivač po svim tobdžijinim električnim spojevima, dok nije sprao vodu. Rog se oglasi, naređenja su isporučena, i štampana traka počeo da tiktakće iz drugog otvora. Činovnik je dograbio i pročitao je žurno.

– U nevolji ste – reče on sa sadističkim uživanjem. – Sva trojica treba da dobijete Purpurne strele u ceremoniji sa imperatorom, a snimanje je kroz tri sata. Nećete uspeti da stignete na vreme.

– Bez tvojih stranja – zaškripa narednik. – Upravo smo se iskrcali sa broda. Kuda treba da idemo?

– Oblast 1457-D, Nivo K9, Blok 823-7, Koridor 492, Odaje za Flm-34, soba 62, potražite producenta Pacovana.

– Kako da stignemo tamo? – zapita Bil.

– Ne pitajte mene, ja ovde samo radim. – Činovnik baci tri debele knjige na pult; svaka je bila velika preko kvadratne stope i skoro isto toliko debela, sa lancem zakovanim za hrbat. – Nađite put sami, eto vam svakome Plan, ali morate potpisati da ste ga dobili. Ako ga izgubite, to je prekršaj za ratni sud, koji se kažnjava ...

Činovnik iznenada shvati da je sam u sobi sa ta tri veterana i, pobledevši, posegnu rukom ka jednom crvenom dugmetu. Ali, pre no što je uspeo i prstom da ga dotakne, tobdžijina metalna ruka, bljujući iskre i dimeći se, prikova ga za pult. Narednik se naže dok mu lice nije bilo na palac od činovnikovog, a onda progovori niskim ledenim glasom od koga se zgrušavala krv.

– Mi nećemo sami da tražimo put. Ti ćeš da nam nađeš put. Ti ćeš nas opskrbiti vodičem.

– Vodiči su samo za oficire – protestovao je činovnik slabačko, a onda se borio za vazduh dok mu se prst poput čelične šipke zabijao u stomak.

– Ophodi se sa nama kao sa oficirima – dahnu narednik. – Nama to ne smeta.

Činovník, cvokoćući zubima, naruči jednog vodiča, i neka mala vrata u najdaljem zidu otvoriše se sa treskom. Vodič je imao cevasto metalno telo, koje se kretalo na šest točkova sa gumama, glavu oblikovanu tako da liči na lovačkog psa, i gibak metalni rep. – Ovamo, momče – naredi narednik, a vodič dojuri do njega, izbacivši crveni plastični jezik i, uz slabo škripanje zupčanika, počeo da emituje mehaničko dahtanje. Narednik uze onu štampanu traku i brzo otkuca šifru 1457-D K9 823-7 492 Flm-34 62 na tastaturi koja je krasila vodičevu glavu. Začu se, dva puta, oštar lavež, crveni jezik iščeze, rep počeo da vibrira, i vodič se zakotrlja niz koridor. Veterani su pošli za njim.

Oduzelo im je to jedan sat, toboganom, pokretnim stepenicama, liftom, pneumo-kolima, auto-nogama, jednošinskim vozom, pokretnim trotoarom, i podmazanom šipkom, da stignu u sobu 62. Dok su sedeli na toboganu, pričvrstili su lance svojih Planova za opasače, budući da je čak i Bil počinjao da shvata vrednost nekakvog vodiča u ovom gradu veličine planete. Na vratima sobe 62 vodič zalaja tri puta, a onda se otkotrlja pre no što su uspeli da ga se dokopaju.

– Trebalo je da budemo brži – reče narednik.

– Te stvari vrede koliko su teške, u dijamantima.

– Gurnuo je vrata i otkrio jednog debelog čoveka koji je sedeo za stolom i vikao u videofon.

– Ne dajem ja ni leteće stranje na tvoje izgovore, izgovore mogu da kupim naveliko. Sve što znam jeste da imam raspored produkcije, i da su kamere spremne da krenu, a gde su mi nosioci glavnih uloga? To ja tebe pitam, a šta ti meni kažeš ...

– On diže pogled i počeo da kriči: – Napolje! Napolje! Zar ne vidite da sam zauzet!

Narednik pruži ruku i tresnu videofon na pod, a onda ga razgazi u slične komade koji su se dimili.

– Imaš zaista neposredne metode da privučеш pažnju – reče Bil.

– Dve godine u borbi čine te veoma neposrednim – reče narednik i zaškruta zubima na neki glasan i uznemiravajući način. Potom reče: – Evo nas, Pacovane, šta treba da radimo?

Producent Pacovan ritanjem se probi kroz krhotine i otvori vrata iza stola. – Svi na mesta! Rasveta! – zavrišta, a onda nastaje grdno

vrznanje i iznenadni blesak. Veterani koji su imali da prime počasti sledili su ga kroz ta vrata do jedne ogromne ozvučene scene koja je brujala od organizovanog meteža. Kamere na motornim kolicima kotrljale su se po sceni na kojoj su pozadina i scenski pribor simulirali jedan deo kraljevske prestone dvorane. Prozori od bojenog stakla svetleli su od imaginarne sunčeve svetlosti, a jedan zlatni sunčev zrak iz reflektora osvetljivao je presto. Podsticana instrukcijama koje je režiser kričao, masa plemića i visokih oficira zauze pozicije ispred prestola.

– On ih je nazvao steronjama! – zadahta Bil.

– Streljaće ga!

– E, što si glup – reče tobdžija odmotavajući kabl iz svoje desne noge i uključujući ga u jedan utikač da dopuni svoje baterije. – To su sve glumci. Zar misliš da bi se pravo plemstvo moglo dobiti za ovako nešto?

– Imamo vremena da prođemo kroz ovo samo jednom pre no što imperator stigne, i zato da ne bude grešaka. – Režiser Pacovan uzvera se stepenicama i smesti se na presto. – Ja ću zamenjivati Impa. Sad vi glavni, vi imate najlakše uloge i neću da zabrljate. Nemamo vremena za ponovna snimanja. Vi stanite tu, eto, to je to, u red, i kad ja kažem *snima* se, stanite mirno kao što su vas učili, ako poreski obveznici nisu proćerdali svoj novac. Ti tamo, momak desno, što si ugrađen u taj ptičji kavez, isključi te tvoje proklete motore, kvariš tonsku traku. Zaškripi zupčanicima još jednom i povadiću ti sve osigurače. Potvrdi da si čuo. Samo stojite mirno dok vaše ime ne prozovu, krenete jedan korak napred, i ukočite se. Imperator će vam prikačiti medalje, vi pozdravite, spustite ruke, i krenete jedan korak nazad. Jeste li ukopčali, ili je to suviše zamršeno za vaše sitne indoktrinirane mozgove?

– Što ne povučeš vodu? – zareža narednik.

– Vrlo duhovito. U redu, hajde da isprobamo!

Isprobali su tu ceremoniju dva puta, a onda se začulo gromko njakanje truba, i šest generala, sa smrtonosnim energetskim pištoljima na gotovs, utrčaše na scenu i zaustaviše se leđima okrenuti prestolu. Svi statisti, kamermani i tehničari – čak i režiser Pacovan – pokloniše se duboko, a veterani stadoše mirno. Imperator uđe vukući noge, ispe se na podijum, i sruči se na presto. –

Nastavite ... – reče on glasom koji je pokazivao da se dosađuje, i lako podrignu prikrivši usta šakom.

– Idemo, SNIMA SE! – zaurla režiser iz sve snage i izađe iz kadra. Muzika se diže u moćnom talasu, i ceremonija otpoče. Dok su oficiri za nagrade i protokol čitali o prirodi herojskih dela koja su plemeniti heroji morali počinuti da bi zadobili najplemenitiji od sveg ordenja, Purpurnu strelu sa Zvezdanim rojem Mračne magline, imperator je ustao sa prestola i zakoračio veličanstveno napred. Pešadijski narednik bio je prvi, i Bil je ispod oka posmatrao kako imperator, iz kutije koju su mu prineli, vadi jedan kitnjasti orden od zlata, srebra, rubina i platine, i kači ga tom čoveku na prsa. Onda narednik koraknu nazad, i red je bio na Bila. Kao iz neke beskrajne daljine čuo je da se izgovara njegovo ime tonovima poput kotrljanja groma, i zakoračio je napred sa svom preciznošću koju je izučio u Logoru *Leon Trocki*. Tu, baš pred njim, bio je najomiljeniji čovek galaksije! Taj dugi natečeni nos koji je krasio milijarde novčanica bio je okrenut ka njemu. Nadvijena gornja vilica i zubi koji su štrčali, koji su ispunjavali milijarde televizijskih ekrana, govorili su *njegovo* ime. Jedno od imperatorovih strabizmičnih očiju gledalo je u *njega*! Ljubav je navirala u Bilova prsa nalik ogromnim talasima koji grme o kakvu obalu. Pozdravio je svojim najodsečnijim pozdravom.

U stvari, pozdravio je približno najodsečnije što je uopšte moguće, jer nema baš mnogo ljudi sa dve desne ruke. Obe ruke opisale su precizne krugove, oba lakta treperila su pod pravim uglovima, oba dlana škljocnula su uredno uz obe obrve. Bilo je to dobro izvedeno i iznenadilo je imperatora, i tokom jednog vibrantnog trenutka uspeo je da obe očne jabučice usmeri ka Bilu istovremeno, pre no što su ponovo odlutale svaka na svoju stranu. Imperator, još malo uznemiren tim neuobičajenim pozdravom, začepka za medaljom, i zari iglu kroz Bilovu bluzu pravo u njegovo uzdrhtalo meso.

Bil ne oseti nikakav bol, ali taj iznenadni ubod potegnu okidač rastuće emocije koja je jurišala kroz njega. Spustivši ruke iz pozdrava on pade na kolena u dobrom starom seljačko-sebarskom stilu, baš kao na istorijskim TV-programima, odakle je njegova ulizička podsvest i iskopala tu ideju, i dograbi imperatorovu šaku čvornovatih zglobova, sa staračkim pegama. – Oče sviju nas! – reče Bil u zanosu i poljubi tu ruku.

Mrkih pogleda, telesna straža, sastavljena od generala, skoči napred, i smrt zamaha iznad Bila krilima od samurovine, ali imperator se osmehnu, i blago izvuče ruku, i obrisa pljuvačku o Bilovu bluzu. Ovlašni pokret njegovog prsta vratio je telesnu stražu na mesta, a on stupi do tobdžije, prikači mu preostalu medalju, i koraknu nazad.

– Gotovo! – zavika režiser Pacovan. – Ovaj ćemo snimak! To je prava sreća, sa tim blentavim gegulom i njegovim balavljenjem.

Ustajući, Bil vide da se imperator ne vraća na presto nego da stoji usred gomile glumaca. Telesna straža bila je iščezla. Bil zatrepta zaprepašćeno kada je neki čovek smakao krunu sa imperatorove glave, strpao je u neku kutiju, i žurno se udaljio sa njom.

– Kočnica mi se zaglavila – reče tobdžija, i dalje salutirajući rukom koja je vibrirala. – Spusti mi tu prokletinju. Nikad ne radi kako valja iznad visine ramena.

– Ali... imperator ... – reče Bil, vukući ukočenu ruku dok kočnice nisu zacvilele i popustile.

– Glumac, šta bi drugo bio? Zar misliš da *istinski* imperator deli ordenje nižim činovima? Tek od majora naviše, kladio bih se. Ali oni malko glume oko njega ne bi li se zaneo neki siroti prostak kao što si ti. Bio si silan.

– Evo vam – reče neki čovek, dade obojici metalne kopije ordenja koje su nosili, i smače im originale.

– Na mesta! – zagrme režiserov pojačani glas.

– Imamo samo deset minuta da probamo imperatoru sa bebom kako ljubi aldebaranske sedmorke za emisiju o natalitetu. Vadite te plastične bebe, i sklonite te proklete gledaoce sa scene.

Heroje su izgurali u hodnik i vrata su se zalupila i zaključala za njima.

GLAVA DRUGA

– Umoran sam – rekao je tobdžija – a osim toga bole me opekotine.
– Desio mu se kratak spoj dok su bili u akciji u Staroj vojničkoj tucaonici pa je zapalio krevet.

– Ma, hajde – navaljivao je Bil. – Imamo trodnevne dozvole za izlazak pre no što nam brod krene, a nalazimo se na Helioru, imperijalnoj planeti! Kakva sve blaga ovde mogu da se vide; Viseći vrtovi, i Fontane duge, i Palate dragulja. Nećeš to, valjda, da propustiš.

– Nego šta ću. Čim nadoknadim malo sna, eto mene opet u Staroj tucaonici. Ako ti je toliko stalo da te neko drži za ruku dok razgledaš, povedi narednika.

– On je još pijan.

Pešadijski narednik bio je samotni pijanac koji nije verovao u štednju, ali ni u razvodnjavanje i traćenje novca na luksuzno pakovanje. Upotrebio je sav svoj novac da podmiti jednog bolničara, i nabavio je dva balona 99-procentnog alkohola, bure slanog rastvora glikoze, iglu za injekcije, i komad gumenog creva. Etil-glikozno-slana mešavina visila je sa jedne grede iznad njegovog ležaja, a crevo je vodilo do igle, zabijene u njegovu ruku i učvršćene flasterom kao za intravenoznu ishranu. Sada je bio nepomičan, dobro hranjen i totalno pijan sve vreme i, kada to odmereno priticanje niko ne bi ometao, on bi ostao pijan dve i po godine.

Bil udari poslednji glanc na svoje čizme i zaključa četku u ormarić uz ostatak svoje opreme. Moglo se desiti da zakasni: bilo je lako izgubiti se tu, na Helioru, kad čovek nema vodiča. Bio im je potreban skoro čitav dan da nađu put od studija do svoje prostorije, iako je narednik, čovek koji je znao sve o mapama, bio vođa puta. Dok god ostanu u blizini svog područja, nije moglo biti problema, ali Bilu je bilo dosta domaćih zadovoljstava obezbeđenih za borce. On je želeo da vidi Helior, stvarni Helior, prvi među gradovima galaksije. Pošto niko neće sa njim, odlučio je da ide sam.

Bilo je veoma teško, i pored plana, odrediti tačno koliko je išta udaljeno na Helioru, jer su svi planovi bili dijagramatski i nisu imali nikakav razmer. Ali put koji je on planirao činio se dug, jer jedno od ključnih prevoznih sredstava, tunelinearna magnetska kola, imala su da pređu kroz najmanje 84 pod-mape. Njegov cilj mirno se mogao nalaziti i na drugoj strani planete! Grad veličine planete! Koncept je bio bezmalo preveliki za shvatanje! U stvari, kad je porazmislio o tome, taj koncept *jeste* bio preveliki za shvatanje.

Sendviči koje je uzeo iz automata u kasarni bili su potrošeni pre no što je prešao pola puta do cilja, i stomak mu je krčao primedbe, pohlepno se ponovo navikavajući na čvrstu hranu, sve dok nije napustio tobogan u Oblasti 9266-L. Na nivou ovom ili onom, ili gde god da se, do vraga, mogao zateći, potražio bi neku kantu. Očividno je bilo da se zatekao u nekoj daktilografskoj oblasti, jer masa je bila sastavljena skoro isključivo od žena zaobljenih ramena i dugih prstiju. Jedina kantina koju je uspeo da nađe bila je puna njih, pa je sedeo usred gomile koja je ćeretala visokim tonovima, i primorao sebe da pojede obrok sastavljen od jedine hrane koje je bilo: bajatog voćnog sira i riblje paštete u sendviču, krompir-pirea sa sosom od suvog grožđa i crnog luka, a to je sprao mlakim čajem koji se služio u šoljama veličine njegovog palca. To i ne bi bilo tako loše da automat nije sve to, automatski, pokrio karamel-sosom. Nijedna devojka nije izgledala kao da ga primećuje, budući da su sve bile pod blagom hipnozom u toku radnog vremena, u cilju smanjivanja procenta grešaka. Izgurao je dokraja sa hranom, osećajući se u velikoj meri kao kakav duh, dok su one čavrljale i torokale iznad i oko njega, a prsti su im, osim dok su jele, nesvesno otkucavali ono što su govorile po ivici stola. Konačno je umakao, ali taj obrok imao je obeshrabrujuće dejstvo, i verovatno je da je tu načinio grešku i ukrcao se u pogrešna kola.

Pošto su se isti brojevi nivoa i blokova ponavljali u svim oblastima, bilo je moguće zaći u pogrešnu oblast i provesti dosta vremena gubeći se pre no što se pogreška primeti. Bil je to izveo i, posle uobičajenog, astronomski velikog broja presedanja i vrsta prevoznih sredstava, ukrcao se u lift koji je imao da stane, kako je on mislio, u širom galaksije čuvenim Vrtovima Palate. Svi ostali putnici sišli su na nižim nivoima i robo-lift je hvatao brzinu jureći ka najvišem nivou. Bil se digao u vazduh kad je lift zakočio, i u ušima mu je puklo od promene pritiska, a kada su se vrata otvorila iskoračio je u vetar pun snega. Blenuo je oko sebe u neverici, a iza njega vrata su škljocnula, i zatvorila se, i lift je nestao.

Vrata su se otvarala pravo na metalnu ravnicu od koje se sastojao najviši nivo grada; ona je trenutno bila skrivena kovitlacima snega. Bil je pipao da nađe dugme kojim bi ponovo dozvao lift kad jedan

lutajući kovitlac vetra razbi snežnu zavesu i toplo sunce poče da ga prži sa neba bez oblačka. To je bilo naprosto nemoguće.

– Ovo je naprosto nemoguće. – reče Bil otvoreno indigniran.

– Ništa nije nemoguće, ako ja to hoću – progovori jedan škripav glas iza Bilovog ramena. – Jer ja sam Duh života.

Bil zatopota postrance kao neki homeostatični robokonj, kolutajući očima prema malom čoveku belih vlasi, nabranog nosa i crvenih očiju, koji se bešumno pojavio iza njega.

– Procureo ti je tank za razmišljanje – odseče Bil, ljut na sebe što je ispaao tako plašljiv.

– I ti bi pošasaveo na ovom poslu – zajeca mali čovek i zglibom prsta ukloni kap koja mu je visila sa nosa. – Napola smrznut, napola skuvan, i napola sluđen od kiseonika. Duh života – nastavi glasom koji je treperio – moja je moć...

– Kad smo već kod toga – Bilove reči bile su prigušene zbog iznenadnog naleta snega – i ja se osećam malko drogirano. Jooo ...

– Vetar zaošija i raščisti snežne oblake, a Bil se zablenu u iznenada razotkriven vidokrug.

Kašasti sneg i barice vode bili su tu i tamo na površini dokle god je okom mogao da dosegne. Zlatna presvlaka bila je otrvena a metal je ispod nje bio siv i boginjav, prošaran rumenim potočićima rđe. Redovi ogromnih cevi, a svaka je bila deblja od visine čoveka, zmijoliko su vijugali prema njemu preko horizonta, i završavali se levkastim ustima. Ti levci su bili nejasno vidljivi zbog kovitlaca snega i pare koji su izbijali visoko u vazduh sa prigušenim urlikom, a jedan od stubova pare je posrnuo i oblak se razvejao baš dok je Bil to gledao.

– Broj osamnaest eksplodirao! – povika stari čovek u jedan mikrofon, dograbi tablu za pisanje sa zida, i pođe gacajući kroz bljuzgavicu prema zarđaloj i trošnoj skeli koja je ječala i čeketala paralelno sa cevima. Bil pođe vičući za tim čovekom koji ga je sada potpuno ignorisao. Skela ih je, škripeći i klateći se, vodila dalje; Bil poče da se pita kuda zapravo te cevi idu, a časak kasnije, kad mu se glava razbistrila, radoznalost ga savlada i on se napreže da vidi kakva su to tajanstvena ispupčenja na horizontu. Ova se lagano razbistriše i pretvoriše se u red gigantskih kosmičkih brodova, od kojih je svaki bio povezan sa jednom od onih debelih cevi.

Neočekivano gipko starac skoči sa skele i potrča u skokovima ka brodu na položaju osamnaest, gde su sićušne prilike radnika, visoko gore, upravo skidale veze koje su držale brod uz cev. Starac je prepisivao brojeve sa jednog merača pričvršćenog za tu cev, dok je Bil posmatrao kran kako prolazi odozgo sa krajem jedne ogromne savitljive cevi koja je izlazila iz površine na kojoj su stajali. Nju su pričvrstili za jedan ventil na samom vrhu kosmičkog broda. Cev je vibrirala od tutnjave, a oko spojke sa brodom izlazili su pramenovi crnog dima koji su lebdeli nad zarđalom metalnom ravnicom.

– Mogu li da pitam šta se, do vraga, ovde dešava? – reče Bil molećivo.

– Život! Život večnotrajni! – zagrakta stari čovek, prenoseći se iz tmine depresije u visije manijačnog oduševljenja.

– Možete li biti malo precizniji?

– Ovo je svet oklopljen metalom. – On tresnu nogom i začu se tupo bum. – Šta to znači?

– To znači da je svet oklopljen metalom.

– Ispravno. Za trupaša, ti pokazuješ poštovanja dostojnu inteligenciju. Pa, uzmeš planetu i prekriješ je metalom, i onda imaš planetu gde se jedine zelene stvari koje rastu nalaze u imperijalnim vrtovima, i u nekoliko saksija u prozorima. Šta time postižeš?

– Da svi budu mrtvi – reče Bil, jer on je, na kraju krajeva, bio seoski momak, i potpuno u toku sa fotosintezom i svim tim stranjem u vezi sa hlorofilom.

– Ispravno opet. Ti i ja, i imperator, i koja milijarda drugih mamlaza, radimo na tome da kiseonik pretvorimo u ugljen-dioksid, a naokolo nemamo nikakvo bilje koje bi ga ponovo pretvorilo u kiseonik i, ako nastavimo sa time dovoljno dugo, disanjem stižemo do izdisaja.

– Znači, ovi brodovi dovoze tečni kiseonik?

Starac klimnu glavom i skoči nazad na skelu;

Bil ga je pratio. – Potvrđujem. Dobijaju ga besplatno na poljoprivrednim planetama. A pošto ga ovde istovare – natovare ugljenik, dobijen uz velike troškove iz CO₂, i šibnu sa njim nazad na gegulanske planete, gde ga koriste kao gorivo, kao đubrivo, ili ga mešaju u bezbrojne plastične mase i druge produkte ...

Bil koraknu sa skele u najbliži lift, a starac i njegov glas iščezoše u isparenjima. Pogrbio se, dok mu je glava tutnjala od opijenosti

kiseonikom, i počeo besno da lista svoj Plan. Dok je očekivao lift pronašao je gde se nalazi na osnovu šifre na vratima, i počeo da planira nov kurs prema Vrtovima Palate.

Ovog puta nije dozvolio da ga išta omete. Jedući samo slatkiše i pijući karbonizirane napitke iz automata duž svog puta, izbegao je opasnosti i klopke restorana, a održavajući se u stanju budnosti izbegao je da promaši presedanja. Sa crnim podočnjacima i zubima koji su trulili, izbatrgao se iz jednog gravitacionog bunara i, dok mu je srce snažno udaralo, konačno ugleda cvećem ukrašen mirisav svetlosni natpis VISEĆI VRTOVI. Tu je na ulazu bio jedan obrtni krst i prozorčić za naplaćivanje ulaznica.

– Jednu molim.

– To će biti deset imperijalnih dolara.

– Nije li to malo preskupo – reče on mrzovoljno, smičući jednu po jednu sa svog malog svežnja novčanica.

– Ako si siromašan, ne dolazi na Helior.

Robot-blagajnik bio je programiran svim oštrim odgovorima. Bil ga je ignorisao i progurao se u vrtove. Oni su bili sve o čemu je sanjario, pa i više od toga. Dok je hodao sivom stazom od pepela unutar spoljašnjeg zida, mogao je da vidi zeleno žbunje i travu odmah sa druge strane mreže od titanijumske žice. Na jedva stotinak metara, na drugoj strani trave, bile su lebdeće egzotične biljke, i cvetovi sa svih svetova imperije. A onamo! Majušne u daljini bile su Fontane duge, bezmalo vidljive i golom oku. Bil ubaci novčić u jedan od teleskopa, i gledao je kako im boje sjakte i gasnu, i to je bilo isto tako dobro kao da ih je gledao na TV. Pošao je dalje, kružeći unutar zida, okupan svetlošću veštačkog sunca u divovskoj kupoli nad njim.

Ali čak i opojna zadovoljstva tih vrtova gasnula su pred dušegubnim umorom koji ga je šcepao rukama od gvožđa. Čelične klupe su bile tu, vezane za zid, i on se sručio na jednu od njih da predahne za časak, a onda je za sekund sklopio oči da smanji blesak. Brada mu je pala na grudi i, pre no što je toga bio svestan, duboko je usnuo. Drugi posetioци škriputali su pepelom ne ometajući ga, a nije se pokrenuo ni kada je jedan od njih seo na drugi kraj klupe.

Budući da Bil nikada nije video toga čoveka, nema svrhe opisivati ga; neka bude dovoljno reći da je imao kožu bolesnog izgleda, slomljen crveni nos, oči grabežljivca koje su virile ispod majmuskog

čela, široke kukove i uska ramena, nejednaka stopala, mršave, čvorugave i prljave prste, i povremen mišićni grč.

Duge sekunde večnosti otkucavale su dok je taj čovek sedeo tu. Onda, nekoliko časaka, drugih posetilaca nije bilo na vidiku. Hitrim zmijolikim pokretima novodošli je izvukao jednu olovku – atomsku lemlicu iz džepa. Mali neverovatno vreo plamen šaptao je kratko, dok ga je on prislanjao uz lanac koji je vezivao Bilov Plan za struk, na samoj tački gde je taj lanac dodirivao metalnu klupu. Za tren oka metal lanca bio je čvrsto zavaren za metal klupe. I dalje miran, Bil je spavao.

Vučje cerenje zatreperi preko lica tog čoveka poput gadnih prstenova koje pacov, kad zaroni, načini u kanalu otpadne vode. Zatim, jednim hitrim pokretom, atomski plamen preseče lanac blizu knjige. Stavljajući atomsku olovku u džep lopov ustade, pograbi Bilu sa krila Plan, i udalji se krupnim koracima.

GLAVA TREĆA

Isprva Bil nije shvatio svu veličinu gubitka. Isplivao je lagano, otežale glave, iz svoga sna, sa utiskom da nešto nije u redu. Tek posle više ponovljenih cimanja uvideo je da je lanac pričvršćen za klupu a da je knjiga nestala. Lanac nije mogao da prekine, i na kraju je morao da ga smakne sa svog opasača i da ga ostavi da visi. Otišao je do izlaza putem kojim je i došao i zakucao na prozor blagajne.

– Pare se ne vraćaju – reče robot.

– Želim da prijavim jedno krivično delo.

– Policija se bavi krivičnim delom. Želiš da razgovaraš sa policijom telefonom? Ovde je telefon. Broj je 111-11-111. – Jedna mala vrata se otvoriše i telefon iskoči iz njih pogađajući Bila u grudi i to tako da je posrnuo. Pozvao je broj.

– Policija – reče jedan glas, i neki narednik lica kao u buldoga, koji je na sebi imao prusko-plavu uniformu i mrk pogled, pojavi se na ekranu.

– Želim da prijavim krađu.

– Krupnu ili sitnu?

– Ne znam, ukrali su mi moj Plan.

– Sitna krađa. Produži do najbliže policijske stanice. Ovo je linija za hitne slučajeve i ti je zauzimaš ilegalno. Kazna za ilegalno zauzimanje linije za hitne slučajeve je ... – Bil snažno pritisnu dugme i ekran se očisti. Ponovo se okrenuo robotu blagajniku.

– Pare se ne vraćaju – reče ovaj. Bil zarezha od nestrpljenja.

– Umukni. Sve što želim da znam jeste gde se nalazi najbliža policijska stanica.

– Ja sam robot-blagajnik a ne robot za obaveštenja. Ta informacija nije u mojoj memoriji. Predlažem ti da konsultuješ svoj Plan.

– Ali, baš su mi Plan ukrali.

– Predlažem da razgovaraš sa policijom.

– Ali... – Bil pomodre i ljutito šutnu blagajnu. – Pare se ne vraćaju – reče blagajnik dok je Bil odlazio.

– Pićence, pićence, da se naljoska bićence – reče jedan robot-bar koji se dokotrljao i zašaptao mu na uvo. Proizveo je zvuk kockica leda koje se sudaraju u hladnoj čaši.

– Prokleta dobra ideja. Pivo. Veliko. – On ubaci sitninu u prorez za novac i zgrabi plastični vrč koji je začeketao niz cev i skoro tresnuo o tlo. Pivo ga je rashladilo, i osvežilo, i smirilo mu gnev. Pogledao je znak na kome je stajalo KA PALATI DRAGULJA. – Otići ću do te palate, baciću pogled, a onda ću naći nekog ko može da me uputi do policijske stanice. Joj! – Robot-bar iščupao mu je plastični vrč iz šake skoro mu, pri tom, odnevši kažiprst i, nepogrešivo robotski ciljajući, zavitlao ga 32 stope dalje, u otvorene čeljusti šahta za đubre koji je virio iz jednog zida.

Palata dragulja bila je otprilike isto toliko pristupačna koliko i Viseći vrtovi i on odluči da prvo prijavi krađu pa tek onda da plati ulaz u žičanu ogradu što je okruživala palatu na razdaljini koja je ulivala strahopoštovanje. U blizini ulaza bio je jedan policajac otromboljenog trbuha, koji je besposleno vrteo svoj pendrek; taj je morao znati gde je policijska stanica.

– Gde je policijska stanica? – upita Bil.

– Nisam ja šalter za informacije, upotrebi Plan.

– Ali – procedi Bil kroz stisnute zube – ne mogu. Ukrali su mi Plan, zato i želim da nađem ... Ajaoj!

Bil je rekao Ajaoj! zato što mu je policajac, uvežbanim pokretom, zabio kraj palice pod mišku i odgurao ga iza ugla.

– I ja sam bio trupaš pre no što sam se iskupio – reče policajac.

– Više bih uživao u vašim uspomenama kad biste mi izvadili taj pendrek ispod pazuha – zaječa Bil, a onda zahvalno uzdahnu kad je palica nestala.

– Pošto sam i sam bio trupaš, ne želim da vidim da mi nagraiše drugar koji ima Purpurnu strelu za Zvezdanim rojem Mračne magline. Uz to sam i pošten žaca i ne primam mito, ali, kad bi mi neki drugar uzajmio 25 dolara do plate, bio bih vrlo zahvalan.

Bil jeste rođen glup, ali je učio brzo. Novac se pojavi i iščeze hitro, a policajac se opusti; lupkao je krajem palice po svojim žutim zubima.

– Daj da ti nešto rekнем, druškane, pre no što mi daš bilo kakvu zvaničnu izjavu u mom svojstvu službenog lica, jer smo do sada pričali samo kao drugar sa drugarom. Ima mnogo načina da zapadneš u neprilike ovde na Helioru, ali najlakši je da izgubiš svoj Plan. Znao sam jednoga koji je ušao u stanicu da prijavi da mu je

neko uzeo Plan, a oni mu navukli lisice za deset, možda i pet sekundi. Sad, šta si ono hteo da mi kažeš?

- Imaš li šibicu?
- Ne pušim.
- Zbogom.
- Budi 'ladan, druškane.

Bil odjuri iza ugla i osloni se uz jedan zid dišući duboko. Šta sada? Put je jedva uspevao da nađe i sa Planom – kako to da izvede bez njega? Neka olovna težina bila mu je u utrobi i on je nastojao da je ignoriše. Uspeo je da savlada osećanje užasa i pokušao da razmisli. Ali, od razmišljanja samo što nije poludeo. Činilo mu se da su prošle godine otkako je pojeo čestit obrok, a razmišljajući o hrani počeo je da luči pljuvačku u takvim količinama da se skoro udavio. Hrana, eto šta mu je bilo potrebno, hrana za misli; morao je da se opusti uz neki lep, sočan biftek, a kada se iznutra zadovolji, biće u stanju da misli jasno i da nađe neki izlaz iz škripca. Morao je postojati neki izlaz. Imao je skoro čitav dan do povratka sa odmora, bilo je vremena. Posrćući jednim oštrim zavijutkom izbio je na neki visoki tunel koji je blistao od svetala, a najsjajnije svetlo bilo je znak ZLATNO KOSMIČKO ODELO.

– Zlatno kosmičko odelo – reče Bil. – To je već bolje. Slavan restoran, na bezbrojnim TV-programima, eto kako ću da podignem moral. Biće skupo, ali nek' ide vragu ...

Zatežući opasač i ispravljajući okovratnik krenuo je uz široke zlatne stepenice, pa kroz imitaciju ulazne komore kosmičkog broda. Šef sale mu klimnu glavom i osmehnu se, blaga muzika lebdela je nad njim, a pod mu se rastvorio pod nogama. Bespomoćno grebući po glatkim zidovima padao je niz zlatnu cev koja se postepeno izvijala pa je iz njenog izlaznog otvora ispaljen kroz vazduh; tresnuo je u neki prašnjav metalni prolaz. Pred njim, ispisana na zidu slovima visokim tridesetak cm, bila je zapovednička poruka: GUBI SE, SKITNICE. Ustao je i očistio se od prašine, a jedan robot mu je prišao ulagajući se, i zamrmorio mu na uvo glasom lepe mlade devojke.

– Kladam se da si gladan, dragi? Zašto ne okušaš neo-indijsku picu sa karijem Đuzepea Singa? Od Singa si samo na nekoliko koraka, uputstva su na poleđini ove kartice.

Robot izvuče jednu karticu iz proreza na svojim grudima i pažljivo je ubaci Bilu u usta. Bio je to jeftin i loše našteloan robot. Bil ispljuva ovlaženu kartu i obriša je maramicom.

– Šta se dogodilo? – zapita on.

– Kladam se da si gladan, dragi, grrrr-ark. – Robot se prebaci na sledeću snimljenu poruku, uključenu Bilovim pitanjem. – Izbačen si iz Zlatnog kosmičkog odela, slavnog restorana, na bezbrojnim TV-programima, zato što si bedna skitnica. Kada si ušao u tu ustanovu, podvrgnut si X-zracima, i automatski je izračunata sadržina tvojih džepova. Budući da je ta sadržina očigledno bila ispod najniže konzumacije, jednog pića sa porezom, bio si izbačen. Ali ti si još gladan, zar ne dragi? – Robot se isceri, a milozvučni seksi-glas pokulja kroz škrbotine njegove usne ploče. – Ajde dole do Singa, gde je hrana dobra i jeftina. Okušaj Singove mljas-mljas lazanje sa sosom od limuna i dalje.

Bil pođe, ne zato što je poželeo neku užasnu bombajsko-italijansku papazjaniju, nego zbog mape i uputstava na poledini kartice. Ulivalo mu je neko osećanje sigurnosti što zna da opet odnekuda ide nekud, prateći uputstva, trupkajući niz ovo stepenište, padajući niz *onaj* gravitacioni šaht. Poslednji zaokret, i njegov nos bi izložen snažnom napadu zadaha bajatog loja, starog belog luka i nagorelog mesa, pa je tako znao da je stigao.

Hrana je bila nezamislivo skupa i mnogo gora nego što je mogao i da pomisli da će biti, ali je smirivala bolno krčanje njegovog stomaka, bar direktnim napadom ako već ne i prijatnim zasićenjem. Jednim noptom pokušao je da izvuče grozne komadiće hrskavice između zuba, i posmatrao čoveka sa druge strane stola, koji je ječeći nabijao u ždrelo pune kašike nečeg bezimenog. Kolega za stolom bio je odeven u prazničnu odeću živih boja, i izgledao je kao pravi debeo, rumen, dobroćudan tip.

– Zdravo... – reče Bil osmehujući se.

– Crkni – zareža taj čovek.

– Sve što sam rekao je: Zdravo.

– To je dovoljno. Svako koga nije mrzelo da mi se obrati za ovih šesnaest sati što sam na ovoj takozvanoj planeti zadovoljstava, prevario me je, ili me zavrnuo, ili mi pokrao novac na ovaj ili onaj

način. Još malo pa sam švorc, a imam još šest dana mog putovanja Vidi Helior PA Živi.

– Samo sam hteo da pitam je l' bih mogao kao malo da razgledam tvoj Plan dok jedeš.

– Rekoh ti ja, svi su naumili da me zavrnu za nešto. Crkni.

– Molim te.

– U redu, za dvadeset i pet dolara, pare unapred, i to samo dok jedem.

– Dogovoreno! – Bil tresnu novac pred njega, šmugnu pod sto i, sedeći prekrštenih nogu, poče ludački da lista po knjizi, beležeći uputstva što je brže mogao. Iznad njega, debeljko je nastavio da jede i da ječi, a kad god bi nagazio na neki posebno gadan zalogaj cimao je lanac, tako da je Bil gubio mesto na kome je stao. Bil je napravio mapu skoro polovine puta do Tranzitnog podoficirskog centra, a onda čovek potegnu svoju knjigu i otapka napolje.

Kada se Odisej vratio sa svoga užasima praćenog putovanja, poštedeo je Penelopine uši od priča o neverovatnim pojedinostima puta. Kada se Ričard Lavlje Srce, konačno oslobođen iz tamnice, vratio kući, posle opasnostima ispunjenih godina krstaških ratova, nije tlačio osećanja kraljice Berengarije anegdotama punim strave; on je prosto pozdravio i otključao joj pojas nevinosti. Tako ni ja neću, krotki čitaoče, da obeščašćujem tvoj sluh opasnostima i očajavanjima na Bilovim putovanjima, jer to je izvan zamislivog. Neka bude dovoljno reći da je uspeo. Stigao je do T.P.C-a.

Zakrvavljenim očima zažmirkao je prema znaku. TRANZITNI PODOFICIRSKI CENTAR, reče mu znak, a potom je Bil morao da se osloni uza zid jer su mu od olakšanja zaklecala kolena. Uspeo je! Vratio se sa odsustva svega osam dana kasnije, a to nije moglo da smeta baš mnogo. Uskoro, ponovo će biti u prijateljskom naručju trupe, daleko od beskrajnih milja metalnih koridora, večno užurbanih gomila, tobogana, gravitacionih šahtova, tekućih traka, usisnih liftova, i svega drugog. Napiće se kao svinja sa svojim drugarima, i pustiće da mu alkohol rastvori sećanja na njegova strašna putovanja; pokušaće da zaboravi beskrajni užas tih dana lutanja, bez hrane, vode, i zvuka ljudskog glasa, beskonačnog posrtanja kroz

paklene naslage u Nivoima Indigo Papira. Sve to je sada iza njega. Otresao je prašinu sa svoje pohabane uniforme, stideći se razderotina, izgužvanosti i manjka dugmadi. Kada bi uspeo da uđe u kasarnu a da ga ne zaustave, presvukao bi uniformu pre no što se javi u dežuranu.

Nekoliko glava okrenulo se prema njemu, ali uspeo je da se provuče kroz dnevnu sobu u kasarnu. Međutim, njegov dušek bio je smotan u rolnu, njegova čebad nestala, a njegov ormarić prazan. Počelo je da izgleda kao da je u nevolji, a nevolja u trupi nikada nije jednostavna stvar. Potiskujući hladno osećanje očajanja oprao se malo u nužniku, otpio iz slavine za hladnu vodu, a onda se odvukao do dežurane. Stariji narednik bio je za svojim stolom; divovski, snažan čovek sadističkog izgleda, sa kožom tamnom kao u njegovog starog drugara Temba. U jednoj ruci držao je plastičnu lutku odevenu u kapetansku uniformu a drugom zabadao u nju ispravljene spajalice. Ne mičući glavu on prekotrlja oči prema Bilu i namršti se.

– U gadnoj si nevolji, trupašu, što u takvoj uniformi ulaziš u dežuranu.

– U goroj sam nevolji nego što mislite, naredniče – reče Bil oslanjajući se na sto. Narednik je zurio u Bilove različite šake, oči su mu skakutale sa jedne na drugu velikom brzinom.

– Gde si stekao tu šaku trupašu? Govori! Ja poznajem tu šaku!

– Pripadala je jednom mom drugaru, a imam i ruku koja ide uz nju.

Jedva čekajući da se dođe na bilo koju temu van njegovih vojnih zločina, Bil ispruži ruku da je narednik pogleda. Ali bio je užasnut kad su mu se prsti stegli u pesnicu čvrstu poput stene, kad su mu se mišići ruke zategnuli, i kada je pesnica sunula napred i tresnula starijeg narednika pravo u vilicu, i preturila ga sa stolice tako da je seo. – Naredniče! – kriknuo je Bil, i dograbio odmetničku šaku drugom, i dovukao je, ne bez bitke, nazad sebi uz bok.

Narednik ustade lagano a Bil ustuknu drhteći. Prosto nije mogao da veruje kada je video da se narednik, koji je ponovo seo, osmehuje.

– A mislio sam da znam tu šaku; pripadala je mom starom drugaru Tembu. Uvek smo se tako zavitalavali. Da si mi se dobro brinuo za tu ruku, čuješ? Imaš li još nešto Tembovo pri sebi? – A kada Bil reče da nema, zalupkao je brz tam-tam ritam po ivici stola. – Pa, otišao je na

onaj veliki Džu-džu ritual na Nebesima. – Osmeš nestade a režanje se pojavi ponovo. – U gadnoj si nevolji vojniče. Da vidimo tvoju ličnu kartu.

Dograbio je iz Bilovih prstiju zamrlih nerava i gurnuo je u prorez na stolu. Svetla su zaigrala, mehanizam je brujao i vibrirao, a jedan ekran se osvetli. Stariji narednik pročita poruku koja se tu pojavila, a dok je čitao režanje mu je nestalo sa lica, i smenio ga je hladni gnev. Kada se opet okrenuo, njegove oči bile su uzani prorezi koji su se zarili u Bila pogledom od koga bi se začas progrušalo mleko, ili bi uništio sitnije žive vrste, na primer glodare ili bubašvabe. Bilu se krv sledi u žilama a kroz njega prođe drhtaj od koga mu se telo treslo kao drvo na vetru.

– Gde si ukrao ovu ličnu kartu? Ko si ti?

Tokom trećeg pokušaja Bil uspe da protera reči između svojih paralisanih usana. – To sam ja .. to je moja karta... ja sam ja, rukovalac osiguračima prve klase Bil...

– Ti si lažov. – Jedan nokat, specijalno dizajniran za kidanje vratnih žila, kucnu o kartu. – Ova karta mora biti ukradena, zato što je rukovalac osiguračima prve klase Bil odleteo odavde pre osam dana. To kažu dokumenti, a dokumenti ne lažu. Gotov si, steronjo. – On pritisnu jedno dugme obeleženo sa VOJNA POLICIJA i alarmno zvono ljutito zazvoni u daljini. Bil zašeptrlja nogama a oči mu zakolutaše dok je tražio neki put za bekstvo. – Drži ga ovde, Tembo – odseče narednik. – Hoću ovo da ispitam dokraja.

Bilova levo-desna ruka dograbila je ivicu stola i on nije mogao da je otkaći odatle. Još se borio sa njom, kad teške čizme zatutnjaše iza njega.

– Šta je? – zareža jedan poznati glas.

– Lažno izdavanje za jednog podoficira, plus sitnije optužbe, što i nije bitno jer i prva optužba, sama za sebe, nosi lobotomiju električnim lukom i trideset udaraca bičem.

– Oh, gospodine – nasmeja se Bil okrećući se brzo kao čigra i naslađujući oči na jednoj dugo omrznuтой prilici. – Smrtovniče Drang! Kažite im da me poznajete.

Jedan od dvojice bio je uobičajena zver u ljudskom obličju, opremljena crvenim šeširom, palicom, pištoljem, i dobro uglancana. Ali drugi je mogao biti samo Smrtovnik.

– Znate li zatvorenika? – upita stariji narednik.

Smrtovnik zažmiri prelazeći očima preko Bilovog tela. – Ja sam poznao jednog rukosigurača šeste klase zvanog Bil, ali šake su mu bile kako treba. Nešto je mnogo čudno ovde. Izgazićemo ga malko u stražari i obavestićemo te šta je priznao.

– Potvrđuje se. Ali pazite na tu levu šaku. Ona pripada jednom mom prijatelju.

– Ni prstom je nećemo taći.

– Ali ja sam Bil! – povika ovaj. – To sam ja, moja karta, ja to mogu da dokažem.

– Varalica – reče narednik i pokaza na kontrole na svom stolu. – Spisi kažu da je rukovalac osiguračima prve klase Bil odleteo odavde pre osam dana. A dokumenti ne lažu.

– Dokumenti *ne mogu* da lažu, u protivnom ne bi bilo nikakvog reda u kosmosu – reče Smrtovnik, grunu pendrekom duboko u Bilovu utrobu, i gurnu ga prema vratima. – Jesu li nam već stigli oni naručeni zavrtnji za stezanje palčeva? – upita on drugog vojnog policajca.

Samo je umor mogao učiniti da Bil uradi šta je tada uradio. Umor, očajanje i strah kombinovali su se i nadjačali ga, jer on je u duši bio dobar vojnik, i naučio je da bude hrabar, i čist, i heteroseksualan, i pun poštovanja, i sve ostalo. Ali svaki čovek ima tačku lomljenja, a Bil je do svoje stigao. Imao je poverenja u nepristrasno funkcionisanje pravde – budući da ništa nije znao o tome – ali ga je pomisao na torturu presekla. Kada su njegove od straha poludele oči ugledale na zidu znak RUBLJE jedna se sinapsa zatvorila a da on toga i nije bio svestan, i on se bacio napred. Ta očajnička akcija oslobidila ga je stiska ruku. Bekstvo! Iza tog kapka na zidu svakako mora da je šaht za rublje sa gomilom divnih mekih čaršava i peškira na dnu, a to će mu ublažiti pad. Mogao bi da pobegne! Ignorišući oštre zverske krike vojnih policajaca on se, glavom napred, baci kroz otvor.

Padao je otprilike sedam metara, dočeka se na glavu, i samo što mu se mozak nije prosuo. Tu se nije nalazio šaht nego duboka, čvrsta korpa za rublje od metala.

Iza njega, vojni policajci udarali su u kapak, ali nisu mogli da ga pomaknu jer su se Bilove noge zaglavile iza njega, tako da se nije

mogao otklopiti.

– Zaključano je! – uzviknu Smrtovnik. – Pređeni smo! Kuda vodi taj šaht za rublje? – Pošao je od iste pogrešne pretpostavke kao i Bil.

– Ne znam, i ja sam ovde nov – dahtao je drugi čovek.

– Bićeš ti nov čovek na električnoj stolici ako ne pronađemo tog steronju!

Glasovi se izgubiše u daljini uz tutnjavu čizama a Bil se pomače. Vrat mu je bio savijen pod neobičnim uglom, i boleo je, kolena su mu lomila grudi, i bio je upola ugušen tkaninom u koju mu je lice bilo nabijeno. Pokušao je da ispravi noge i gurnuo je metalni zid; začu se jedno „klik” kada je nešto puklo, a onda je propao napred kada je korpa za rublje ispala u hodnik za opsluživanje sa druge strane zida.

– Eno ga! – viknu poznati mrski glas i Bil se otetura odatle. Čizme u trku bile su tik iza njega kada je dospeo do jednog gravitacionog šahta, i on se još jednom baci glavačke napred, ali ovog puta sa znatno većim uspehom. Kada su apoplektični vojni policajci skočili za njim, automat načini između njih razmak od dobrih pet metara. Bio je to spor lebdeći pad, i Bilov se vid razbistri, pa je pogledao naviše i uzdrhtao na prizor koji je pružalo Smrtovnikovo lice puno kljova što je lebdelo za njim.

– Druže stari – zajeca Bil sklapajući ruke kao za molitvu. – Zašto me progoniš?

– Nemoj me drugetati, ti čingerski špijune. Ti nisi čak ni dobar špijun, ruke ti nisu par. – U padu, Smrtovnik izvuče pištolj i nanišani pravo među Bilove oči. – Ubijen pri pokušaju bekstva.

– Milost! – molio je Bil.

– Smrt svim Čingerima. – Povukao je obarač.

GLAVA ČETVRTA

Tane je lagano isplovilo iz oblaka gasova koji su se širili, i plovilo je šezdesetak cm prema Bilu pre no što ga je gravitaciono polje, brujeći, usporilo i zaustavilo. Prostodušni automat shvatio je brzinu kuršuma kao masu i pretpostavio da je još jedno telo ušlo u gravitacioni lift, pa mu je dodelio poziciju. Smrtovnikov pad se usporavao dok se ovaj nije zatekao na rastojanju nešto manjem od

pet metara iza projektila, a drugi vojni policajac našao se isto toliko iza njega. Prostor između Bila i njegovih progonitelja udvostručio se; koristeći se ovim, Bil šmugnu kroz izlaz na sledećem nivou. Jedan otvoreni lift stidljivo ga je mamio, i on je uspeo da u njega uđe i zatvori vrata pre no što je Smrtovniku, koji je divlje psovao, pošlo za rukom da se promoli iz gravitacionog šahta.

Posle toga bekstvo je naprosto značilo zabašuriti svoj trag. Haotično je upadao u različita prevozna sredstva, a sve vreme je bežao u sve niže nivoe, kao da pokušava da pobegne poput krtice, zarivajući se duboko u zemlju. Konačno, zaustavila ga je iscrpljenost, pa je pao gde se zatekao, oslonjen uza zid, i dahtao kao triceratops kome je do ženke. Postepeno, postao je svestan svoje okoline, i shvatio da je dospeo niže nego što se ikad ranije zatekao. Koridori su bili sumorniji i stariji, načinjeni od čeličnih ploča spojenih zakivcima. Masivni stubovi, neki po trideset i više metara u prečniku, prekidali su glatke zidove; ogromne strukture koje su podupirale gornju masu sveta-grada. Većina vrata koja je video bila su zaključana, zatvorena prevornicama, i iskićena komplikovanim pečatima. Bilo je i mračnije, primetio je dok je umorno vukao noge u potrazi za nečim što bi mogao da popije; grlo mu je gorelo. Jedan automat za napitke bio je usađen u zid pred njim, a od većine na koje je bio navikao razlikovao se po tome što je prednji deo mehanizma bio ojačan debelim čeličnim šipkama i ukrašen velikim znakom sa natpisom OVA MAŠINA ZAŠTIĆENA JE SPRŽI IH ALARMIMA PROTIV OBIJAČA – SVAKI POKUŠAJ PRODIRANJA U MEHANIZAM PUSTIĆE 100.000 VOLTI KROZ KRIVCA KOJI JE ODGOVORAN. Našao je dovoljno sitnine u džepu da kupi duplu heroin-kolu, i pažljivo ustuknuo van domašaja varničenja dok se čaša punila.

Osećao se mnogo bolje kad je iskapio čašu, dok nije pogledao u svoj novčanik, a onda se osetio mnogo gore. Imao je osam imperijalnih dolara, a kada oni nestanu – šta onda? Samosažaljenje se probi kroz njegov iznureni i drogirani razum, te on zaplaka. Bio je neodređeno svestan povremenih prolaznika, ali nije obraćao pažnju na njih. Ne dok se tri čoveka nisu zaustavila u blizini i pustila četvrtog da padne na tlo. Bil ih okrznu pogledom a onda je gledao u stranu; njihove reči, koje su mu mutno stizale do ušiju, nisu za njega imale

nikakvog smisla, budući da mu je bilo mnogo lepše da se valja u lakrimoznom samoopuštanju.

– Siroti stari Golf, kao da je gotov.

– To ti je sigurno. Tako lepo samrtno topotanje nikad čuo nisam. Ostavi ga ovde za robote čistače.

– Ali šta ćemo sa *poslom*? Treba da nas je četvorica da to sredimo.

– Hajde da bacimo pogled na onog deplaniranog tamo.

Teška čizma prekotrlja Bila i privuče njegovu pažnju. Zatreptao je naviše, u krug ljudi, sličnih po odrpanoj odeći, prljavštini, i bradatim licima. Bili su različite veličine i građe ali su svi imali nešto zajedničko. Niko od njih nije nosio Plan, i svi su izgledali čudno nagi bez tih teških visećih knjiga.

– Gde ti je Plan? – zapita najveći i najdlakaviji i ponovo šutnu Bila.

– Ukraden ... – on poče ponovo da jeca.

– Jesi li trupaš?

– Uzeli su mi ličnu kartu ...

– Imaš li šta dolara?

– Otišlo ... sve otišlo ... kao plastične čaše iz minulih dana ...

– Onda si jedan od deplaniranih – rekoše posmatrači skupa, pevušeći, i pomogoše Bilu da stane na noge. – Sada, pridruži nam se u Pesmi deplaniranih. – I onda treperavim glasovima zapevaše:

Stanite skupa svi kao jedan

Jer Braća bez Plana uvek će

Kao jedan da se biju da pravo dobiju

Da padne Moć, Istma da osvetli noć.

Da mi odbačeni što besmo tlačeni budemo vraćeni

Mi ispaćeni i smlaćeni da vidimo plava Nebesa,

I čujemo nežno piti-pet tapkanje Snega.

– Ne rimuje se baš dobro – reče Bil.

– Ah, fali nam ovdena talenata dole, jeste – reče najmanji i najstariji od deplaniranih, i zakašlja se razdirućim rahitičnim kašljem.

– Zaklopi – reče onaj krupni i udari u bubrege tog starog i Bila. – Ja sam Litvok, a ovo je moja grupa. Ti si sad deo moje grupe, pridošlico, i tvoje ime je Golf 28169-minus.

– Nisam, moje ime je Bil, i to je lakše reći.

– Opet je dobio udarac.

– Da s' umukno! Bil je teško ime zato što je to novo ime, a ja se nikad ne sećam nikojih novih imena. Uvek imam Golfa 28169-minusa u svojoj grupi. Kako ti je ime?

– Bi – JOJ! Mislim, Golf!

– Tako je bolje – ali nemoj zaboravljati da imaš i prezime ...

– Ja gladan – zacvile starac. – Ka' će d' izvedemo prepad?

– Sada. Za mnom.

Prekoračili su starog Golfa itd. koji je izdahnuo dok je novi priman i pohitali niz neki mračan i memljiv stražnji prolaz. Bil je išao za njima pitajući se u šta je to upao, ali suviše premoren da o tome trenutno brine. Oni su pominjali hranu; kad dođe do nešto hrane, razmisliće šta dalje da čini, ali, u međuvremenu, bio je srećan što se neko brine za njega, i razmišlja umesto njega. Bilo je to baš kao da je opet u trupi, samo bolje pošto tu čovek nije morao čak ni da se brije.

Mala banda izbila je u jedan jarko osvetljen hodnik grčeci se malo pod tim iznenadnim bleskom. Litvok im mahnu da stanu i pogleda pažljivo u oba smera, a zatim stavi jednu štokavu šaku iza uveta nalik na karfiol i osluhnu mršteći se od napora.

– Izgleda da je čisto. Šmucig, ti ostani ovde, i daj znak za uzburu ako iko naiđe; Sporko, ti idi niz hodnik do sledećeg zaokreta i radi to isto. Ti novi Golfe, hajde sa mnom.

Dva stražara odjuriše na dužnost a Bil je pošao sa Litvokom do jedne niše gde su se nalazila zaključana metalna vrata koja je krupni vođa otvorio jednim jedinim udarcem metalnog čekića izvađenog sa skrovitog mesta u njegovim ritama. Unutra je stajao izvestan broj cevi raznih dimenzija koje su se dizale iz poda i nestajale gore u tavanici. Na svakoj cevi bili su šablonima ispisani brojevi i Litvok mu ih pokaza.

– Ima da nađemo kl-9256-B – reče on. – Hajdmo.

Bil brzo nađe tu cev. Bila je debela otprilike kao njegov ručni zglob, i baš je pozvao vođu grupe kad se jedan piskavi zvižduk začu niže iz hodnika.

– Napolje! – reče Litvok i gurnu Bila ispred sebe, a onda zatvori vrata i stade tako da mu telo zaklanja polomljenu bravu. Neko krčanje i švićkanje približavalo im se dok su se grčili u niši. Litvok je držao čekić iza leđa, a zvuk se pojačavao, i jedan robot-čistač se pojavi, i okrenu svoj binokularni pipak sa očima prema njima.

– Hoćete li se ljubazno pomaći, ovaj robot želi da počisti tu gde vi stojite – izgovori jedan snimljeni glas odlučno iz robota. Ovaj je, pun nade, vrteo svoje četke.

– Gubi se – zareža Litvok.

– Mešanje u rad sanitarnog robota tokom obavljanja njegovih dužnosti je kažnjiv prekršaj, a isto tako i antisocijalni čin. Da li ste razmišljali šta bi bilo sa vama kad Sanitarno odeljenje ne bi...

– Brbljivče – zareža Litvok, i tresnu robota čekićem posred kutije za mozak. – VONKITI! – zakriča robot i ode niz hodnik povodeći se, a voda mu je nezaustavljivo kapala iz raspršivača. – Hajde da završimo posao – reče Litvok, otvarajući ponovo vrata. Dodao je čekić Bilu i, vadeći testeru za metal iz svog skrovišta u ritama, napade onu cev besnim pokretima. Metalna cev bila je jaka i za samo jedan minut on je bio okupan znojem i počeo da se zamara.

– Preuzmi – viknu on na Bila. – Što brže možeš, a onda ja opet preuzimam. – Tako, smenjujući se, trebalo im je manje od tri minuta da potpuno pretesterišu cev. Litvok gurnu testem nazad u svoju odeću i diže čekić. – Budi spreman – reče, pljunu u šake i moćnim udarcem pogodi cev.

Dva udarca su bila dovoljna i gornji deo pretesterisane cevi izvio se u stranu, a iz otvora počeo da kulja beskonačna bujica povezanih zelenih viršli. Litvok zgrabi kraj lanca i prebaci ga Bilu oko ramena, a onda počeo da ga namotava petljama od viršli. One stigoše Bilu do visine očiju, tako da je mogao da pročita bela slova ispisana preko njihovog travnog zelenila. HLOROFILNE HRENOVKE pisalo je tu, i SVETLOST SUNCA U SVAKOM BEOČUGU! i IZUZETNE KONJSKE, i SLEDEĆI PUT PROBAJTE NAŠE KONJBASICE!

– Dosta... – zaječa Bil posrćući pod teretom. Litvok prekide lanac i počeo da omotava svoja ramena kad – tok sjajnih zelenih oblika iznenada stade. Izvukao je poslednje beočuge iz cevi i gurnuo vrata.

– Alarm se uključio, ukopčali su šta radimo. Izlazi brzo pre no što žace stignu ovamo! – Zazviždao je piskavo i stražari im se trkom pridružiše. Pobjegli su. Bil je posrtao pod teretom viršli u toj trci poput noćne more, kroz tunele, niz stepenice, niz lestve i uljem namazane cevi, dok nisu stigli u meki prašnjavi napušten prostor gde su mutna svetla bila retka i malobrojna. Litvok diže jedan poklopac šahta sa poda i oni upadoše jedan za drugim, pa su onda puzili kroz tunel za

kablove i cevi između dva nivoa. Šmucig i Sporko išli su poslednji, da pakupe viršle koje su padale sa Bilovih bolnih leđa. Najzad, pošto su iščupali jednu rešetku, stigoše na svoj kao ugalj crni cilj, i Bil se stropošta na pod prekriven otpacima. Pohlepno kričeći ostali oslobodiše Bila njegovog tovara i, za manje od minuta, vatra je pucketala u jednoj metalnoj korpi za đubre, a zelene viršle pekle su se na rešetki.

Divni miris hlorofila na žaru okrepio je Bila pa je gledao unaokolo sa interesovanjem. Pri treperavoj svetlosti vatre video je da se nalaze u nekoj ogromnoj odaji koja je u svim pravcima nestajala u tmuni. Debeli stubovi podupirali su tavanicu i grad iznad njih, a među njima dizale su se beskrajne gomile svih veličina. Onaj starac, Sporko, ode do najbliže gomile i izvuče nešto iz nje. Kada se vratio, Bil vide da nosi tabake hartije, kojima je počeo da loži vatru. Jedan od tabaka pade blizu Bila i on primeti, pre no što ga je gurnuo u plamen, da je to neki državni formular, požuteo od starosti.

Iako Bil nikada nije voleo hloroviršle, sada je uživao u njima. Appetit je služio kao senf, a spaljeni papir davao je nov ukus. Zalivali su viršle vodom u kojoj je bilo rđe, iz jedne kofe koja je stajala ispod mesta gde je večno kapalo iz cevi, i gostili se kao kraljevi. Ovo je pravi život, mislio je Bil, skidajući još jednu viršlu sa vatre i duvajući u nju. Dobra hrana, dobro piće, dobri drugari. Slobodan čovek.

Litvok i onaj stari već su bili zaspali na krevetima od zgužvanog papira, kad se drugi čovek, Šmucig, prebaci do Bila.

– Jesi li našao moju ličnu kartu? – zapita on promuklim šapatom, i Bil shvati da je taj čovek lud. Plamenovi su bacali sablasni odblesak sa napuklih stakala njegovih naočara, te Bil vide da imaju srebrni okvir, i da su nekada morale biti veoma skupe. Oko Šmucigovog vrata, upola skriveni njegovom zapuštenom bradom, bili su ispucali ostaci okovratnika i poderani krajičak nekada fine kravate.

– Ne, nisam video tvoju ličnu kartu – reče Bil. – U stvari, ni moje nema, otkako mi je stariji narednik oduzeo i zaboravio da mi je vrati.

– Bil je ponovo počeo da oseća samosažaljenje, a gadne viršle stajale su mu u stomaku kao olovo. Šmucig je ignorisao njegov odgovor, utonuo u svoju sopstvenu, mnogo zanimljiviju monomaniju.

– Ja sam jedan važan čovek, znaš; Šmucig fon Drek je čovek sa kojim se mora računati; videće oni. Oni misle da će im to proći, ali

neće. Jedna greška, kazali su, samo obična greška; traka u odeljenju dokumenata se prekinula i, kada su je opravili, jedno malo-malecko parče su štricnuli i odbacili, i to je bilo parče sa mojim podacima, i prvo šta je bilo: nije mi stigla plata na kraju meseca, i otišao sam da vidim u vezi sa tim a oni kažu: nikad nisu čuli za mene. Ali svi su čuli za mene, fon Drek je jedno čestito staro ime, i bio sam ešelonski menadžer pre svoje dvadeset i druge godine i imao sam pod sobom osoblje, njih 356, u Odeljenju za spajalice i klamfice 89. puka za kancelarijsko snabdevanje. Nisu mogli da me ubede da nisu nikad čuli za mene, premda jesam ostavio ličnu kartu kod kuće u drugom odelu, i nije bilo nikakvog razloga da mi sve izbace iz apartmana dok sam bio odsutan samo zato što je bio dodeljen onome koga su oni nazvali imaginarnom osobom. Ja sam mogao da dokažem ko sam, da sam imao svoju ličnu kartu ... jesi li video moju ličnu kartu?

„Tu je priča bila kad sam ja ušao“, pomisli Bil, a onda reče: – To stvarno zvuči gadno. Kazaću ti šta ću da uradim. Ja ću ti pomoći da je potražiš. Otići ću tamo i videću mogu li da je nađem.

Pre nego što je ćaknuti Šmucig stigao da odgovori Bil je šmugnuo među planine starih arhivskih spisa, veoma ponosan na sebe što je nadmudrio jednog sredovečnog ludaka. Osećao se ugodno sito i umorno, i nije želeo da ga neko ponovo gnjavi. Ono što mu je bilo potrebno bio je dobar noćni odmor, a onda ujutru da razmisli o svojoj zbrci, možda i da pronade izlaz iz nje. Pipajući, išao je zakrčenim prolazom, i podobro se udaljio od ostalih deplaniranih pre no što se popeo na jedan klimavi stog hartije, a sa njega na jedan još viši. Uzdahnuvši od olakšanja doterao je jednu malu gomilu hartije kao jastuk i zatvorio oči.

A onda se pojaviše redovi svetala visoko na tavanici toga skladišta, i kričave policijske zviždaljke čule su se sa svih strana, uz grlene povike od kojih je uzdrhtao od straha.

– Drži onoga! Ne daj mu da pobegne!

– Imam ga, konjokradicu!

– Vi steronje bez plana ukrali ste svoju poslednju hloroviršlu! Zreli ste za rudnike uranijumske soli na ani-2!

Zatim: – Imamo li ih sve? – a Bil je ležao, držeći se očajnički za formulare, dok mu je srce dobovalo od straha. Odgovor konačno

stiže.

– Aha, četvorica; držali smo ih dugo na oku, spremni da ih pokupimo ako pokušaju nešto ovako.

– Ali ovde imamo samo trojicu?

– Video sam četvrtoga ranije; sanitarni robot ga je odnosio, a bio je ukrućen kao daska.

– Potvrđeno, onda hajdmo.

Strah ponovo preseče Bila. Koliko će potrajati da neko od grupe progovori, da ga otkuca ne bi li sebe iskupio, da kaže policajcima da su upravo bili zakleli novog regruta? Morao je da se izvuče odatle. Činilo se da je trenutno sva policija okupljena oko roštilja za viršle, morao je da pokuša. Skliznuo je sa gomile što je mogao tiše i počeo da se šunja u suprotnom smeru. Ako tamo nema izlaza, biće u klopci – ne, ne sme da misli na taj način! Iza njega, pištaljke su kričale, i on je znao da je lov počeo. Adrenalin mu poteče krvotokom i on sunu napred dok je bogati ekvinski protein davao dodatnu snagu njegovim nogama, i pretvarao njegovo kretanje u galop. Napred su bila neka vrata i on tresnu svom težinom u njih. Za trenutak su se držala – zatim se sa škripom otvoriše na zarđalim šarkama. Ne obazirući se na opasnost on se baci niz spiralno stepenište, sve niže i niže, pa kroz druga vrata, bežeći bezglavo, misleći samo na bekstvo.

Opet je, sa instinktom progonjene životinje, bežao naniže. Nije opazio da su tu zidovi mestimice spojeni zavrtnjima i išarani rđom, niti je pomislio da je neobično to što je morao da se probije kroz jedna zaglavljena drvena vrata – *drvo* na planeti koja nije videla stablo tokom stotinu milenijuma! Vazduh je bio memljiviji, povremeno i gadan, dok ga je njegov strahom odabrani kurs vodio kroz neki kameni tunel gde su bezimene životinje bežale pred njim uz zveket zlokobnih kandži. Bilo je dugih delova puta, sada osuđenih na večnu tminu, gde je morao pipajući da traži prolaz, da prevlači prstima po ogavnoj sluzavoj mahovini koja je prekrivala zidove. Gde je i bilo svetala, ona su jedva sijala, mutna pod teretom paučine i mrtvih insekata. Pljuskao je kroz bare ustajale vode dok, lagano, ne opazi kako mu je okolina čudna, i zažmirka oko sebe. U pod pred njegovim nogama bila su usađena još jedna vrata i on ih, još u zaletu, u trku otvori, ali ona nisu vodila nikuda. Umesto toga dopuštala su pristup u jedan sanduk pun neke vrste zrnastog materijala, nalik na grub

šećer. Iako je to mogao biti i neki izolator, moglo je biti i za jelo. On se saže, uze malo među prste, i prožvaka. Ne, nije za jelo. On ispljunu, premda mu se učini veoma poznato. Onda odjednom shvati.

Bila je to prašina. Zemlja. Pesak. Ono od čega su planete načinjene, od čega je ova planeta bila načinjena; bila je to površina Heliora, na kojoj je počivala nezamisliva težina tog grada koji je obuhvatao čitav svet. Pogledao je naviše i, u tom neizrecivom trenutku, iznenada postao svestan te težine, sve te silne težine nad njegovom glavom, koja je pritiskala naniže i pokušavala da ga smrvi. Sada se našao na dnu, najdubljem mogućem dnu, i bio je obuzet galopirajućom klaustrofobijom. Uz slab krik zabatrgao je niz hodnik dok se ovaj nije završio jednim ogromnim, zapečaćenim, i rezama zatvorenim vratnicama. Odatle nije bilo izlaza. A kada je pogledao potamnelu debljinu tih vrata, zaključio je da baš i ne želi stvarno da tuda izađe. Kakvi bi se sve bezimni užasi mogli kriti iza portala kao što je bio taj, na dnu samoga sveta?

A onda, dok je paralisiran zurio, vrata zaškripaše i počеше da se otvaraju. Okrenuo se da pobegne, i vrisnuo od užasa kad ga je nešto ščepalo u neraskidivi zagrljaj...

GLAVA PETA

Ne da Bil nije pokušao da se iščupa iz tog stiska, ali bilo je beznadno. Koprcao se u belim kandžama kao u kostura, koje su ga držale, i uzaludno nastojao da ih odvoji od svojih ruku, sve vreme ispuštajući bespomoćno, sitno blejanje, kao neko jagnje u kandžama orla. Tako je, dok se bezuspešno bacakao, odvučen unazad kroz taj moćni portal, koji se zatvorio bez pomoći ljudskih ruku.

– Dobro došli... – reče jedan zagrobni glas. Bil se zatetura; stisak koji ga je činio nepokretnim nestao je, i on se okrenu i suoči se sa jednim velikim belim robotom, sada nepomičnim. Uz robota je stajao jedan mali čovek u belom sakou, s velikom ćelavom glavom i ozbiljnim izrazom.

– Ne morate mi reći svoje ime – reče mali čovek – osim ako želite. Ali, ja sam inspektor Džejs. Jeste li došli da tražite utočište?

– Nudite li ga? – upita Bil sumnjičavo.

– Zanimljivo pitanje, zaista zanimljivo. – Džejs protrlja ispucale šake uz suv, šuštav zvuk. – Ali, nećemo sada nikakve teološke rasprave, ma koliko one bile privlačne, što vam jamčim, pa stoga smatram da bi bilo najbolje prosto dati izjavu, da, zaista. Ovo jeste izvesno utočište, jeste li došli da se njime koristite?

Bil, sada kad se oporavio od prvog šoka, odlučio se za malo prepredenosti, sećajući se svih muka u koje je upadao otvarajući svoju veliku gubicu. – Čujte, ja ne znam čak ni ko ste vi, ni gde sam, ni kakvi su uslovi vezani za tu stvar sa utočištem.

– Veoma ispravno; greška je moja, uveravam vas, budući da sam vas držao za jednog od deplaniranih građana, dok sada zapažam da su krpe koje nosite nekada bile vojnička svečana uniforma, i da je taj zarđali komad kalaja na vašim grudima ostatak jednog plemenitog odlikovanja. Dobro došli na Helior, imperijalnu planetu, a kako napreduje rat?

– Fino, fino, ali u čemu je ovde stvar?

– Ja sam inspektor Džejs iz Gradskog sanitarnog odeljenja. Vidim, a iskreno se nadam da ćete oprostiti moju indiskreciju, da ste pomalo u nevolji, bez uniforme, bez Plana, moguće je da vam je čak i lična karta nestala. – On je posmatrao Bilove kretnje, pune nelagodnosti, lukavim ptičjim očima. – Ali, ne mora tako da bude. Prihvatite utočište. Mi ćemo se postarati za vas, daćemo vam dobar posao, novu uniformu, čak i novu ličnu kartu.

– I sve što treba da učinim jeste da postanem đubretar – naceri se Bil.

– Nama je draži naziv dži-men – odgovori inspektor Džejs skromno.

– Razmisliću o tome – reče Bil hladno.

– Mogu li da vam pomognem da donesete odluku? – upita inspektor i pritisnu jedno dugme na zidu. Portal ka tami sa škripom se ponovo otvori a robot ščepa Bila i poče da ga gura.

– Utočište! – zaskviča Bil, a onda se naduri kad ga je robot pustio, i kada su vrata opet bila zatvorena. – Baš sam to i inače hteo da kažem, niste morali da pokazujete svoju moć.

– Hiljadu puta pardon, mi želimo da se ovde osećate srećni. Dobro došli u O. za S. Rizikujući da me vaš odgovor posrami, mogu li pitati da li će vam biti potrebna nova lična karta? Mnogi od naših regruta

žele da otpočnu život iznova, ovde dole u odeljenju, a imamo ogroman izbor karata. Morate imati u vidu da nama konačno stigne sve, uključujući i tela, i ispražnjene korpe za otpatke; iznenadio bi vas broj ličnih karata koje sakupimo na taj način. Ako biste samo koraknuli u ovaj lift...

O. za S. zaista je posedovalo mnoštvo karata, kutije i kutije karata, sve uredno složene alfabetskim redom. Veoma brzo Bil je našao jednu sa ličnim opisom koji mu je sasvim odgovarao, izdatu na ime Vilhelm Stucikadenti, i pokazao je inspektoru.

– Vrlo dobro, srećni smo što si sa nama, Vili...

– Zovite me slobodno Bil.

– ... i dobro došao u ovu službu, Bile; mi ovde dole nikad nemamo dovoljno ljudi i možeš da biraš poslove, zaista, u zavisnosti, razume se, od tvojih talenata i tvojih interesovanja. Kad pomisliš na sanitarije, šta te to priziva u svest?

– Đubre.

Inspektor uzdahnu. – To je uobičajeno reagovanje, ali sam od tebe očekivao nešto bolje. Đubre je samo jedna od oblasti sa kojima naš Sakupljački odeljak mora da se pozabavi. Uz to postoje još i ostaci, otpaci, i krš. Zatim, dalje, postoje čitavi odeljci za čišćenje hodnika, opravku kanalizacije, istraživački rad, za otpadne vode ...

– Ovo poslednje mi zvuči istinski zanimljivo. Pre no što sam prisilno regrutovan, pohađao sam dopisni tečaj za tehničkog operatora đubrivom.

– Pa to je *čudesno*! Moraš mi pričati više o tome, ali prvo sedi udobno. – Odveo je Bila do jedne duboke tapacirane stolice i izvadio dve plastične čaše iz automata. – I uzmi jedan osvežavajući alkohol, dok pričaš.

– Nema baš mnogo da se kaže. Tečaj nisam završio, a sada izgleda da nikada i neću ispuniti svoju životnu ambiciju i operisati đubrivom. Možda bi vaš Odeljak za otpadne vode ...?

– Žao mi je, to zaista slama srce, budući da je to, tako da kažem, baš posao za tebe, ali, ako postoji jedna operacija koja nam ne zadaje nikakve probleme, onda su to otpadne vode, pošto je najvećim delom automatizovana. Mi se ponosimo našim otpadnim vodama, jer to je ogromna operacija; na Helioru mora da ima preko 150 milijardi ljudi ...

– Auh!

– ... u pravu si, vidim onaj istinski blesak u tvome oku, to jeste mnogo otpadnih voda, i nadam se da ću jednom imati čast da te provedem kroz naša postrojenja. Ali, imaj u vidu, gde ima otpada, mora biti i hrane, a pošto Helior uvozi svu svoju hranu, mi ovde imamo jednu zatvorenu kružnu operaciju koja je san svakog sanitarnog inženjera. Brodovi sa poljoprivrednih planeta donose prerađenu hranu, koja odlazi stanovništvu, odakle prolazi kroz nešto što bi se moglo nazvati lanac komande. Mi dobijamo otpadne vode, i podvrgavamo ih uobičajenom procesu, taloženju, hemijskim tretmanima, anaerobnim bakterijama i tome slično ... nadam se da ti ne dosađujem?

– Ne, molim ... – reče Bil, osmehujući se i otirući jednu suzu savijenim kažiprstom. – Samo sam strašno srećan. Tako dugo nisam sudelovao u nekom pametnom razgovoru...

– Sasvim mogu da zamislim, mora da je brutalno u vojsci. – On potapša Bila po ramenu srdačnim gestom. – Zaboravi sve to, sada si među prijateljima. Gde sam stao? Oh, da, bakterije, onda dehidriranje i sabijanje. Mi proizvodimo jednu od najfinijih cigala kondenzovanog đubriva u civilizovanoj galaksiji, i mogao bih u vezi sa time svakome da stanem na megdan ...

– Siguran sam da biste mogli! – složi se Bil vatreno.

– A automatske trake i liftovi nose te cigle na kosmodrome, gde se utovaruju u kosmičke brodove istom brzinom kojom se ovi istovaruju. Pun tovar za pun tovar, to je naš moto. Čuo sam da na nekim planetama sa slabašnom zemljom *kliču* kada ti brodovi stignu kući. Ne, na preradu otpadnih voda se ne možemo požaliti, probleme imamo u drugim odeljenjima. – Inspektor Džejs isprazni svoju čašu i sede mršteći se, njegovo zadovoljstvo je iščezlo. – Ne, ne čini to! – povika on kada je Bil dovršio svoje piće, i zamahnuo da baci prazan kontejner u zidni šaht za otpatke.

– Nisam hteo da se brecam – izvini se inspektor – ali to je naš veliki, veliki problem. Bačene stvari. Jesi li ikad razmišljao koliko novina svakoga dana baci 150 milijardi ljudi? Ili koliko plastičnih čaša? Plastičnih tanjira? U odeljku za istraživanja radimo na tom problemu danonoćno, ali stalno zaostajemo. To je prava noćna

mora. Taj alko-kontejner koga držiš jeste jedan od naših odgovora, ali to je samo kap vode u okeanu.

Kada je poslednja kap tečnosti isparila iz kontejnera, on počeo opsceno da se grči u Bilovoj ruci i Bil ga, užasnut, baci na pod, gde je ovaj nastavio da se izvija i menja oblik, sležući se i ispravljajući se pred njegovim očima.

– Za to moramo da zahvalimo matematičarima – reče inspektor. – Za jednog topologa, gramofonska ploča ili kontejner za piće imaju jedan te isti oblik čvrstog tela sa rupom, i ma koje takvo telo može se deformisati u ma koje drugo serijom uzastopnih transformacija. Tako smo načinili te kontejnere od plastike koja pamti, pa se vraćaju u svoj prvobitni oblik kada su suvi... eto, vidiš.

Kontejner je završio svoje napore i sada je ležao tiho na podu: ravna i fino izolovana ploča sa rupom u sredini. Inspektor Džejs je podiže i sljušti alko-etiketu tako da je Bil mogao da pročita drugu etiketu koja je bila skrivena ispod. *Ljubav u orbiti, Boing! Boing! Boing!* pevaju Coleopterae.

– Genijalno, zar ne? Kontejner se transformisao u gramofonsku ploču jedne od odvratnijih top-pesama, u objekt koji naprosto ne može odbaciti nijedan privrženik alko-tresa. On se uzima, i čuva, i ne baca se niz nekakav šaht da nam pravi nove probleme.

Inspektor Džejs uze obe Bilove šake u svoje, i pogleda ga pravo u oči, a njegove su bile prilično vlažne. – Kaži da ćeš to da učiniš, Bile: da se priključiš istraživanjima. Imamo toliki manjak sposobnih, obučanih ljudi, ljudi koji shvataju naše probleme. Neka i nisi završio svoj kurs za operatora đubriva, ali ti možeš da pomogneš kao svež mozak sa svežim idejama. Nova metla pomaže da se stvari raščiste, mm?

– Učiniću tako – reče Bil odlučno. – Istraživački rad na đubretu je posao u koji čovek istinski može da zagrije.

– Tvoj je. Stan, hrana, uniforma, plus lepa plata, i svi ostaci i otpaci koje poželiš. Nikada nećeš požaliti... – Ćurlikanje jedne sirene prekide ga i, časak kasnije, jedan znojav i uzbuđen čovek utrča u sobu.

– Inspektore, raketa je ovog puta stvarno eksplodirala. Operacija Leteći tanjir je omanula! Tu je jedan tim astronoma, i oni se tuku sa našim istraživačkim timom, i valjaju se po podu kao životinje...

Inspektor Džejs bio je napolju još pre no što je glasnik dovršio, a Bil je trčao za njim, tako da je samo na stopu iza njega pao na dno šahta. Išli su tekućom trakom sa ugrađenim sedištima, ali to je za inspektora bilo presporo, i skakao je kao zec sa jednog na drugi naslon stolica, a Bil je bio tik iza njega. Onda upadoše u jednu laboratoriju prepunu komplikovane elektronske opreme i ljudi koji su gmizali, tukli se, kotrljali, i udarali se u beznadežnoj zbrci.

– Prestanite odmah, prestanite! – vrisnuo je inspektor, ali niko ga nije slušao.

– Možda ja mogu da pomognem – reče Bil – mi smo nekako učili o ovoj vrsti stvari u trupi. Koji su naši dži-meni?

– Mrke tunike ...

– Ne recite više! – Bil, pevušeći vedro, zagazi u gomilu koja je krkijala i, ovde udarcem u vrat, onde u bubreg, i možda nekoliko onih karate-udaraca koji uništavaju grkljan, dovede prostoriju u red. Nijedan od tih intelektualaca što su se valjali nije bio fizički jak tip i on je prošao kroz njih kao kosilica, a onda je počeo da izvlači svoje novopronađene drugove iz te zbrke.

– U čemu je stvar, Bazurero, šta se desilo? – zapita inspektor Džejs.

– Oni, gospodine, oni upali vičući, kazali nam da otkazemo Operaciju Leteći tanjir baš kad smo poverili rekord izbacivanja otpadaka i otkrili da možemo skoro da udvostručimo ...

– Šta je Operacija Leteći tanjir? – upita Bil, u velikoj nedoumici oko toga šta se zapravo dešava. Nijedan od astronoma još se nije probudio, premda je jedan već ječao, tako da je inspektor odvojio nešto vremena da objasni, pokazujući gigantsku spravu koja je zauzimala jedan kraj prostorije.

– To bi moglo biti rešenje naših problema – rekao je on. – Reč je o svim tim prokletim plastičnim čašama i poslužavnicima od gotovih ručkova i drugog. Ne usuđujem se da ti kažem koliko kubnih metara toga smo nakupili! Bolje bi bilo da kažem kubnih kilometara. Ali Bazurero je slučajno jednog dana prelistavao neki časopis i našao članak o prenosniku materije, i mi smo podneli zahtev za dodelu sredstava, i kupili smo najveći model koji su imali. Povezali smo ga sa pokretnom trakom i utovarivačima – on otvori jedan kapak na boku mašine i Bil ugleda bujicu upotrebljenog plastičnog posuđa

kako kulja velikom brzinom – i počeli da ubacujemo sve te proklete posude u ulazni otvor prenosnika materije, i otada sve ide kao san.

Bil je još bio zbunjen. – Ali, kuda to ide? Gde je izlazni otvor prenosnika?

– Inteligentno pitanje, to je bio naš veliki problem. Isprva smo ih prosto izbacivali u prazninu, ali oni iz Astronomije su rekli da ih se suviše vraća u obliku meteorita, i upropašćava njihovo posmatranje zvezda. Povećali smo utrošak energije i izbacivali ih u udaljeniju orbitu, ali Navigacija je rekla da stvaramo smetnje u prostoru, i opasnosti za navigaciju, i morali smo da krenemo dalje. Bazurero je najzad dobio od Astronomije koordinate najbliže zvezde, i otada smo ih prosto bacali u zvezdu, i nije bilo problema, i svako je bio zadovoljan!

– Ti glupane – reče jedan od astronoma kroz natečene usne i uspe da se osovi na noge – tvoje proklete leteće đubre pretvorilo je tu zvezdu u *novu*! Nismo mogli da iznađemo šta je otpočelo taj proces dok nismo otkrili tvoj zahtev za informacijama u arhivu, i tako ušli u trag ovoj tvojoj idiotskoj operaciji...

– Pazi na jezik ili ćeš opet na spavanje, seronjo ... – zareža Bil. Astronom ustuknu i preblede, a onda nastavi blažim tonom.

– Gledajte, treba da razumete šta se dogodilo. Nemoguće je prosto ubacivati sve te atome ugljenika i vodonika u neko sunce i izvući se bez posledica. Ono je postalo novo, a čujem i da neke baze na unutrašnjim planetama nisu uspeli da evakušu u potpunosti...

– Odstranjivanje otpadaka nosi sa sobom izvesne poslovne rizike. Konačno, umrli su u službi čovečanstva.

– Pa, da, vama je lako da to kažete. Šta je učinjeno, učinjeno je. Ali morate da zaustavite tu Operaciju Leteći tanjir – ovog časa!

– Zašto? – reče inspektor Džejs. – Priznaću da je taj sitan slučaj oko nove zvezde bio neočekivan, ali to je sada gotovo i ne možemo mnogo da učinimo u vezi sa tim. A čuli ste Bazurera gde kaže da je udvostručio izbacivanje, uskoro ćemo nadoknaditi zaostatke u poslu

...

– A zašto misliš da se izbacivanje udvostručilo? – zareža astronom.

– Načinili ste tu zvezdu toliko nestabilnom da vari sve, i spremna je da se pretvori u *supernovu*, koja ne samo što će zbrisati sve svoje

planete nego bi mogla da dosegne čak do Heliora i ovog sunca. Zaustavite tu vašu paklenu mašinu odmah!

Inspektor uzdahnu, a onda odmahnu rukom na neki umoran a ipak konačan način. – Isključi, Bazurero... Trebalo je da znam da je to suviše dobro da bi potrajalo ...

– Ali, gospodine – krupni inženjer grčio je ruke od očajanja. – Bićemo opet tamo gde smo počeli, opet će početi da se gomilaju ...

– Uradi kako ti je naređeno!

Sa rezigniranim uzdahom Bazurero se odvuče do kontrolne table i okrete glavni prekidač. Zveket i čeketanje konvejera zamreše, a unjkanje generatora, preko ječanja, pređe u tišinu. Svuda po odaji ljudi sanitarnog odeljenja stajali su šćućureni u pogruženim grupama, dok su astronomi dolazili sebi, i pomagali jedan drugome da izađu. Dok je poslednji izlazio, on se okrenu i, pokazujući zube, ispljunu reč: „Đubretari!” Jedan bačeni ključ odjeknu o već zatvorena vrata, i poraz je bio potpun.

– Pa, ne može se uvek pobediti – reče inspektor Džejs energično, iako su mu reči zvučale šuplje. – U svakom slučaju, doveo sam vam nešto sveže krvi. Bazurero, ovo je Bil, mladić sa sjajnim idejama, za tvoje istraživačko osoblje.

– Zadovoljstvo mi je – reče Bazurero, i zarobi Bilove šake jednom od svojih velikih šapa. Bio je to visok čovek, širok, debeo i krupan, sa maslinastom kožom i gavran-crnom kosom koju je pustio da pada skoro do ramena. – Hajdmo sad da prekinemo, da se nešto prigrize, ti hajde sa mnom i ja ću uglavnom da ti objasnim kako stoje stvari ovde, a ti ćeš mi pričati o sebi.

Išli su prastarim hodnicima O. za S. i Bil je obavestavao svog novog šefa o svojoj biografiji. Bazurero je bio toliko zainteresovan da je pogrešno skrenuo, i otvorio je jedna vrata ne gledajući ih. Bujica plastičnih poslužavnika i čaša kuljnu tako da im je toga bilo do kolena pre no što su on i Bil uspeli da ih ponovo zatvore.

– Vidiš? – upita on sa jedva obuzdanim besom. – Preplavljeni smo. Sav raspoloživi skladišni prostor je iskorišćen, a ovo se i dalje gomila. Krišnom se kunem da ne znam šta će biti, mi prosto više nemamo mesta.

Izvukao je jednu srebrnu zviždaljku iz džepa i besno dunuo u nju. Nije ispustila nikakav zvuk. Bil se malko odmače posmatrajući ga

sumnjičavim pogledom, a Bazurero odvrati mrštenjem.

– Nemoj da izgledaš tako prokleta uplašeno, ne fali mi daska u glavi. Ovo je supersonična robotska zviždaljka, ton joj je suviše visok za ljudsko uho ali je roboti čuju sasvim dobro, vidiš? – Uz brujanje točkova jedan robot za đubre, jedan đubrot, dokotrlja se i brzim pokretima ruku za podizanje poče da tovari plastično đubre u svoj kontejner.

– To je silna ideja, ta pištaljka, mislim – reče Bil. – Pozoveš robota, kao da to nije ništa, kadgod ti neki zatreba. Šta misliš, da li bih i ja mogao da je dobijem, sad kad sam dži-men kao ti i ostali?

– One su malko specijalne – reče mu Bazurero, gurajući prava vrata kantine. – Teško se nabavljaju, ako shvataš šta mislim.

– Ne, ne znam šta misliš. Da li ću je dobiti ili ne?

Bazurero ga je ignorisao; piljio je izbliza u jelovnik, a onda okrenu na brojčaniku jedan broj. Duboko zamrznuto gotovo jelo kliznu napolje i on ga gurnu u radarski grejač.

– Pa – reče Bil.

– Ako baš moraš da znaš – reče Bazurero, malo posramljeno – nabavljamo ih iz kutija sa ovsenom kašicom za doručak. To su, u stvari, pseće zviždaljke namenjene deci. Pokazaću ti gde je otpad za te kutije pa možeš sam da potražiš.

– I hoću. I ja želim da dozivam robote.

Uzeli su svoje podgrejane obroke i odneli ih do jednog od stolova. Između zalogaja Bazurero se mrštio na plastični poslužavnik sa koga je jeo, a onda ga osvetnički ubode viljuškom. – Vidi to – reče on. – Mi doprinosimo sopstvenoj propasti. Samo čekaj da vidiš kako će ovo da se gomila sad, kad je prenosnik materije isključen.

– Jeste li pokušali da ih bacate u okean?

– Projekat Veliko pljus radi na tome; ne mogu mnogo da ti kažem, budući da je čitav projekat strogo poverljiv. Moraš da shvatiš da su okeani ove proklete planete pokriveni kao i sve drugo, i do sada je tu već prilično mrka kapa, kad ti kažem. Bacali smo u njih dok god smo mogli, dok nismo toliko podigli nivo vode da su, tokom plime, talasi počeli da izlaze kroz poklopce za kontrolu. Još bacamo, ali mnogo manje.

– Ali kako možete još? – zinu Bil.

Bazurero se oprezno osvrte, a onda se naže preko stola, stavi kažiprst uz nos, namignu, osmehnu se, i reče šššš tihim šapatom.

– Je li to tajna? – upita Bil.

– Pogodio si. Meteorolozi bi nam bili za vratom za sekund kad bi saznali. Evo šta radimo. Isparavanjem sakupimo morsku vodu, a so bacimo nazad u okean. Tajno smo prepravili izvesne cevi za otpadne vode da *rade u suprotnom smeru!* Čim čujemo da napolju pada kiša, mi našu vodu ispumpamo naviše, i pustimo je da se prospe tokom kiše. Meteorologija je napola pošasavela od nas. Svake godine otkako smo otpočeli Projekat Veliko pljus godišnji vodeni talog u umerenim zonama rastao je za sedam cm, a snegovi su tako veliki da, na polovima, neki od najviših nivoa popuštaju pod pritiskom. Ali, samo napred, Otpaci! mi bacamo sve vreme! Ti, naravno, nećeš ništa pričati o ovome; poverljivo je, znaš.

– Ni reči. To je stvarno silna ideja.

Sa ponosnim osmehom Bazurero očisti svoj poslužavnik i gurnu ga u šaht za otpatke u zidu, ali, kada je to učinio, četrnaest poslužavnika izađeše kao vodopad preko stola. – Vidiš – zaškrjuta on zubima, padajući istog časa u depresiju. – Ovde je kraj. Mi smo najniži nivo, i sve što se odbaci na ma kom gornjem završava ovde, i mi smo potopljeni, i nemamo gde to da skladištimo i nema načina da se svega toga oslobodimo. Moraćemo ovog časa da krenemo sa Planom Velika buva, za hitne slučajeve. – On ustade, a Bil pođe za njim prema vratima.

– Je li i Velika buva tajna?

– Neće biti, samo dok krene. Podmitili smo izvesnog inspektora iz Odeljenja za Zdravstvo da pronađe dokaze o zagađenosti insektima jednog od blokova-spavaonica. I to jednog velikog; kilometar i po je visok, kilometar i po širok, kilometar i po dug. Samo pomisli na to, 147.725.952.000 kubnih stopa otpadnog prostora odlazilo je tu u rastur! Oni će sve odatle da izbace da bi izvršili dezinsekciju, a pre nego što iko stigne da se vrati, mi ćemo to da napunimo plastičnim poslužavnicima.

– Zar se neće žaliti?

– Naravno da će se žaliti, ali, kakva im vajda od toga? Mi samo svalimo krivicu za to na administrativnu grešku, i kažemo im da protest pošalju zvaničnim putem, a zvanični putevi na ovoj planeti

stvarno nešto znače. Možeš računati na deset do dvadeset godina za većinu administrativnih poslova. Evo tvoje kancelarije. – On pokaza jedna otvorena vrata. – Smesti se, prouči spise, i vidi hoće li ti pasti na um ikakva ideja do sledeće smene. – On užurbano ode.

Bila je to mala kancelarija, ali Bil je na nju bio ponosan. Zatvorio je vrata i divio se spisima, stolu, stolici „na okretanje”, i lampi, što je sve bilo načinjeno od raznoraznih odbačenih boca, konzervi, kutija, točkića, podmetača, i sličnog. Ali, vremena za uživanje u tome biće dovoljno, sada se moralo na posao. Otvorio je gornju fioku svog ormara-kartoteke i zablenuo se u crno odeveni leš sa ućeбанom bradom i bleđim licem koji je tu bio zaglavljen. Zalupio je fioku i užurbano se povukao.

– Hajde, hajde – rekao je sam sebi odlučno.

– Video si dovoljno tela i ranije, trupašu, nema potrebe da se sekiraš oko ovoga. – Koraknuo je nazad i otvorio kartoteku ponovo, a leš je otvorio krmeljive, poput dugmadi oči, i intenzivno se zagledao u njega.

GLAVA ŠESTA

– Šta ti radiš u mojoj kartoteci? – zapita Bil dok je čovek izlazio i protezao zgrčene mišiće. Bio je malog rasta, a njegovo staromodno odelo sa tragovima rđe bilo je gadno izgužvano.

– Morao sam da te vidim, privatno. Ovo je najbolji način, znam iz iskustva. Ti si nezadovoljan, zar ne?

– Ko si ti?

– Ljudi me zovu Iks.

– X?

– Brzo kopčlaš, pametan si ti. – Osmejak mu zaigra preko lica dopuštajući kratak pogled na požutele škrbotine zuba, i nestade isto tako brzo kao što se pojavio. – Ti si čovek od vrste kakva nam je potrebna u našoj Stranci, čovek koji obećava.

– Kakvoj stranci?

– Ne postavljalj previše pitanja, inače ćeš se naći u nevolji. Disciplina je stroga. Samo se bocni u ručni zglob, da bi mogao da položiš Krvnu zakletvu.

– Zašta? – Bil ga je posmatrao pažljivo, spreman na svaki sumnjiv pokret.

– Ti mrziš imperatora koji te je porobio u svojoj fašističkoj vojsci, ti si slobodoljubiv i bogobojažljiv slobodan čovek, spreman da položi svoj život da bi spasao svoje mile i drage. Ti si spreman da se pridružiš pobuni, slavnoj revoluciji koja će osloboditi...

– Napolje! – povika Bil, grabeći ga za njegovu mlitavu odeću i gurajući ga prema vratima. X mu iskliznu iz ruku i hitro pobeže iza stola.

– Ti si sada samo lakej tih kriminalaca, ali oslobodi svoju svest njezinih lanaca. Pročitaj ovu knjigu – nešto sa lepetanjem pade na pod – i razmišljaj. Ja ću se vratiti.

Kada se Bil bacio na njega, X učini nešto zidu i onda se otvori jedna zidna ploča iza koje on iščeze. Ploča se zatvori škljocajući a Bil, ni kada je izbliza razgledao, nije mogao da nađe nikakav trag ni spoj na prividno čvrstoj površini. Drhtavim prstima on podiže knjigu i pročita naslov: KRV, LAICIMA PUTOVOĐA ZA ORUŽANU BUNU, a onda, sav prebledeo, odbaci je od sebe. Pokušao je da je spali, ali stranice su bile nezapaljive, a nije uspeo ni da ih pocepa. Makaze je istupio a da nije isekao nijednu stranu. U očajanju, na kraju je nabio iza orman-kartoteke i nastojao da zaboravi da se ona nalazi tu.

Bilu je pričinjavalo ogromno zadovoljstvo, posle proračunatog i sadističkog robovanja u trupi, da radi pošten posao na poštenom đubretu. Bacio se na posao, i koncentrisao se toliko da uopšte nije čuo otvaranje vrata, pa se trgnu kada je jedan čovek progovorio.

– Da li je ovo Sanitamo odeljenje? – Bil diže pogled i vide rumeno lice pridošlice kako viri preko vrha jedne gomiletine plastičnih poslužavnika koju je držao na opruženim rukama. Ne osvrćući se, taj čovek šutnu vrata, i zatvori ih, a još jedna ruka, sa pištoljem, pojavi se ispod gomile poslužavnika. – Samo jedan pogrešan potez i ti si mrtav – reče on.

Bil je umeo da računa koliko i ma ko drugi, a dve ruke plus jedna činile su tri, tako da nije načinio pogrešan nego pravi potez, što će reći šutnuo je dno gomile poslužavnika tako da su pogodili revolveraša u podbradak i oborili ga na pod. Poslužavnici su pali, a još pre no što je prvi udario o pod Bil je sedeo na leđima toga čoveka, i uvrtao mu vrat smrtonosnim venerijanskim vratolomnim

zahvatom kojim se kičma može slomiti lako kao vremenom nagrizen prutić.

– Čika – zaječa čovek reč koja je značila predaju. – *Oncle, zio, tio*, ujak...

– Pretpostavljam da svi vi čingerski špijuni govorite mnogo jezika – reče Bil pojačavajući stisak.

– Ja... prijatelj ... – grgotao je čovek.

– Ti Činger, ima tri ruke.

Čovek se grčio, a jedna od ruku mu otpade. Bil je diže da je pogleda izbliza, prethodno odbacujući nogom pištolj u najdalji ugao.

– Ovo je lažna ruka reče Bil.

– Šta drugo ...? – reče čovek promuklim glasom, opipavajući vrat sa dve prave ruke. – Deo prerusavanja. Veoma lukavo. Mogu da nosim nešto i ipak da imam jednu slobodnu ruku. Kako to da se nisi pridružio revoluciji?

Bil počeo da se preznojava i baci hitar pogled na orman koji je skrivao knjigu-krivca. – O čemu govoriš? Ja sam lojalni ljubitelj imperatora...

– Jes, jes, a kako to onda da nisi prijavio G. B. I. da je čovek po imenu X bio ovde da te vrbuje?

– Otkud ti to znaš?

– Naš je posao da znamo sve. Evo mojih dokumenata, agent Pinkerton iz Galaktičkog Biroa za istraživanja. – On pruži dijamantima optočenu ličnu kartu, sa fotografijom u boji i svim tim stvarima.

– Samo mi nije bilo ni do kakve nevolje – zacvile Bil. – To je sve. Ja ne gnjavim nikoga i ne bih da neko gnjavi mene.

– Plemenito od jednog *anarhiste*! Jesi li anarhista, dečko? – Njegove oči probiše Bila skroz-naskroz, kao mačevi.

– Ne! Ne nikako! Ja to ne umem čak ni da izgovorim!

– Stvarno se nadam da ne umeš. Ti si dobar klinac i želim da dobro prođeš. Sad ću ti dati novu šansu. Kada ponovo vidiš X-a, kaži mu da si se predomislio i da želiš da pristupiš toj stranci. Zatim joj pristupi, i radi za nas. Kad god imate sastanak vrati se pravo ovamo i zovi me telefonom, moj broj je zapisan na ovom lilihipu. – On baci u hartiju umotanu pločicu na sto. – Upamti ga, pa pojed. Jasno?

– Nije. Ja ne želim to da radim.

– Ti ćeš to da uradiš ili ću dati da te streljaju zbog potpomaganja neprijatelja pre no što prođe sat vremena. A, dok god izveštavaš, plaćaćemo ti 100 dolara mesečno.

– Unapred?

– Unapred. – Smotuljak novčanica pade na sto. – To je za sledeći mesec. Nastoj da to i zaradiš. – On okači rezervnu ruku o rame, diže poslužavnike i ode.

Što je više Bil razmišljao, sve se više znojio i uviđao u kakvom se škripcu našao. Poslednje što je želeo bilo je da se umeša u nekakvu revoluciju, sad kad je imao miran, siguran posao, i đubreta do beskrajja, ali naprosto nisu hteli da ga puste na miru. Ako ne pristupi Stranci, G. B. I. će ga uvaliti u nevolje, što će biti veoma lako, budući da je on, od časa kada otkriju njegov pravi identitet, praktično mrtav čovek. Ali, još je postojala izvesna šansa da X zaboravi na njega, i ne vrati se, a, dok god ga ponovo ne potraže, kako bi mogao da im pristupi, zar ne? Uhvatio se za tu slabašnu slamku, i bacio se na posao da zaboravi svoje muke.

Skoro odmah je u arhivu Otpadaka nagazio na zlatnu žilu. Posle brižljivog unakrsnog proveravanja otkrio je da njegova ideja nikad ranije nije bila oprobana. Bilo mu je potrebno manje od sata da prikupi materijal, a manje od tri sata potom, pošto se raspitao kod svakoga koga je susreo i prešao beskrajne kilometre, da nađe put do Bazurerove kancelarije.

– Sad nađi put nazad do tvoje kancelarije – gundao je Bazurero – zar ne vidiš da sam zauzet?

– Drhtavim prstima nasuo je još tri palca Starog organskog otrova u čašu i iskapio je.

– Možeš da zaboraviš da si imao muka ...

– Šta drugo misliš da pokušavam? Briši!

– Ne pre no što ti pokažem ovo. *Nov način* za oslobađanje od plastičnih poslužavnika.

Bazurero skoči na noge a boca se, neprimećena, preturi na pod, gde njena prosuta sadržina poče da pravi rupu u teflonskoj prostirci.

– Ti to ozbiljno? Siguran si? Imaš novo rešenje ...?

– Siguran sam.

– Voleo bih da ovo ne moram da uradim...

– Bazurero uzdrhta i uze sa police posudu sa etiketom OTREZNITEU, ORIGINALNI TRENUTNI LEK PROTIV PIJANSTVA – NE UZIMATI BEZ LEKARSKOG RECEPTA I POLISE ŽIVOTNOG OSIGURANJA. Izvadio je jednu pilulu „na tufne”, veliku kao orah, pogledao je, uzdrhta, a onda je progutao uz bolan grč. Čitavo telo istog časa poče da mu vibrira, i on zatvori oči, dok je nešto duboko u njemu činilo *gmmmmph* a tanki pramenovi dima pošli su mu iz ušiju. Kada je ponovo otvorio oči, bile su crvene ali trezne. – Šta imaš? – zapita on promuklo.

– Znaš li šta je ovo? – upita Bil bacajući mu jednu debelu knjigu na sto.

– Poverljivi telefonski imenik za grad Storhestelortbaj na Prokionu III, mogu to da pročitam sa korica.

– Znaš li koliko ovakvih starih telefonskih imenika imamo?

– Svest mi se muti i na samu pomisao. Povazdan odašilju nove a mi odmah dobijamo stare. Pa šta?

– Pa pokazaću ti šta. Imaš li koji plastični poslužavnik? – šališ li se?

– Bazurero otvori jedan plakar i stotine poslužavnika zaklepetala po sobi.

– Silno. Sad tu dodajem samo još nekoliko stvari: malko kartona, kanapa i hartije za pakovanje, što je sve spaseno sa otpada, i imamo sve što nam je potrebno. Ako sada pozoveš jednog robota opšte prakse, demonstriraću drugi korak svog plana.

– Za O. P. robota, to je jednom kratko i dva puta dugo – Bazurero strasno dunu u bešumnu pištaljku, a onda je ječeći stiskao glavu dok nije prestala da vibrira. Vrata se sa treskom otvoriše i jedan robot je stajao tu, a ruke i pipci drhtali su mu od iščekivanja.

– Na posao, robote. Uzmi pedeset ovih poslužavnika, upakuj ih u karton i pak-papir, i dobro ih uveži kanapom.

Brujeći od elektronskog uživanja robot poskoči napred i, časak kasnije, jedan uredan paket ležao je na podu. Bil otvori telefonski imenik nasumce i pokaza jedno ime. – Sada adresiraj taj paket na ovo ime, označi ga kao netraženi poklon oslobođen carine i pošalji ga!

Pisaljka iskoči iz vrha robotovog prsta i on brzo prepisa adresu na paket, izmeri ga rukom, nalepi na njega marke uzete iz automata na Bazurеровom stolu, i vešto ga ubaci kroz vrata poštanskog šahta.

Začu se šum udisanja dok ga je vakuumska cev usisavajući dizala na gornje nivoe. Bazurerova usta bila su razjapljena pred prizorom hitrog iščezavanja pedeset poslužavnika, a Bil dovrši: –

Rad robota za pakovanje je besplatan, adrese su besplatne, a takođe i materijali za pakovanje. Plus činjenica da je, budući da je ovo državna kancelarija, *besplatna i poštarina*.

– U pravu si, to će upaliti! Nadahnut plan, odmah ću srediti da se sprovede na veliko. Poplavićemo naseljenu galaksiju ovim prokletim poslužavnicima. Ne znam kako da ti zahvalim...

– Kako bi bilo novčanom nagradom?

– Fina ideja, odmah ću je uknjižiti.

Bil odšeta do svoje kancelarije, a ruka mu je još trnula od čestitajućeg rukovanja, i uši su mu još zvonile od reči pohvale. Bilo je lepo živeti na svetu. Zalupio je za sobom vrata svoje kancelarije i seo za sto pre no što je primetio da iza vrata visi jedan veliki, crni ogrtač. Onda je opazio da je to Iksov ogrtač. Potom je opazio oči koje su piljile u njega iz tame okovratnika, i srce mu se steže jer je shvatio da je X došao ponovo.

GLAVA SEDMA

– Jesi li se već predomislio u vezi s pristupanjem Stranci? – zapita X kad se iskobeljao sa okačaljke i gipko pao na pod.

– Pa, nešto sam se mislio – Bil se grčio od osećanja krivice.

– Misliti znači delati. Moramo isterati smrad tih fašističkih pijavica iz nozdrva naših kuća i naših milih i dragih.

– Nagovorio si me, pristupam.

– Logika uvek pobeđuje. Potpiši ovaj formular tu, kap krvi ide ovde, sad digni ruku dok ja kazujem tajnu zakletvu.

Bil je digao ruku, a X-ove usne pokretale su se bezglasno.

– Ne čujem te – reče Bil.

– Rekao sam ti da je to tajna zakletva, sve što imaš da kažeš je *da*.

– Da.

– Dobro došao u Preslavnu Revoluciju – X ga toplo poljubi u oba obraza. – Sad pođi sa mnom na sastanak podzemlja, baš treba da počne. – X se stušti ka stražnjem zidu i pređe prstima preko šare na

njemu, pritiskajući na izvestan način određenu oprugu; začu se škljocanje, i tajna ploča zida se otvori. Bil je sa sumnjom gledao u memljivo mračno stepenište koje je vodilo naniže.

– Kuda ovo vodi?

– U podzemlje, kud bi inače. Kreni za mnom, ali nemoj da se izgubiš. Ovo su hiljadama godina stari tuneli, nepoznati onima gore u gradu, i tu borave Stvorovi iz vremena van poimanja.

– U jednom udubljenju zida nalazile su se baklje i X zapali jednu i povede kroz memljivu i smradnu tminu. Bil se držao blizu njega, prateći treperavo svetlo što se dimilo i išlo kroz pećine koje su se odronjavale, posrtalo preko zarđalih šina u jednom tunelu, i gacalo kroz tamnu vodu koja je dosegala do iznad kolena u drugom. Jedared se začulo grebanje džinovskih kandži blizu njih, a jedan neljudski glas progovori iz tame.

– Krvo... – reče on.

– ... proliće – odgovori X, a onda šapnu Bilu kada su bezbedno prošli: – Fini stražar, to je jedan ljudožder sa Depdorfa; časkom te pojede ako mu ne kažeš pravu lozinku za taj dan.

– Šta je prava lozinka? – zapita Bil, uviđajući da strašno mnogo radi za 100 dolara mesečno od G. B. I.

– U parnim danima glasi *Krvo – proliće*, u neparnim je *Delenda est – Carthago*, a nedeljom je uvek *Nekro – filija*.

– Stvarno ne udešavate da članovima bude lako.

– Pa i ljudožder ogladni; moramo ga činiti srećnim. Sada, apsolutna tišina. Ugasiću svetlo i vodiću te za ruku. – Svetlo se ugasi a prsti utonuše duboko u Bilov biceps. Beskonačno dugo išao je napred spotičući se, a onda se javi neki nejasan sjaj, daleko napred. Pod tunela postade ravan, i on ugleda jedna otvorena vrata, osvetljena treperavom svetlošću. Okrenuo je glavu svom saputniku i kriknuo.

– Šta si ti?

Bledo stvorenje nesigurnog hoda koje ga je držalo za ruku okrenu se lagano i upilji se u njega očima poput kuvanih jaja. Koža mu je bila mrtvački bela i vlažna, glava bez vlasi, kao odeću nosio je samo jedan ovoj tkanine oko struka, a čelo mu je bilo žigosano skerletnim slovom A.

– Ja sam android – reče to ravnim glasom – kao što svaka budala zna čim vidi slovo A na mom čelu. Ljudi me zovu Golem.

– Kako te zovu žene?

Android ne odgovori na tu bednu šalu nego gurnu Bila kroz vrata u veliku odaju osvetljenu bakljama. Bil divlje pogleda unaokolo i pokuša da ode, ali android je blokirao vrata. – Sedi – reče on, i Bil sede.

Sedeo je među najjezivijom zbirkom ludaka, smotanih i čudaka, koja se uopšte mogla sakupiti. Uz to, tu su bili i veoma revolucionarni ljudi sa bradama, crnim šeširima i malim okruglim bombama, nalik na kugle za kuglanje sa dugačkim fitiljima, i revolucionarne žene sa kratkim suknjama, crnim čarapama, dugačkom kosom i muštiklama, pokidanim bretelama prslučića i zadahom iz usta, i revolucionarni roboti, androidi, i izvestan broj čudnih stvorova koje je najbolje ne opisivati. X je sedeo za drvenim kuhinjskim stolom i lupao po njemu drškom revolvera.

– Red u sali! Zahtevam red; Drug XC-189-725-PU iz Robotskog ujedinenog revolta ima reč. Tišina!

Jedan veliki i ulubljen robot diže se na noge; jedna očna lampa bila mu je iskopana, tragovi rđe bili su mu na preponama, i škripao je kad se kretao. Pogledao je okupljene svojim jedinim upotrebljivim okom, iscerio se što se bolje moglo nepomičnim licem, a onda progutao veliki gutljaj mašinskog ulja iz konzerve koju mu je dodao ulizica, jedan vitak robot-frizer.

– Mi iz R.U.R. – reče on škriputavim glasom – znamo svoja prava. Naporno radimo, i vredimo kao i ma ko drugi, a i više nego oni androidi beli kao riblji trbuh, što kažu da vrede koliko i ljudi. Jednaka prava, to je sve što mi želimo, jednaka prava...

Robota je zviždanjem oterala na mesto klaka androida čije su bledunjave ruke vitlale kao lonac ključalih špageta. X je opet počeo da lupa da ih smiri, i skoro je uspeo, kad dođe do iznenadnog narušavanja reda na jednom od sporednih ulaza kuda se neko progurao i došao sve do stola predsedavajućeg. Premda to nije zaista bio neko, to je bilo nešto; u interesu potpune preciznosti, bila je to točkovima opremljena četvrtasta kutija sa stranicom od otprilike jednog metra, sa svetlima, brojčanicima i dugmetima, za kojom se vukao debeo kabl koji je nestajao kroz vrata.

– Ko si ti? – upita X sumnjičavo okrećući svoj revolver ka toj stvari.

– Ja sam predstavnik kompjutera i elektronskih mozgova Heliora, ujedinenih radi ostvarivanja svojih jednakih prava prema zakonu.

Dok je govorila, mašina je i kucala svoje reči na karticama koje je prosipala kao hitar potok, četiri reči po kartici. X ljutito očisti kartice sa stola pred sobom. – Čekaćeš da na tebe dođe red, kao i svi drugi – reče on.

– Diskriminacija! – zarika mašina glasom tako snažnim da su baklje zatreperile. Nastavila je da viče, i izbacila pravu snežnu mećavu kartica, a na svakoj je, ognjenim slovima, pisalo DISKRIMINACIJA!!! i još metre i metre žute trake na kojoj je bila štampana ta ista poruka. Onaj stari robot XC-189-725-PU ustade uz škripu škrbavih zupčanika i odzvecka do gumom obloženog kabla koji se vukao za predstavnikom kompjutera. Njegove hidraulične kandže-sekači štricnuše samo jedared, i kabl bi presečen. Svetla na kutiji se ugasiše, a kuljanje kartica prestade; presečeni kabl se grčio, varničio malko na odsečenom kraju, a onda odvijugao kroz vrata, kao neka monstrozna zmija, i nestao.

– Pozivam na red – reče X promuklo i zalupa ponovo.

Bil se držao za glavu i pitao se da li ovo vredi jadnih 100 dolara mesečno.

Sto dolara mesečno bio je dobar novac, ipak, i Bil je uštedeo svaku paru. Lagodni lenji meseci proticali su a on je uredno išao na sastanke i uredno izveštavao G.B.I. i svakog prvog u mesecu nalazio svoj novac zamešen u palačinke koje je obavezno uzimao za ručak. Čuvao je te masne novčanice u gumenoj mački, igrački koju je našao na gomili otpadaka i, malo-pomalo, mačence je raslo. Revolucija mu je oduzimala tek nešto malo vremena, a u svom radu u O. za S. je uživao. Bio je zadužen za Operaciju Paketa iznenađenja, i imao je tim od hiljadu robota koji su neprekidno radili na pakovanju i slanju plastičnih poslužavnika na svaku planetu galaksije. O tome je mislio kao o jednom humanitarnom poslu, i prosto je mogao da zamisli srećne krike veselja na dalekoj Dalekoviji i udaljenoj Udaljini, kada im neočekivani paket stigne, i pravo bogatstvo divnih, blistavih, ubuđalih poslužavnika zaklepeće po podu. Ali, Bil je živio u lažnom raju, i njegovo goveđe samozadovoljstvo bilo je surovo razbijeno jednoga jutra, kada mu je izvesni robot porebarke prišao i šapnuo mu na uvo:

– Sic semper tiranosaurus, prenesi dalje – a onda se porebarke udaljio i iščezao.

To je bio signal. Revolucija je imala da otpočne!

GLAVA OSMA

Bil zaključa vrata svoje kancelarije i poslednji put pritisnu na izvestan način određeno mesto, a tajna ploča skliznu u stranu. U stvari, više i nije zaista klizila nego je pala uz snažan zvuk; u srećnoj godini koju je proveo kao dži-men bila je tako često korišćena da je, čak i kada je bila zatvorena, propuštala vazдушnu struju koja mu je straga hladila vrat. Ali, ne više. Kriza koje se plašio došla je, i znao je da velike promene nailaze bez obzira na to kakav će biti ishod revolucije – a iskustvo ga je naučilo da sve promene vode najgorem. Otežalim nogama koje su se spoticale trupkao je pećinama, saplitao se o zarđale šine, gacao vodom, dao lozinku neviđenom ljudožderu, koji je govorio punih usta i bio jedva razumljiv. Neko je, uzbuđen trenutkom, rekao pogrešnu lozinku. Bil uzdrhta: bio je to rđav predznak za nastupajući dan.

Kao i obično, Bil je seo uz robote, dobre, solidne momke, sa ugrađenim ulizištvom uprkos njihovim revolucionarnim tendencijama. Dok je X lupao da ih utiša, Bil se pripremi za iskušenja. Već mesecima ga je agent Pinkerton proganjao, tražio više informacija a ne samo datum sastanka i broj prisutnih; činjenice, činjenice, činjenice! govorio je on, radi nešto da zaradiš svoj novac.

– Ja imam pitanje – reče Bil jakim, drhtavim glasom, a reči su mu padale kao bombe u iznenadnu tišinu koja je usledila posle X-ovog pomamnog udaranja.

– Nema vremena za pitanja – reče X zlovoljno – kucnuo je čas za delanje.

– Nemam ništa protiv delanja – reče Bil, nervozno svestan da su sve ljudske, elektronske, i u organskom rastvoru odgajene oči uperene u njega.

– Ja samo želim da znam za koga delam. Nikad nam nisi kazao ko će da preuzme posao kad Imperator nestane.

– Naš vođa je jedan čovek nazvan X, to je sve što treba da znaš.

– Ali to je i *tvoje* ime!
– Konačno nazireš delić Nauke Revolucije. Svi predvodnici ćelija zovu se X, da bi se zbunio neprijatelj.
– Ne znam za neprijatelja, ali mene to sigurno zbunjuje.
– Govoriš kao kontrarevolucionar – vrisnu X, i uperi revolver u Bila. Red iza Bila isprazni se jer su svi odatle šmugnuli iz polja vatre.
– Nisam! Ja sam isto tako dobar revolucionar kao i bilo ko drugi ovde, živela Revolucija! – On pozdravi stranačkim pozdravom: stisnutim šakama iznad glave, i užurbano sede. Svi ostali takođe pozdraviše a X, malko umiren, uperi cev pištolja u veliku mapu okačenu na zidu.
– Ovo je cilj naše ćelije, Imperijalna pogonska stanica na Šovinističkom trgu. Okupićemo se u blizini po odeljenjima, a onda ćemo se pridružiti opštem napadu u 0016 časova. Ne očekuje se nikakav otpor, jer pogonska stanica nije čuvana. Oružje i baklje biće vam izdate pri izlasku, kao i štampana uputstva o pravom putu do mesta okupljanja, za dobro onih ovde koji nemaju Plan. Ima li kakvih pitanja? – On zape oroz i uperi revolver ka Bilu koji se sav zgrčio. Nije bilo nikakvih pitanja. – Odlično. Sada ćemo svi ustati, i otpevati Himnu Slavnom Revoltu. – I oni, u horu u kome su se mešali glasovi i mehaničke govorne kutije, zapevaše:

Ustajte, zatočnici birokratizma,

Prkosni radnici planete Helior,

Ustajte i Revoluciju dižite,

Pesnicom, nogom, pištoljem, čekićem i kandžom tom!

Osveženi ovom entuzijastičnom i monotonom vežbom, vukući udove, počеше da izlaze u sporim redovima, primajući svoje revolucionarne potreštine. Bil stavi u džep svoje štampane instrukcije, okači o rame baklju i energetski pištolj sa paljenjem na kremen, i pohita, poslednji put, kroz tajne hodnike. Jedva da je bilo dovoljno vremena za dugi put koji je bio pred njim, a prvo je morao da izvesti G.B.I.

To je bilo lakše reći nego učiniti i on počе da se preznojava dok je ponovo zvao onaj broj. Bilo je nemoguće dobiti vezu, pa se čak i na pozivni znak dobijao signal da je zauzeto. Ili je telefonski saobraćaj bio veoma opterećen, ili su revolucionari već počeli da ometaju

komunikacije. On odahnu od olakšanja kad Pinkertonove mrzovoljne crte konačno ispuniše majušni ekran. – Šta ima?

– Otkrio sam ime vođe revolucije. To je jedan čovek koga zovu X.

– I hteo bi bonus za to, glupače? Ta informacija je u dosijeju već mesecima. Imaš li išta drugo?

– Pa revolucija treba da počne u 0016 časova, mislio sam da biste voleli da znate. Ha, to će im pokazati s kim imaju posla!

Pinkerton zevnu.

– Je li to sve? Da te informišem da je ta informacija stara informacija. Ti nisi jedini špijun koga imamo, mada je moguće da si najgori. Sad slušaj. Zapiši ovo krupnim slovima da ne zaboraviš. Tvoja ćelija ima da napadne Imperijalnu pogonsku stanicu. Ostani sa njima sve do Trga, a onda potraži skladište sa natpisom KVIK-FRIZ KOŠER ŠUNKE LTD, to je zaklon za našu jedinicu. Idi tamo brzo i javi se meni. Jasno?

– Razumem. – Veza se prekide, a Bil potraži komad pak-papira da ga veže oko baklje i kremenjače dok ne dođe čas da ih upotrebi. Morao je da požuri, malo je vremena preostalo do časa nula, a veliku je razdaljinu trebalo prevaliti veoma komplikovanim putem.

– Skoro si zakasnio – reče android Golem kada se Bil doteturio u tunel-ćorsokak koji je bio zborna mesto.

– Nemoj da si mi drzak, retortin sine – dahtao je Bil kidajući papir sa svog tereta. – Samo daj vatre za moju baklju.

Šibica kresnu i, čas kasnije, baklje pune smole praštale su i dimile se. Velika kazaljka bližila se punom satu, napetost je rasla, noge su se nervozno suljale po metalnom pločniku. Bil poskoči na kreštav zvuk pištaljke, a onda krenuše uz prolaz u ljudskom i neljudskom talasu; promukli krik izlazio je iz grla i zvučnika, pištolji su bili na gotovs. Niz koridore i preko prelaza jurili su oni, a iskre su poput kiše padale iz njihovih buktinja. To je bila revolucija! Bil je bio ponesen emocijama i jurišom tela, i klicao je isto tako glasno kao i drugi, i udarao svojom bakljom prvo o zid koridora a zatim o jednu stolicu na pokretnoj traci sa sedištima, a ona mu je ugasila buktinju budući da je sve na Helioru ili načinjeno od metala ili nezapaljivo. Nije bilo vremena da je ponovo zapali pa ju je odbacio dok su upadali na neizmerni trg ispred pogonske stanice. Većina ostalih baklji takođe je već bila ugašena, ali tu im one nisu bile potrebne, dovoljni su bili

njihovi verni energetska pištolji, sa paljenjem na kremen, da prospu creva svakom prljavom lakeju imperatora koji bi pokušao da im stane na put. I druge jedinice kuljale su iz ulica koje su vodile na trg, spajajući se u jednu uzburkanu beslovesnu masu koja je gremela prema mrgodnim zidovima pogonske stanice.

Jedan elektrificirani znak koji je treptao uključujući se i isključujući se privuče Bilovu pažnju, znak KVIK-FRIZ KOŠER ŠUNKE LTD – i Bil se zagrcnu kad mu se pamćenje vratilo. Ahrimana mu, bio je zaboravio da je špijun za G.B.I. i zamalo da se priključi napadu na pogonsku stanicu! Ima li još vremena da se izvuče pre no što padne protiv-udarac? Znojeći se, on počeo da se probija kroz rulju prema tom znaku, a zatim se našao na ivici i jurnuo u sigurnost. Nije bilo prekasno. Ščepao je kvaku glavnog ulaza i povukao je, ali vrata nisu htela da se otvore. Uspaničen, okretao je i cimao dok čitav prednji deo te zgrade nije počeo da se klima napred-nazad i da škripi. Zablenuo se u to paralizovan od užasa dok mu jedno glasno siktanje nije privuklo pažnju.

– Dođi ovamo preko, ti glupi steronjo – prasnu jedan glas, i on pogleda, i vide agenta G.B.I. Pinkertona gde stoji na uglu zgrade i ljutito mu maše rukom. Bil pođe za agentom iza ugla i otkri da tu stoji povelika masa, a bilo je dovoljno mesta za sve njih zato što tu zgrade nije ni bilo. Bil je sada mogao da vidi da je zgrada samo fasada načinjena od kartona, sa kvakom na vratima spreda, drvenim podupiračima pričvršćena za prednju stranu jednog atomskog tenka. Grupisani oko oklopljenih bokova i gusenica tenka stajali su, u priličnom broju, teško naoružani vojnici i agenti G.B.I kao i još veći broj revolucionara čija je odeća bila oprljena i progorela od varnica baklji. Uz samog Bila stajao je Golem, android.

– Ti! – zabrekta Bil, a android izvi usne u brižljivo uvežban posprdan osmeh.

– Tačno, i držao sam *tebe* na oku za račun G.B.I. *Ništa* se ne prepušta slučaju u ovoj organizaciji.

Pinkerton je gvirio kroz jedan otvor na lažnoj fasadi. – Mislim da su se agenti do sada izdvojili – reče on – ali možda je bolje da sačekamo još malo. Prema poslednjem proračunu agenti šezdeset i pet špijunskih, obaveštajnih, i kontraobaveštajnih službi bili su

umešani u istragu o ovoj operaciji. Ovi revolucionari nemaju nikakvu šansu ...

Sirena zaurla sa pogonske stanice; po svemu sudeći taj signal bio je ranije dogovoren, jer su vojnici počeli da udaraju u kartonsku fasadu dok se nije odvojila i pljoštimice pala na trg.

Šovinistički trg je bio pust.

Pa, *ne* baš sasvim pust. Bil pogleda ponovo i vide da je na trgu preostao jedan čovek; isprva ga nije primetio. On je jurio prema njima, ali se zaustavio sa žalobnim krikom kada je video šta je bilo skriveno iza skladišta.

– Predajem se! – povika on, i Bil vide da je to čovek zvani X. Kapije pogonske stanice se otvoriše i jedno odeljenje tenkova – bacača plamena istutnja napolje.

– Kukavico! – podrugnu se Pinkerton repetirajući pištolj. – Ne pokušavaj sada da se povučeš, X: bar umri kao čovek.

– Ja nisam X, to je samo moje *nom-de-espionage*. – On strže lažnu bradu i brkove i otkri jedno nezanimljivo lice sa vidljivo uvučenom donjom vilicom koje se grčilo. – Ja sam Gij O'Tin, sa vojne sam akademije, imam doktorat prava Imperijalne škole za kontrašpijune i dvostruke agente. Najmili su me za ovu operaciju, mogu to da dokažem, imam dokumente, princ Mikrocefal platio mi je da zbacim njegovog ujaka pa da on postane imperator...

– Misliš da sam glup – odseče Pinkerton nišaneći. – Stari imperator, neka počiva u večnom miru, umro je pre godinu dana, a princ Mikrocefal je sada imperator. Bunu dižeš protiv čoveka koji te je unajmio!?

– Ja nikada ne čitam novine – zaječa O'Tin, alijas X.

– Pali! – reče Pinkerton oštro, i sa svih strana krenu talas atomskih granata, plamenih jezika, kuršuma i bombi. Bil pade ničice, a kad je digao glavu trg je bio prazan, ako se ne računa jedna masna fleka i plitko udubljenje na tlu. Baš kad je to ugledao, jedan robot, čistač ulica, dozuja i očisti masnoću. Zabrujao je kratko, ustuknuo, a onda popunio udubljenje štrcajući plastični materijal za opravke iz skrivenog rezervoara. Kada se on otkotrljao, nije više bilo nikakvog traga.

– Zdravo, Bile... – reče jedan glas tako parališuće poznat da se Bilova kosa nakostreši i stajala mu je na glavi kao dlake na četkici za

zube. On se munjevito okrenu i upilji se u odeljenje vojne policije koje je stajalo tu, a posebno je piljio u krupnu odvratnu priliku vojnog policajca koji ih je predvodio.

– Smrtovnik Drang... – progrca Bil.

– On glavom.

– Spasite me! – dahtao je Bil jureći ka agentu G.B.I. Pinkertonu i grleći mu kolena.

– Tebe da spasem? – Pinkerton se nasmeja i udari Bila kolenom pod vilicu tako da je geknuo na leđa. – Ja sam taj koji ih je pozvao. Proverili smo te, dečko, i našli da si do guše u nevolji. Ima već godina kako si vojni begunac, a mi ne želimo nikakve dezertere u našim redovima.

– Ali ja sam radio za vas, pomogao vam...

– Vodite ga – reče Pinkerton i okrenu mu leđa.

– Nema pravde – ječao je Bil dok su mu se mrski prsti ponovo upijali u ruke.

– Naravno da je nema – reče mu Smrtovnik.

– Nisi je, valjda, očekivao?

I onda ga odvukoše.

KNJIGA TREĆA

E–mc²

ILI PROPAST!

GLAVA PRVA

– Ja hoću advokata, moram dobiti advokata! Zahtevam svoja prava!
– Bil je treskao po rešetkama ćelije olupanom činijom u kojoj su mu servirali njegov večernji obrok hleba i vode, i drao se da privuče pažnju. Niko nije dolazio na njegove pozive tako da je, konačno promukao, umoran i pod depresijom, legao na čvornovati plastični ležaj i zagledao se u metalnu tavanicu. Sav utonuo u svoj jad

minutima je zurio u kuku pre no što je to konačno prodrlo do njegove svesti. Kuka? Čemu ovde kuka? Uprkos apatiji to ga je pitanje mučilo, baš kao što ga je mučilo i to što su mu dali čvrst plastični opasač sa otpornom kopčom za njegov izanđali zatvorski kombinezon. Ko nosi opasač sa jednodelnim kombinezonom? Oduzeli su mu sve i izdali mu samo papirne papuče, zgužvanu zatvorsku odeću, i odličan opasač. Zašto? I zašto ta snažna velika kuka probija jednoobraznu glatkost tavanice?

– Spasen sam! – kriknu Bil i skoči, i smače opasač balansirajući na ivici ležaja. Na jednom kraju opasača bila je rupa koja je savršeno pristajala kuki. Uz pomoć kopče načinio je predivan pokretni čvor za omču na drugom kraju, omču koja će se sa ljubavlju priviti uz njegov vrat. Mogao je da je navuče preko glave, namesti kopču pod uvo, da se odbaci sa ležaja i da se bolno zadavi sa nožnim prstima na čitavu stopu iznad poda. Bilo je to perfektno.

– To je perfektno! – povika on radosno, i skoči sa ležaja, i potrča ukруг ispod omče, izvodeći *ojojoojoojoojoo* tako što je lepetao šakom ispred usta.

– Nisam zaglavio, nisam pečen, naskroz propao i gotov. Oni žele da se ukokam, da im olakšam stvar.

Onda je legao na krevet sa srećnim osmehom i nastojao da porazmisli o tome. Morala je postojati šansa da se iz te stvari izmigolji živ, inače se ne bi toliko potrudili da mu daju priliku da se obesi. Ili možda igraju neku suptilnu, dvostruku igru? Dopuštaju mu da se nada iako nikakve nade nema? Ne, to je bilo nemoguće. Imali su mnoštvo svojstava; sitničarenje, sebičnjaštvo bes, osvetoljubivost, superiornost, žudnju za moći, lista je bila skoro bez kraja, ali jedna stvar je bila sigurna – suptilnosti na njoj nije bilo.

Oni? Po prvi put u životu Bil se pitao ko su *oni*. Svi su krivicu za sve svaljivali na *njih*, svi su znali da će *oni* prouzrokovati nevolje. On je čak iz iskustva znao kakvi su *oni*. Ali, ko su ti *oni*? Jedan korak se začu pred vratima i on pogleda i vide Smrtovnika Dranga kako ga mrko posmatra.

– Ko su oni? – zapita Bil.

– *Oni* su svi koji žele da budu među njima – reče Smrtovnik, filozofski okidajući noktom o jednu kljovu tako da je zabrujala. – *Oni* su istovremeno institucija i stanje svesti.

– Nemoj meni sa tim mističnim stranjem! Hajde sad, iskren odgovor na iskreno pitanje.

– Ja i jesam iskren – reče Smrtovnik svojim najiskrenijim tonom. – Oni umiru i bivaju zamenjeni, ali institucija *oni* i dalje traje.

– Žao mi je što sam pitao – reče Bil, prilazeći da bi mogao da šapuće kroz rešetke. – Potreban mi je advokat. Smrtovniče, stari drugare, možeš li da mi nađeš dobrog advokata?

– Oni će ti imenovati advokata.

Bil izvede najneprijatniji zvuk koji je umeo.

– Aha, i mi tačno znamo šta će biti sa tim advokatom. Meni je potreban advokat da mi *pomogne*. A imam novca da ga platim ...

– Pa, zašto to nisi odmah rekao? – Smrtovnik natače svoje naočare sa zlatnim okvirima i počeo lagano da lista jednu malu beležnicu. – Uzimam proviziju od deset procenata za posredovanje.

– Slažem se.

– Pa, želiš li jeftinog poštenog advokata ili skupog a pokvarenog?

– Imam 17.000 dolara sakrivenih gde niko ne može da ih nađe.

– Trebalo je prvo to da mi kažeš. – Smrtovnik zatvori beležnicu i skloni je. – Mora biti da su oni pretpostavljali ovako nešto, eto zašto su ti dali taj opasač i ćeliju sa kukom. Sa takvim novcem možeš da unajmiš apsolutno najboljeg.

– Ko je taj?

– Abdul O'Brajen-Koen.

– Pošalji po njega.

I nije prošlo više od dve činije gnjecavog hleba i vode a novi korak se čuo u hodniku i jedan jasan prodoran glas odbio se o hladne zidove.

– Nek ti je selaam, dečače, vere mi imao sam gesundt štik muka da dospem ovamo.

– Ovo je slučaj za vojni sud – reče Bil tom blagom, skromnom čoveku sa običnim svakidašnjim licem koji je stajao ispred rešetaka.

– Ne verujem da će dozvoliti civilnog advokata.

– Bogamu, zemljak, Alahova je volja bila da ja budem spreman na sve. – On izvadi čekinjaste brkove navoštanjenih vrhova iz džepa i pritisnu ih nad svoju gornju usnu. Istovremeno se isprsi, a izgledalo je da mu se ramena šire, i čelični odsjaj pojavi mu se u očima a crte njegovog lica poprimiše vojnu ukočenost. – Drago mi je što smo se

sreli. Mi smo u ovome zajedno i želim da znaš da te neću izdati mada si vojnik.

– Šta je bilo sa Abdulom O'Brajen-Koenom?

– Imam čin rezervnog oficira u Imperijalnom advokatskom korpusu. Kapetan A. K. O'Brajen tebi na službi. Čini mi se da je pominjana suma od 17.000?

– Ja uzimam deset procenata od toga – reče Smrtovnik prilazeći.

Započeti su pregovori, i to je trajalo nekoliko sati. Sva tri čoveka su volela, cenila i sumnjičila drugu dvojicu, tako da su bile potrebne zamršene mere bezbednosti. Kada su Smrtovnik i advokat konačno otišli, imali su precizna uputstva o tome gde da nađu novac, a Bil je imao izjave potpisane krvlju i otiskom palca od obojice, u kojima je stajalo da su članovi Stranke odlučne da zbaci imperatora. Kada su se vratili sa novcem, Bil im dade njihove izjave, ali tek pošto je kapetan O'Brajen potpisao priznanicu na 15.300 dolara kao u potpunosti isplaćen honorar za to što će braniti Bila pred Opštim vojnim sudom. Sve to bilo je učinjeno na poslovan i zadovoljavajući način.

– Da li biste hteli da čujete kako slučaj izgleda iz mog ugla? – upita Bil.

– Naravno da ne bih, to nema nikakvog uticaja na optužbu. Kada si upisan u trupu, potpisao si da otpadaju sva tvoja prava kao ljudskog bića. Oni mogu sa tobom da učine šta god hoće. Tvoja jedina prednost je u tome što su i oni zatočenicima svog sopstvenog sistema i moraju se vladati u skladu sa kompleksnim i u sebi protivrečnim zbornikom zakona koji su stvorili tokom vekova. Oni žele da te streljaju zbog dezertiranja i montirali su neoboriv slučaj.

– Onda će me streljati!

– Možda, ali to je rizik koji moramo da prihvatimo.

– *Mi?* Hoće li tebe da pogodi polovina kuršuma?

– Ne budi drzak kad govoriš sa oficirom, steronjo. Povinuj mi se, imaj vere, i nadaj se da će oni načiniti koju grešku.

Potom se sve svelo na križanje dana do suđenja. Bil je znao da je *ono* blizu kad su mu dali uniformu sa znakom rukovaoca osiguračima 1. klase na rukavu. Onda je dotrupkao stražar, vrata su se otvorila, i Smrtovnik mu domahnu da izađe. Odmarširali su zajedno, i Bil je izvukao ono malo zadovoljstva koliko je mogao

menjajući korak da ga pokvari i straži. Ali kada su prošli kroz vrata sudnice, on se vojnički isprasio i nastojao da izgleda kao kakav stari borac kome medalje zveckaju na grudima. Jedna prazna stolica stajala je do uglačanog, u uniformu odevenog, i veoma uvojničenog kapetana O'Brajena.

– To je ono pravo – reče O'Brajen. – Nastavi sa vojnikanjem, nadigraj ih u njihovoj sopstvenoj igri.

Ustali su kada su oficiri suda počeli da ulaze. Bil i O'Brajen bili su smešteni na kraju jednog dugog crnog stola od plastike, a na suprotnom kraju sedeo je tužilac, jedan sedokosi major strogog izgleda koji je nosio jeftin steznik. Deset oficira suda posedaše dužinom stola odakle su mogli da se mršte na publiku i svedoke.

– Počnimo – reče predsednik suda, ćelav i debeljušan admiral flote, sa prikladno svečanim izrazom. – Neka počne suđenje, neka se vrši pravda najvećom mogućom brzinom, i zatvorenik neka se proglasi krivim i strelja.

– Prigovor – reče O'Brajen skačući na noge.

– Te napomene sadrže predrasudu prema optuženom koji je nevin dok se ne utvrdi da je kriv.

– Prigovor se odbija – predsednikov čekić tresnu. – Odbrana se kažnjava sa 50 dolara za nepotrebnu upadicu. Optuženi je kriv, dokazima će se to dokazati, i on će biti streljan. Pravda će biti izvršena.

– Znaći tako hoće ovo da odigraju – promrmlja O'Brajen Bilu kroz polusklopljene usne. – Mogu da igram sa njima kako god hoće ako znam pravila.

Tužilac je već monotonim glasom otpočeo svoju uvodnu izjavu.

– ... te ćemo mi, dakle, dokazati da je rukovalac osiguračima 1. klase Bil svojevolejno produžio svoj zvanično dopušteni odmor za period od devet dana a potom se odupro hapšenju i pobegao od policajaca koji su ga hapsili i uspešno umakao poteri, posle čega je bio odsutan tokom perioda od jedne standardne godine, te je, dakle, kriv za dezertiranje ...

– Kriv kao sam đavo! – povika jedan od oficira suda, jedan konjički major crvenog lica sa crnim monoklom, i skoči na noge i obori svoju stolicu. – Ja glasam da je kriv, streljajte hulju!

– Slažem se, Seme – otegnu predsednik, lupkajući blago svojim čekićem – ali moramo da ga streljamo po pravilima, uzeće to još malko vremena.

– To nije istina – prosikta Bil advokatu. – Činjenice stoje ...

– Ne brini za činjenice, Bile, niko drugi to ovde ne čini. Činjenice ne mogu da izmene ovaj slučaj.

– ... te ćemo mi, dakle, zahtevati najvišu kaznu, smrt. – Tužilac sede, pošto je najzad domileo do kraja.

– Hoćete li nam oduzimati vreme uvodnom rečju, kapetane? – upita predsednik prodorno gledajući O'Brajena.

– Samo nekoliko reči, ako Sud dopušta ...

Iznenada izbi komešanje među gledaocima i jedna odrpana žena zabrađena maramom pohrli ka ivici stola privijajući uz grudi nešto zamotano u cebe.

– Vaše časnosti – zadahta ona – ne otimljite mi Bila, svetlo mog života. On je dobar čovek, i šta god da je uradio, uradio je samo zbog mene i ovog malog – ona pruži smotuljak ispred sebe te se moglo čuti slabašno cmizdrenje. – Svaki dan je hteo da ide, da se vrati na dužnost, ali ja sam bila bolesna i ovo maleško je bilo bolesno i ja sam ga sa suzama u očima molila da ostane ...

– Vodite je odavde! – čekić udari snažno.

– ... i on je ostajao, sve se vreme kunući da je to samo za još jedan dan, a sve je vreme siroma znao ako nas ostavi da ćemo umreti od gladi. – Njen glas je bio prigušen gomilom paradno odevenih vojnih policajaca koji su je nosili ka izlazu a ona se otimala. – ... i blagosiljam vaše časnosti da ga oslobodite, ali ako ga osudite, vi kusunje bez srca, dabogda i trulili u paklu ... – Vrata se zatvoriše i njen glas se prekide.

– Izbacite sve ovo iz zapisnika – reče predsednik mrko gledajući zastupnika odbrane. – Kad bih i pomislio da imate ikakve veze sa ovim, dao bih da vas streljaju uza samog vašeg klijenta.

O'Brajen je imao svoj najprostodušniji izraz, prsti su mu bili na grudima, glava zabačena, i upravo je otpočinjao jednu izjavu o nedužnosti kad otpoče nova upadica.

– Čujte me svi, pravda mora pobediti a ja sam njen instrument. Mislio sam da ćutim i dopustim da jedan nevin čovek bude pogubljen, ali ne mogu. Bil je moj sin, moj jedinac, i ja sam ga molio

da pobjegne da bi mi pomogao, jer sam umirao od raka i želeo da ga vidim taj poslednji put, ali on je ostao da me neguje ... – Došlo je do gušanja, i vojna policija je, zgrabivši tog čoveka, opazila da je lancem privezan za klupu. – Da, negovao me, kuvao mi ovsenu kašicu i terao me da jedem, i tako je to dobro radio da sam se ja malo-pomalo pridigao do ovoga kako me vidite danas, izlečenog čoveka, izlečenog ovšenom kašicom iz odanih ruku svoga sina. Sada će moj dečko umreti zato što je spasao mene, ali to biti neće. Uzmite moj siroti stari bezvredni život namesto njegovog ... – Jedan atomski sekač žice zabruja i starog čoveka izbacije na stražnji izlaz.

– To je dosta! To je previše! – Crven u licu predsednik suda je kričao i treskao tako snažno da mu se čekić slomio pa je komade zavitlao preko odaje. – Raščistite sudnicu od svih gledalaca i svedoka. Odluka je ovoga suda da se ostatak ovoga suđenja sprovede po precedentnom pravu, bez prihvatanja svedoka i dokaza. – On baci jedan kratak pogled unaokolo po svojim saučesnicima koji svi klimnuše glavama u znak slaganja. – Te je, dakle, branjenik proglašen krivim i biće streljan čim uspeju da ga odvuku do streljane.

Oficiri Suda već su odgurnuli svoje stolice spremni da krenu, kada ih O'Brajenov spori glas zaustavi.

– Van sumnje je da je pod jurisdikcijom ovoga suda da presudi o slučaju na način ovako opisan, ali je isto tako nužno navesti odnoseći se presedan pre no što se presuda donese.

Predsednik uzdahnu i ponovo sede. – Više bih voleo da ne nastojite da pravite teškoće, kapetane, vi znate propise isto tako dobro kao i ja. Ali ako insistirate ... Pablo, pročitaj im to.

Tužilac prelista debelu knjigu koja mu je stajala na stolu, nađe potrebno mesto prstom a onda pročita naglas:

– Ratni zakoni, Vojna pravila, paragraf, strana, itd. itd ... da, evo tu je, paragraf 298-B. ... Ukoliko bi ikoji vojnik izostao sa svog formacijskog mesta za period od preko jedne standardne godine, on se ima osuditi kao kriv za dezertiranje čak i ako bi lično bio odsutan sa suđenja, a kazna za dezertiranje je smrt u mukama.

– To mi izgleda dovoljno jasno. Još pitanja? – upita predsednik.

– Nema pitanja, ja bih samo želeo da citiram jedan presedan. – O'Brajen je stavio pred sebe visoku gomilu debelih knjiga i počeo da

čita iz najgornje. – Evo ga, redov Levenig protiv Vazdušnih snaga Sjedinjenih Država, Teksas, 1944. godine. Ovde je navedeno da je Levenig bio odsutan bez zvaničnog odobrenja tokom perioda od 14 meseci, a zatim otkriven u skrovištu na tavanu trpezarije odakle se spuštao samo u sitne sate da jede i pije od zaliha tu zastupljenih i da isprazni svoju nošu. Budući da nije napuštao bazu nije se mogao smatrati odsutnim bez dozvole ni biti dezertar i mogao je dobiti samo četnu kaznu najsitnije vrste.

Oficiri suda bili su ponovo posedali i svi su posmatrali tužioca koji je hitro prelistavao svoje knjige. On konačno izroni sa osmejkom i svojim sopstvenim citatom.

– Sve je to ispravno, kapetane, izuzev činjenice da ovaj optuženi *jeste* izostao sa svoga mesta, Tranzitnog podoficirskog centra, i bio na slobodi širom planete Helior.

– U tome je sve tačno, gospodine – reče O’Brajen hitro vadeći još jednu knjigu i vitlajući njome iznad glave. – Ali u slučaju Dragsteda protiv Konačarskog korpusa Imperijalne flote, Helior, godine 8832, bilo je usvojeno da se u svrhe legalne definicije, planeta Helior ima definisati kao Grad Helior, a Grad Helior se ima definisati kao planeta Helior.

– U čemu je sve nesumnjivo istinito – upade predsednik – ali potpuno bez veze sa ovim. To nije ni u kakvoj vezi sa tekućim slučajem, i ja ću vas zamoliti da ubrzate, kapetane, pošto imam sastanak na terenu za golf.

– Možete udariti prvu lopticu kroz deset minuta, gospodine, ako prihvatate da oba ova predsedana stoje. U tom slučaju ja pružam poslednji podatak, jedan dokument koji je sačinio admiral flote Marmoset...

– Hej, pa to sam ja! – dahnu predsednik.

– ... u početku neprijateljstva sa Čingerima, kada je proglašeno da je Grad Helior pod vojnim zakonom, i da se smatra za jednu jedinstvenu vojnu ustanovu. Ja, dakle, tvrdim da je optuženi nevin po optužbi za dezertiranje budući da nikada nije napuštao ovu planetu, te dakle nikada nije napuštao ovaj grad, te dakle nije napuštao svoje mesto.

Tešku tišinu koja se spustila konačno je prekinuo zabrinuti glas predsednika suda koji se okrenuo tužiocu. – Je li ovo što ovaj

steronja kaže istina, Pablo? Zar ne možemo da streljamo tog tipa?

Tužilac se preznojavao grozničavo tragajući po svojim zakonicima, potom ih je konačno odgurnuo od sebe i odgovorio glasom punim gorčine: – Sasvim istinito, i nema izlaza iz toga. Taj arapsko-jevrejsko-irski hohštapler uhvatio nas je gde smo najtanji. Optuženi je nevin po svim optužbama.

– Nema pogubljenja? – upita jedan od oficira suda tankim ljutitim glasom, a drugi, stariji, spusti čelo na šake i poče da jeca.

– Pa, neće se baš tako lako izvući – reče predsednik, mršteći se na Bila. – Ako je optuženi bio na svom mestu tokom protekle godine, onda je morao biti na dužnosti. A tokom te godine morao je da spava. Što znači da je *spavao na dužnosti*. Stoga ga osuđujem na prinudni rad u vojnom zatvoru za godinu i jedan dan i naređujem da se ražaluje na čin rukovaoca osiguračima sedme klase. Otkinite mu oznake čina i odvedite ga, treba da stignem na teren za golf.

GLAVA DRUGA

Tranzitni zatvor bio je građevina improvizovana od plastičnih ploča zašrafljenih za savijene aluminijumske okvire, a nalazila se u središtu jednog velikog četvorougona. Vojna policija sa bajonetima na atomskim puškama marširala je oko šest elektrificiranih ograda od bodljikave žice. Višeslojna kapija otvarala se daljinskim komandama a Bila je kroz nju progurao robot-nosilac lisica koji ga je tu i doveo. Ta bezvredna mašina bila je jedna zdepasta i teška kocka koja mu je dosezala do kolena; kretala se na zveketavim gusenicama a iz njenog vrha izlazila je čelična šipka za čiji kraj su bile učvršćene teške lisice. Na kraju lisica bio je Bil. Bekstvo je bilo nemoguće jer bi robot, ako bi iko pokušao da se oslobodi lisica, sadistički aktivirao patuljastu atomsku bombu koju je nosio u utrobi i digao u vazduh i sebe i zatvorenika u bekstvu, kao i ma koga ko se zatekne u blizini. Kada se konačno našao u privremenom logoru, robot je stao i nije protestovao kada je narednik straže otključao lisice. Čim je zatvorenik bio oslobođen, mašina se otkotrljala u svoju štenaru i iščezla.

– U redu, pametnjakoviću, sad si pod *mojom* komandom, a to za te znači nevolje – obrecnu se narednik na Bila. Glava mu je bila obrijana, a imao je široku brazgotinama pokrivenu vilicu, i male, blizu usađene oči u kojima je treptao plamičak gluposti.

Bil stisnu oči u tesne proreze i lagano diže svoju valjanu levo-desnu ruku, zatežući biceps. Tembov mišić se nape i laka zatvorska bluza puče sa oštrim zvukom cepanja. Onda Bil pokaza na traku Purpurne strelice koju je nosio prikačenu na grudi.

– Znaš kako sam ovo dobio – upita on glasom mračnim i hladnim. – Dobio sam to tako što sam sam-samcit ubio 13 Čingera u bunkeru na koji su me poslali. Došao sam u ovaj zatvor zato što sam, pošto sam pobio Čingere, otišao nazad i ubio narednika koji me je poslao tamo. Sad... šta si ono rekao o nevoljama, naredniče?

– Ti mene ne pravi nevolje, ja tebe ne pravi nevolje – reče narednik straže piskavo kad je klisnuo u stranu. – Ti si u ćeliji 13, tamo inuutra, pravo gore ... – on iznenada zastade i poče odjednom da gricka sve nokte jedne ruke uz grickavo-hrskave zvuke. Bil se smrknuo zagleda u njega, koliko da se navrši puna mera, a onda se okrenu i lagano ode u zgradu.

Vrata broja 13 stajala su otvorena i Bil pogleda unutra, u uzanu ćeliju, nejasno osvetljenu svetlom koje se filtriralo kroz prozirne plastične zidove. Ležaj „na sprat” zauzimao je bezmalo čitav prostor, ostavljajući samo uzak prolaz sa jedne strane. Dve otromboljene police zašrafljene za suprotni zid, zajedno sa šablonom izvučenom porukom NEČISTOĆA TRUJE A ISTO I KO PSUJE – PRLJAVE PRIČE POMAŽU NEPRIJATELJU, činile su kompletan nameštaj. Jedan čovečuljak sa šiljatim licem i sitnim, svetlim, okruglim očima, ležao je na donjem krevetu i netremice gledao u Bila. Bil uzvрати pogled i namršti se.

– Udite naredniče – reče čovečuljak verući se na gornji ležaj. – Ja sam čuvao donji za vas, jeste. Ime mi je Bleki i dobio sam deset meseci zato što sam rekao jednom potporučiku da mi dune u...

On dovrši rečenicu lako upitnim tonom koji je Bil ignorisao. Bila su bolele noge. Snažnim zamahom zbacio je purpurne čizme i prućio se na krevet. Blekijeva glava iskoči preko ivice gornjeg ležaja nalik na nekog glodara koji je izvirio u pejzaž. – Dugo je još do klope, šta kažete na jednu konjbasicu?

– Jedna ruka se pojavi do glave i pruži sjajni paketić dole Bilu.

Pošto ga je sumnjičavo pregledao, Bil povuče uzicu koja je zatvarala jedan kraj plastične vrećice. Čim je vazduh pokuljao unutra i dotakao zapaljivi omot, konjbasica počne da se puši i za tri sekunde bila je na tački ključanja. Bil je uze, štrcnu na nju kečap iz vrećice sa drugog kraja pakovanja, a onda oprezno zagriže. Bio je to jedan mastan, sočan konj.

– Ta stara siva kobila stvarno ima ukus kao u stara vremena – reče Bil. – Kako si to uopšte prošvercovao u zatvor?

Bleki se osmehnu i izvede naglašeno, pozorišno namigivanje. – Kontakti. Oni mi to donose, sve što treba da učinim je da tražim. Nisam čuo vaše ime ...?

– Bil. – Hrana je primirila njegovu nakostrešenost. – Godinu i jedan dan za spavanje na dužnosti. Bio bih streljan kao dezertar, ali sam imao dobrog advokata. Bila je to dobra konjbasica, prava je šteta što nema ničega da se zalije.

Bleki prikaza jednu malu bocu sa etiketom SIRUP PROTIV KAŠLJA i dodade je Bilu. – Smućkano specijalno za mene od strane prijatelja iz medicinske službe. Pola žitni alkohol, pola eter.

– Oho! – izjavi Bil brišući suze iz očiju pošto je iskapio pola bočice. Osetio se skoro kao da mu je udobno na svetu. – Dobro je imati tebe za drugara, Bleki.

– Ta ti je poslovice – reče mu Bleki ozbiljno. – Nikad nije loše imati drugara, ni u vojsci, ni u mornarici, ni bilo gde. Pitaj starog Blekija, on zna. Ti si pun mišića, Bile?

Bil lenjo zateže Tembove mišiće.

– To volim da vidim – reče Bleki sa poštovanjem. – Sa tvojim mišićima i mojim mozgom možemo fino da prođemo ...

– Imam i ja mozga!

– Odmori ga! Daj mu pauzu dok ja mislim. Ja sam služio u više vojski nego što ti brojiš dana u trupi. Prvo purpurno srce dobio sam služeći Hanibala, evo i ožiljka ovde – on pokaza jedan beli luk na nadlanici. – Ali sam procenio da gubi pa sam se prešaltovao kod momaka Romula i Rema dok je još bilo vremena. Otada stičem iskustvo i uvek se dočekujem na noge. Ja sam video na koju stranu vetar duva, pa sam pojeo malo sapuna za veš i dobio sračkalicu na samo jutro Vaterloa, i ništa nisam izgubio, kad ti kažem. Video sam

da se isto sprema na Sorni, ili je to bio Ipr? Zaboravljam neka od tih starih imena, i uživao sam cigaretu i umetnuo je sebi pod mišku, na taj način se dobija groznica, pa sam i tu priredbu izbegao. Uvek se može naći neka krivina, ja to uvek kažem.

– Nikada nisam čuo za te bitke. Protiv Čingera?

– Ne, pre toga, mnogo pre toga. Mnoštvo ratova unazad.

– To ispada da si silno star, Bleki. Ti ne izgledaš toliko star.

– Ja i jesam silno star, ali obično ne pričam svetu jer mi se podsmevaju. Ali sećam se kad su se piramide gradile, i sećam se kakva je gadna klopa bila u armiji Asiraca, i sećam se vremena kad smo sa zemljom sravnili Vugovu hordu kad su pokušali da upadnu u našu pećinu, a mi nakotrljali kamenje na njih.

– Zvuči kao gomila stranja – reče Bil lenjo, prazneći flašu.

– Aha, to svi kažu, tako da više ne pričam te stare priče. Ne veruju mi kad pokažem moju hamajliju. – On pokaza jedan mali beli trougao sa iskrzanom ivicom. – Zub pterodaktila. Lično sam ga oborio kamenom iz pračke koju sam upravo bio izmislio ...

– Izgleda kao parče plastike.

– Eto, šta sam ti rekao! Pa tako više ne pričam te stare priče. Samo se stalno iznova prijavljujem u vojske i puštam da me voda nosi...

Bil sede i zinu. – Iznova se prijavljuješ! Hej, pa to je samoubistvo ...

– To je najbezbednije. Najsigurnije mesto tokom rata je u vojsci. Šiberima u prvim redovima raznose stražnjice, civilima kod kuće raznose stražnjice. Tipovi u sredini su najbezbedniji. Potrebno je 30, 50, možda i 70 momaka u sredini za opskrbu svakog čoveka na frontu. Kad jednom naučiš da budeš pisar, siguran si. Ko je ikad čuo da se puca na pisare? Ja sam silan pisar-arhivar. Ali to je samo u doba rata. U miru, kad god naprave omašku pa je neko vreme mir, bolje je biti u borbenim jedinicama. Bolja hrana, duži odmori, nema bogzna šta da se radi. Putuješ mnogo.

– Da, a šta kada počne rat?

– Ja znam 735 različitih načina za dospevanje u bolnicu.

– Hoćeš li i meni da kažeš koji?

– Sve za drugara, Bile. Pokazaću ti večeras, pošto donesu klopku. A stražar što klopku donosi pravi mi teškoće oko jedne sitne usluge koju sam mu tražio. Eh, što bih voleo da slomi ruku!

– Koju ruku? – Bil snažno zakrcka zglobovima šake.

– Ko lomi nek bira.

Logor *Plastikuća* bio je tranzitni centar gde su zatvorenici držani na putu odnekuda za nekuda. Bio je to lak, opušten život, u kome su uživali i stražari i zatvorenici, bez ičega da poremeti jednolični tok dana. Bio je tu jedan nov stražar, istinski usrdan momak tek što je došao iz Nacionalne teritorijalne straže, ali je doživeo udes u kome je slomio ruku dok je raznosio hranu. Čak i ostali stražari bili su srećni što mu vide leđa. Otprilike jednom nedeljno Blekija su pod stražom vodili do Arhivskog odeljenja Baze, gde je falsifikovao akta za račun jednog potpukovnika koji je bio veoma aktivan na crnoj berzi i želeo da postane milionar pre no što se povuče u penziju. Dok je radio na tim spisima, Bleki se pobrinuo da logorski stražari dobijaju nezaslužena unapređenja i prekovremeni rad i dodatke u gotovom na nepostojeće ordenje. Rezultat je bio da su Bil i Bleki jeli i pili veoma dobro i ugojili se. Bilo je mirno koliko samo može biti do onog jutra kada se Bleki vratio sa seanse u arhivskom odeljku i probudio Bila.

– Dobre novosti – rekao je on. – Idemo odavde.

– Šta tu ima dobro? – upita Bil, mrzovoljan zbog uznemiravanja i još napola uništen od pijanke prethodne večeri. – Meni se sviđa ovde.

– Biće nam uskoro prevruće. Pukovnik baca na mene neke čudne poglede i mislim da hoće da nas prebaci na drugi kraj galaksije gde su teške bitke. Ali neće učiniti ništa do sledeće nedelje, kad završavam njegovo knjigovodstvo, i tako sam sredio tajna naređenja za nas po kojima se šaljemo na Tabes Dorsalis, gde su rudnici cementa.

– Svet prašine! – uzviknu Bil promuklo i ščepa Blekija za gušu, diže ga i protrese. – Rudnik cementa preko čitavog sveta, gde ljudi umiru od silikoze za koji sat. Paklena jama kosmosa ...

Bleki se izvuče i klisnu u drugi kraj ćelije.

– Stani – progrca on. – Ne trči pred rudu. Metni poklopac na upaljač i čuvaj barut da se ne ovlaži. Zar misliš da bih ja nas prebacio na mesto kao što je to? Tamo je sve tačno kao na TV-programima, ali ja znam unutrašnje fore. Ako radiš u rudnicima cementa, u redu, nije dobro. Ali tamo ima jedna ogromna baza sa tušta i tma činovnika, i

oni uzimaju zatvorenike u vozni park pošto nemaju dovoljno vojske. Dok sam radio na onim spisima, promenio sam tvoju struku rukovaoca osiguračima, što je samoubilački posao, u vozača, i evo tvoje vozačke dozvole sa kvalifikacijama za sve od monocikla pa do atomskog tenka od 89 tona. Tako ćemo se dokopati lagodnih poslova, a, osim toga, čitava baza ima klima-uređaje.

– Bilo je nekako lepo ovde – reče Bil sa mrštenjem gledajući plastičnu kartu koja je potvrđivala njegovu stručnost u upravljanju izvesnim brojem čudnih vozila od kojih većinu nikada nije ni video.

– Dođe, prođe, sve ti je to isto – reče Bleki pakujući vrećicu sa toaletnim priborom.

Počeli su da uviđaju da nešto nije u redu kada je kolona zatvorenika okovana, povezana lancima preko gvozdениh okovratnika i bukagija, i kada ih je u transportni brod poterao vod borbenih, vojnih policajaca. – Mičite se! – vikali su oni. – Imaćete mnogo vremena za odmor kad stignemo do Tabes Dorsalgije.

– Kuda idemo? – zagrcnu se Bil.

– Čuo si me steronjo, kreći.

– Ti si mi rekao Tabes Dorsalis – zareža Bil na Blekija koji je bio ispred njega na lancu. – Tabes Dorsalgija je baza na Venioli gde su sve one bitke: mi idemo pravo u borbu!

– Skliznulo mi pero malko – uzdahnu Bleki.

– Ne može se stalno ni dobijati.

Izmakao je Bilovom udarcu, a onda je strpljivo čekao dok su vojni policajci pendrecima tukli Bila do nesvesti i odvlačili ga u brod.

GLAVA TREĆA

Veniola... u koprenu magle umotan svet neizrecivih užasa, koji je gmizao svojom orbitom oko strvoždanske zelene zvezde Hernije kao kakva ogavna nebeska lutalica što se tek digla iz najdublje jame pakla. Kakve tajne leže pod večnim maglama? Kakva bezimena čudovišta se valjaju i brbore u plesnivim jezerima i crnim lagunama bez dna? Pri susretu sa neshvatljivim gnusobama ove planete ljudi radije polude nego da se suoče sa onim s čime je nemoguće suočiti

se. Veniola... svet baruština, leglo groznih i nezamislivih Venijanaca
...

Bilo je toplo i bilo je buđavo i smrdelo je. Drvo novopodignutih kasarni već je bilo mekano i trulilo je. Mogli ste izuti cipele a iz njih su rasle gljive pre no što dotaknu pod. Kada su ušli u logor, skinuli su im lance, pošto nije bilo mesta na koje bi zatvorenici radnog logora mogli da pobegnu, i Bil se okretao tražeći pogledom Blekija, a prsti Tembove desne ruke stiskali su se kao izgladnele čeljusti. Onda se setio da se Bleki obratio jednom od stražara dok su izlazili iz broda, i doturio mu nešto i da su ga malo potom izvukli iz kolone i odveli. Do tog časa on je već svakako počeo da rukovodi arhivom a do sutra će se već useliti u prostorije za bolničare. Bil uzdahnu, a zatim pusti da mu čitava ta stvar isklizne iz svesti i iščezne, jer je to bila samo još jedna neprijatna činjenica nad kojom nije imao nikakvu kontrolu, i on se prući na najbliži ležaj. Istoga časa jedna pavit fijuknu iz pukotine u podu, omota se četiri puta oko kreveta tako da ga je za njega čvrsto vezala, a zatim zari pipke u njegovu nogu i poče da mu pije krv.

– Grrrk ...! – zakrklja Bil pod pritiskom zelene omče koja mu se stezala oko grla.

– Nikad ne leži bez noža u ruci – reče jedan mršav žučkast narednik koji je tuda prolazio i preseče lozu, svojim nožem, tamo gde je izbijala iz dasaka poda.

– Hvala, naredniče – reče Bil skidajući namotaje i bacajući ih kroz prozor.

Narednik odjednom poče da vibrira kao okinuta žica i pade na donji kraj Bilovog kreveta.

– Dž-džep ... košulja ... p-p-pilule ... – mucao je on kroz zube koji su cvokotali. Bil izvuče plastičnu kutiju pilula iz narednikovog džepa i silom mu ugura nekoliko u usta. Vibracije prestadoše i ovaj klonu uza zid, još ispijeniji i žući, i sav okupan u znoju.

– Žutica, i barska groznica, i galopirajući filarijazis, nikad ne znam kad će napad da me uhvati, zato ne mogu da me pošalju nazad u borbu, ne mogu da držim pušku. Ja, zastavnik Ferkel, najbolji prokleti bacač plamena od svih Kirjasovljevih koljača, i mene su metnuli da izigravam bolničarku u zatvoreničkom radnom logoru. Misliš da se jedem zbog toga? Ne jedem se zbog toga, to me čini

srećnim, i jedino što bi me učinilo još srećnijim je da me premeste ovog časa sa ove nužničke jame od planete.

– Mislite li da bi alkohol pogoršao vaše stanje? – upita Bil dodajući mu bocu sirupa protiv kašlja. – Ovde kao da je gadno?

– Ne da ga neće pogoršati nego će... – Nastupi duboko grgorenje i narednik je, kada je ponovo progovorio, bio promukliji ali snažniji. – Gadno nije prava reč. Tući se sa Čingerima je već dovoljno gadno, ali na ovoj planeti oni na svojoj strani imaju domoroce, Venijance. Ti Venijanci izgledaju kao plesnivi mrmoljci, i imaju možda tek toliki I.Q. da mogu da drže pušku i pritisnu okidač, ali ovo je *njihova* planeta i oni su sušta smrt onamo napolju u baruštinama. Oni se sakrivaju ispod blata, i plivaju pod vodom, i ljuljaju se po drveću i čitava planeta je preplavljena njima. Nemaju nikakve izvore snabdevanja, nikakve vojne jedinice, nikakvu organizaciju, oni se prosto bore. Kad jedan pogine, drugi ga pojedu. Ako jednog raniš u nogu, drugi mu tu nogu pojedu a njemu izraste nova. Kad nekom od njih nestane municija, ili otrovne strelice ili šta god drugo, on prosto otpliva nazad jedno sto milja do baze, popuni rezerve i – nazad u borbu. Tukli smo se ovde tri godine i sada kontrolišemo jednu stotinu milja teritorije.

– Stotinu, to zvuči kao podosta.

– Samo nekom glupavom steronji kao što si ti. To ti je deset sa deset milja, možda dve kvadratne milje više od onoga što smo osvojili pri prvom sletanju.

Čulo se žljic-tup umornih nogu i iznureni, blatom zamazani ljudi počеше da se vuku po kasarnama. Zastavnik Ferkel diže se na noge i dunu jedared dugo u svoju pištaljku.

– U redu, vi novi ljudi, čujte ovo. Svi ste vi određeni u odeljenje B, koje sad ima zbor, i koje će odeljenje odmarširati napolje u baruštinu i dovršiti posao koji su oni odvratni rutavci iz odeljenja A počeli ovoga jutra. Tamo napolju imate da odradite jedan čestit radni dan. Ja se neću obraćati vašoj lojalnosti, vašoj časti, ili vašem osećanju dužnosti... – Ferkel potegnu svoj atomski pištolj i probi rupu u tavanici kroz koju počе da kaplje kiša.

– Ja se obraćam samo vašem nagonu da preživite, jer će svaki čovek koji zabušava, ili hvata krivine, ili ne daje sve od sebe biti upucan namrtvo lično od moje strane. A sada izlazite. – Sa svojim iskeženim zubima i rukama koje su drhtale izgledao je dovoljno

bolestan, i dovoljno opak, i dovoljno lud da tako i učini. Bil i ostali iz odeljenja B pohitaše napolje na kišu i postrojiše se.

– Uzimlji sekire, uzimlji krampove, izvađuj uranijum – režao je na njih kaplar naoružane straže dok su šljiskali kroz blato prema kapiji. Radna četa je, sa svojim alatom, bila u sredini, a naoružani stražari išli su ivicama. Straža nije bila tu da spreči zatvorenike da pobegnu nego da im pruži izvesnu meru zaštite od neprijatelja. Vukli su se lagano niz put od oborenog drveća koji je vijugao kroz močvaru. Iznenada se začu fijuk iznad njihovih glava i teški transporteri proleteše.

– Imamo sreće danas – reče jedan od starijih zatvorenika. – Ponovo nam šalju oklopnu pešadiju. Nisam znao da ih još uopšte ima.

– Misliš da hoće da zauzmu još teritorije? – upita Bil.

– Jok, sve što mogu da zauzmu jeste mesto u grobu. Ali dok njih kasape, pritisak na nas će malko da popusti, pa ćemo, možda, moći da radimo a da ne gubimo previše ljudi.

Bez naređenja svi zastadoše da posmatraju kako oklopna pešadija pada kao kiša u močvaru pred njima – i nestaje isto tako lako kao kišne kapi. Povremeno se čula eksplozija i video se blesak od eksplozije minijaturne A-bombe koja, verovatno, jeste atomizirala nekoliko Venijanaca, ali bilo je još na milijarde neprijatelja koji su samo čekali da opet pokuljaju. Ručno oružje praštalo je u daljini i bombe su gruvale. Zatim videše preko drveća kako im u skokovima prilazi jedna prilika. Bio je to jedan teški pešadinac u svom oklopljenom odelu i sa kacigom protiv gasova; sa A-bombama i granatama koje su bile pokačene po njemu bio je pravo pokretno skladište oružja. Ili, tačnije, skakutavo skladište oružja; budući da bi imao muke da hoda po kakvoj popločanoj ulici sa svim tim teretom gvoždurije što je visila na njemu, on se kretao skačući, pomoću dve reaktivne rakete, na kukovima. Kako se približavao, tako su mu skokovi postajali sve manji. Prizemljio se na 4,5 m od njih i lagano utonuo do pojasa u močvaru, a rakete mu zašištaše kad su dodirnule vodu. Onda poskoči ponovo, mnogo manje ovog puta; rakete mu zacvrčaše i praskaše a on je otvorio kacigu.

– Hej, momci – pozva on. – Oni prljavi Čingeri pogodili su me u rezervoar za gorivo. Rakete su mi skoro istrošene, ne mogu još

mного da skačem. Pomozite drugaru, a? – On uz pljusak tresnu u vodu.

– Iziđi iz tog majmunskog odela i mi ćemo te izvući – reče kaplar straže.

– Jesi li blesav! – povika vojnik. – Jedan sat ode na to da se uđe u ovu stvar i da se izađe. – Aktivirao je rakete ali one su samo učinile pffft i on se digao otprilike za jednu stopu iz vode a onda pao nazad.

– Gorivo je nestalo! Pomažite, vi kučkini sinovi! Šta je ovo, nekakva nedelja Steraj-Svom-Drugaru ... – tako je vikao tonući a onda mu i glava utonu pa se pojavi nekoliko mehurića i više ništa.

– Uvek je nedelja Steraj-Svom-Drugaru – reče kaplar. – Kolona, kreći! – naredi on, i oni zabatrgaše napred. – Ta njina odeća teži 1.000 kilograma. Tone kao kamen.

Ako je to bio miran dan, Bil nije želeo da vidi neki nemiran. Pošto je čitava planeta Veniola bila jedna močvara, nikakvo napredovanje nije bilo moguće dok se ne izgradi put. Pojedinačno, vojnici su mogli da prodru malko više nego put, ali za opremu, snabdevanje, pa i za teško naoružane ljude put je bio neophodan. I tako su radni bataljoni gradili put od oborenog drveća. Na frontu.

Od eksplozija atomskih pušaka voda je oko njih ključala, a otrovne strelice bile su guste kao opalo lišće. Sa obe strane pucnjava je bila neprekidna, a dotle su zatvorenici sekli drveće, kresali ga i povezivali da poguraju put napred za još nekoliko palaca. Bil je kresao i sekao i nastojao da ne obraća pažnju na krike i tela koja su padala sve dok nije počelo da se smrkava. Grupa, sada podosta umanjena, odmarširala je nazad kroz tamu.

– Odmakli smo danas najmanje 30 metara – reče Bil starom zatvoreniku koji je marširao uz njega.

– Niš' to ne znači. Venijanci doplivaju preko noći i odnesu balvane.

Bil toga časa odluči da se izvuče odatle.

– Imaš li još šta onog napitka sreće? – zapita zastavnik Ferkel Bila kad se ovaj sručio na svoj ležaj i počeo da grebe oštricom noža blato sa svojih čizama. Bil hitro zaseče jednu biljku koja je dolazila između dasaka poda pa tek onda odgovori.

– Šta mislite, da li biste mogli da odvojite trenutak da mi date koji savet, zastavniče?

– Ja sam pravo vrelo saveta kad mi je grlo podmazano.

Bil izvuče jednu bocu iz džepa. – Kako se izlazi odavde? – zapita on.

– Tako što te ubiju – reče mu zastavnik dižući bocu ka ustima. Bil mu je istrže iz ruke.

– To znam i bez tvoje pomoći – zareža on.

– Pa, to je i sve što ćeš saznati bez moje pomoći – zareža zastavnik u znak odgovora.

Nosevi im se dodirnuše. Duboko iz njihovih grla dopiralo je režanje. Pošto su tako pokazali svoja stanovišta, i koliko su obojica čvrsti momci, opustiše se. Zastavnik Ferkel se zavalio a Bil uzdahnu i pruži mu bocu.

– Kako stoje stvari sa nekim poslom u kancelariji?

– Mi nemamo kancelariju. Ne vodimo nikakvu evidenciju. Svako koga pošalju ovamo bude ubijen pre ili kasnije, a ko onda da mami kada je to tačno bilo?

– Šta je sa ranjavanjem?

Pošlju te u bolnicu, ozdraviš, pošlju te nazad.

– Jedino što ostaje je pobuna! – povika Bil.

– Nije uspela poslednja četiri puta kad smo pokušali. Prosto su povukli brodove za snabdevanje i nisu nam davali nikakvu hranu dok nismo pristali da opet počnemo da se borimo. Ovde ti je pogrešna hemija, sva hrana na ovoj planeti je sušiti otrov za naše metabolizme. Nekoliko momaka dokazalo je to na najteži način. Kad bi pobuna uspela, morali bismo da se dokopamo dovoljno brodova da možemo otići sa planete. Ako imaš kakve dobre ideje u vezi sa tim, povezaću te sa Stalnim komitetom za pobunu.

– Postoji li *ikakav* način da se ode?

– To sam ti prvo rekao – reče mu Ferkel i preturi se, pijan kao čep.

– Sam ću da vidim u vezi sa tim – reče Bil, izvuče zastavnikov pištolj iz futrole i šmugnu na stražnja vrata.

Oklopljeni reflektori osvetljavali su isturene položaje, prema neprijatelju, a Bil pođe u suprotnom smeru, prema dalekom belom plamenu raketa koje su sletale. Kasarne i skladišta bili su rasuti tu i tamo po močvarnom tlu ali se Bil držao podalje od njih zato što su sve bile pod stražom, a stražare su svrbeli prsti na okidaču. Oni su pucali na sve što bi videli, sve što bi čuli, a ako ništa ne vide i ne čuju, pucali bi povremeno bez obzira na to, tek koliko da održe

moral. Jarka svetla gorela su pred njim, i Bil je puzio na stomaku, i iza nekog bujnog rastinja provirio prema visokoj ogradi od bodljikave žice koja se, okupana reflektorima, protezala van vidokruga u oba smera.

Hitac atomske puške progore rupu u blatu na otprilike metar iza njega a jedan reflektor se obrte i uhvati ga u središte svog bleska.

– Pozdravlja te tvoj zapovednik – grmnu jedan pojačani glas iz zvučnika na ogradi. – Ovo je snimljena poruka. Ti sada pokušavaš da napustiš borbenu zonu i zađeš u internu zonu štaba. To je zabranjeno. Tvoje prisustvo otkrila je automatizovana aparatura i iste te naprave usmerile su izvestan broj oružja na tebe. Ona će otvoriti vatru kroz šezdeset sekundi ako ne odeš. Budi patriota, čoveče! Vršiti svoju dužnost! Smrt Čingerima! Pedeset i pet sekundi. Zar bi voleo da tvoja mati sazna da je njen dečko kukavica? Pedeset sekundi. Tvoj imperator uložio je mnogo novca u tvoju obuku, je li ovo način na koji mu ti uzvraćaš? Četrdeset i pet sekundi...

Bil opsova i ispali na najbliži zvučnik ali glas nastavi da govori iz drugih, duž ograde. Okrenuo se i otišao putem kojim je došao.

Dok se primicao svojoj kasarni, zaobilazeći liniju fronta da izbegne vatru nervoznih stražara, sva se svetla odjednom pogasiše. Istovremeno, puščana vatra i eksplozije bombi otpočeše na sve strane.

GLAVA ČETVRTA

Nešto je gmizalo kroz blato u blizini i Bil na to otvori vatru, jer mu se prst na okidaču spontano pokrenuo. U kratkotrajnom atomskom blesku ugledao je ostatke jednog mrtvog Venijanaca kako se dime, kao i neuobičajeno veliki broj živih Venijanaca koji su šljapkali u napad. Bil se istog časa bacio u stranu, tako da ga je vatra kojom su mu uzvratili promašila, i pobegao u suprotnom smeru. Jedina misao mu je bila da spase svoju kožu, a to je učinio tako što se odmakao od vatre i neprijatelja u napadu što je mogao dalje. U tom smeru se slučajno zadesila besputna močvara ali on to nije razmatrao u tom času. *Preživi* vrištao je njegov drhtavi mali ego, i on je jurio dalje.

Trčanje je postalo teško kada se tlo pretvorilo u blato, a još teže kada je blato ustupilo mesto vodi. Pošto je očajnički gacao jedno vreme, Bil naiđe na još blata. Prva histerija bila je već prošla, pucnjava je bila samo prigušena grmljavina u daljini, a on je bio iscrpljen. Pao je u jedan nanos mulja a istog časa mu se oštri zubi zariše duboko u zadnjicu. Kričeći promuklo on pojuri dalje dok nije natrčao na neko drvo. Nije jurio dovoljno brzo da se povredi, a dodir grube kore probudio je u njemu sve eoantropske instinkte za preživljavanje, te se popeo. Visoko gore bile su dve grane koje su se račvale i on se uglavi u tu račvu, leđima prema čvrstom drvetu, s pištoljem na gotovs uperenim pravo napred. Sada ga ništa više nije uznemiravalo, i noćni zvuci postadoše nejasni i daleki; tmina je bila potpuna i, za nekoliko minuta, glava poče da mu klone. S naporom ju je digao nekoliko puta, žmirkao unaokolo ni na šta, a onda, najzad, zaspao.

Bilo je već prvo sivo svetlo zore kada je otvorio svoje krmeljive oči i trepćući pogledao oko sebe. Na obližnjoj grani, kao na kokošnjem sedalu, nalazio se jedan mali gušter koji ga je posmatrao očima poput dragulja.

– Joo, baš si bio zakunjao – reče taj Činger.

Bilov hitac proreza jedan zadimljeni ožiljak po gornjoj površini grane, a onda se Činger hitro vrati sa njenog donjeg dela, i sračunatim pokretima očisti komadiće pepela sa svojih šapa.

– Lakše s tim okidačem, Bile – reče on. – Joo, mogao sam da te ubijem u ma kom času tokom noći, da sam hteo.

– Ja tebe poznajem – reče Bil promuklo. – Ti si Vredni Mrav, zar ne?

– Joo, ovo je baš kao skup starih drugara, je l' da? – Jedna stonoga hitala je tuda i Vredni Mrav, Činger, dograbi je sa tri svoje ruke, i poče da joj čupa noge četvrtom, i da ih jede. – Ja sam te prepoznao, Bile, i hteo sam da razgovaram sa tobom. Osećam se rđavo još otkako sam te nazvao tasterom; to nije bilo u redu od mene. Ti si samo vršio svoju dužnost kad si me otkucao. Ne bi li mi kazao kako si me otkrio? – upita on, i lukavo namignu.

– Odsteri odavde, momak – zareža Bil i poče po džepu da traži bocu sirupa protiv kašlja. Vredni Činger uzdahnu.

– Pa, pretpostavljam da ne mogu očekivati da odaš išta što ima vojni značaj, ali se nadam da ćeš mi odgovoriti na neka pitanja. – On odbaci leš očupanih nogu, počeo da pretura po svojoj kengurskoj torbi i izvadi jednu tablicu i majušni instrument za pisanje. – Moraš imati u vidu da špijuniranje nije zanimanje koje sam ja odabrao, nego da sam u vojsci u to uvučen zahvaljujući svojoj specijalnosti, eksopologiji. Možda si čuo za tu disciplinu?

– Imali smo orijentaciono predavanje jednom prilikom; sve o čemu je umeo da govori neki eksopolog bilo je o vanzemaljskim gadovima i spodobama.

– Da, u grubim crtama to bi bilo to. Nauka koja izučava strane vrste života a, naravno, za nas ste vi homosapijensi strana vrsta... – On zaševrda napola oko grane kada je Bil digao svoj pištolj.

– Pazi šta pričaš, steronjo!

– Izvini, to je samo moj način govora. Da skratim; budući da sam se specijalizovao za izučavanje vaše vrste, odaslali su me kao špijuna; otišao sam nerado, ali na tu vrstu žrtvovanja se pristaje tokom rata. Kako god bilo sa tim, kad sam te video ovde, setio sam se da postoji izvestan broj pitanja i problema na koje još nije odgovoreno u vezi sa čime bih cenio tvoju pomoć, čisto u interesu nauke, razume se.

– Kao na primer? – reče Bil sumnjičavo, dovrši flašu i zavitla je u džunglu.

– Pa, joo, da počnem prosto, kakva su tvoja osećanja u vezi sa nama Čingerima?

– Smrt svim Čingerima! – Malo pero polete preko tablice.

– Ali, to su te *naučili* da kažeš. Kako si se osećao pre nego što si došao u vojsku? – Pucao mi je prsluk za Čingere. – Krajičkom oka Bil je posmatrao neko sumnjivo micanje lišća na drvetu iznad njih.

– Fino! Onda, da li bi mogao da mi objasniš ko je stvarno taj što mrzi nas Čingere i želi rat do istrebljenja?

– Niko zaista ne mrzi Čingere, rekao bih. Prosto nema nikog drugog s kim bismo ratovali, pa ratujemo sa vama.

Listovi koji su se mrdali razmakli su se i jedna ogromna glatka glava sa očima nalik na proreze izvirila je naniže.

– Znao sam! A to me dovodi do stvarno značajnog pitanja. *Zašto* homosapijens voli da ratuje?

Bilova šaka stezala se oko pištolja dok je čudovišna glava tiho klizila iz lišća do iza Vrednog Mrava Čingera; bila je pričvršćena za tridesetak cm debelo i, na izgled beskonačno, zmijsko telo.

– Da ratuje? Ne znam – reče Bil, rastrojen zbog bešumnog primicanja džinovske zmije. – Računam: zato što prosto volimo, izgleda da nema nikakvih drugih razloga.

– *Volite!* – zaciča Činger poskakujući od uzbuđenja. – Nijedna civilizovana vrsta ne može *voleti* ratove, smrt, ubijanje, osakaćivanje, silovanje, mučenje i bol, da nabrojim samo neke od pratećih faktora. Tvoja rasa ne može biti civilizovana!

Zmija munjevito udari, i Vredni Mrav Činger nestade niz njeno bodljama presvučeno grlo sa slabašnim, prigušenim cičanjem.

– Da ... rekao bih da prosto nismo civilizovani – reče Bil, a pištolj mu je bio na gotovs, ali zmija nastavi da silazi. Najmanje pedesetak metara nje progimizalo je pored njega pre no što joj je i rep prošao i ona nestala sa vidika. – Tako i treba prokletom špijunu – zarokta Bil srećno i ustade.

Kad se našao na tlu, Bil je počeo da uviđa koliko je stvarno u gadnom sosu. Vlažna močvara progutala je sve tragove njegovog puta od prethodne noći, i nije imao i najmanju predstavu o tome u kom smeru leži bojno polje. Sunce je predstavljalo samo neku opštu rasvetu iza slojeva magle i oblaka, i on se odjednom naježi kad je shvatio kako malo šanse ima da pronađe put nazad. Invaziona oblast, sa stranicom od svega deset milja, predstavljala je mikroskopski sitan ubod čiodom na koži te planete. Ako je ne nađe – praktično je mrtav. A ako ostane tu, takođe će umreti, te on, izabravši smer koji mu je izgledao najverovatnije ispravan, krenu.

– Crko sam umoran – reče on, i bilo je tako. Nekoliko sati koliko se vukao kroz baruštine nije za njega učinilo ništa osim da mu oslabi mišiće, pokrije mu kožu ujedima insekata, istoči četvrt do pola galona njegove krvi u sveprisutne pijavice, i istroši punjenje njegovog pištolja dok je ubijao tuce, ili tu negde, primeraka lokalnih vrsta života koji su ga hteli za doručak. Bio je još i gladan i žedan. I – i dalje izgubljen.

Ostatak dana samo je rekapitulirao jutro tako da je on, kada je nebo počelo da tamni, bio blizu potpune iscrpljenosti, a njegova rezerva leka protiv kašlja utrošena. Bio je veoma gladan kada se popeo na

jedno drvo da nađe neko mesto za noćni počinak, i uzbrao neku crvenu voćku ukusnog izgleda.

– Smatra se za otrov. – On je pogleda sumnjičavo, onda pomirisa. Mirisala je fino. Bacio je.

Ujutru je bio mnogo gladniji. – Da stavim cev pištolja u usta i da sebi raznesem glavu? – upitao je samoga sebe, odmeravajući atomski pištolj na dlanu. – Ima još mnogo vremena za to. Mnogo šta se još može desiti. – Ipak, nije stvarno poverovao kad je začuo glasove kako mu se primiču kroz džunglu, ljudske glasove. Smestio se iza grane i uperio pištolj u tom smeru.

Glasovi su se pojačali, a zatim i zveket. Jedan naoružani Venijanac dojuri pod drvo, ali Bil se uzdrža od pucanja jer su se i druge prilike pojavljivale iz magle. Bio je to dugačak niz ljudi, zarobljenika, koji su nosili gvožđa oko vrata kakva i Bil i ostali pri dolasku u radni logor, i bili su povezani preko tih gvožđa dugim lancem. Svaki čovek je na glavi nosio veliku kutiju. Bil ih pusti da batrgaju ispod njega, a brižljivo je brojao Venijanske stražare. Bilo ih je svega pet sa šestim na začelju, a kada je taj zašao pod drvo Bil skoči pravo na njega i prosu mu mozak svojim teškim čizmama. Venijanac je bio naoružan čingerskom kopijom standardne atomske puške, i Bil se zlokobno nasmejao odmeravajući u ruci njenu znanu mu težinu. Zatakao je pištolj za pojas i, šunjajući se, krenuo za kolonom, sa puškom na gotovs. Uspeo je da ubije petog stražara tako što je došao iza njega i udario ga u vrat kundakom. Poslednja dva trupaša u koloni videše ga, ali su imali dovoljno mozga da ne daju glasa od sebe dok se on šunjao prema četvrtom. Neko meškoljenje među zarobljenicima, ili slučajni zvuk, upozorili su ovog stražara, i on se okrete dižući pušku. Sada više nije bilo nikakve šanse da ga ubije tiho, te mu Bil skresa glavu plamenom i pojuri što je brže mogao prema čelu kolone. Kroz tišinu, posle šoka koji je izazvao prasak puške odjekujući kroz maglu, začu se Bilov povik:

– Lezi, BRZO!

Vojnici se baciše glavačke u blato, a Bil je, u trku, držao atomsku pušku u visini pojasa i kretao je levo-desno kao crevo za polivanje, a bila je podešena na punu automatsku paljbu. Neprekidni vatreni jezik kuljao je na jedan metar od tla i pravio pred njim luk. Iz magle dopreše krici i uzvici, a onda se punjenje puške istrošilo. Bil je odbaci

od sebe i izvuče pištolj. Dvojica od preostalih stražara bili su pali, a poslednji je bio ranjen, te je ispalio samo jedan loše usmeren hitac pre no što je Bil uspeo da spali i njega.

– Nije loše – reče on dahćući. – Šest od šest.

Iz kolone zarobljenika dopre tiho ječanje i Bil prezrivo zgrči usnu nad trojicom koji nisu legli na njegovu komandu.

– Šta je? – upita on, gurkajući jednoga od njih nogom – nikad nisi bio u borbi? – Ali taj nije odgovorio jer je bio ugljenisan i mrtav.

– Nikad – uzvрати sledeći grcajući od bola. – Nađi bolničara, ja sam ranjen, ima jedan napred u koloni. Oh, oh, zašto sam napuštao *Fani Hill* Bolnič ...

Bil se namršti videvši tri zlatne poručničke loptice na okovratniku toga čoveka, a onda se saže i skide mu nešto blata sa lica. – Ti! Oficir perionice! – prodra se on besno, i diže pištolj da ga dokrajči.

– Ne ja! – jeknu poručnik konačno prepoznavši Bila. – Oficir perionice je nestao, spran vodom u nužnik! To sam ja, tvoj srdačni lokalni pastor, koji ti donosi blagoslov Ahura Mazdaha, sine moj, i jesi li čitao iz Aveste svaki dan pre no što pođeš na spavanje?

– Bah! – zareža Bil, pošto sad više nije bio u stanju da puca u njega, i ode do trećeg ranjenika.

– Zdravo Bile – reče jedan slab glas. – Rekao bih da se moji stari refleksi usporavaju ... Ne krivim te što si me pogodio, trebalo je da se bacim u blato kao i drugi...

– Prokleta si u pravu da je trebalo – reče Bil gledajući dole u poznato omrznuto lice sa kljovama. – Umireš, Smrtovniče, gotov si.

– Znam – reče Smrtovnik i zakašlja se. Oči su mu bile zatvorene.

– Kolona, napravi krug! – povika Bil. – Hoću bolničara ovamo. – Lanac zarobljenika zaošija, a potom su gledali kako bolničar pregleda ranjenike.

– Za poručnika je dosta zavoj oko ruke – reče ovaj. – Samo površinske opekotine. Ali veliki tip sa očnjacima je gotov.

– Možeš li da ga održiš u životu? – zapita Bil.

– Neko vreme, nemoguće je reći koliko.

– Drži ga u životu. – Bil pogleda naokolo po krugu zarobljenika. – Ima li načina da se ta gvožđa skinu? – upita.

– Ne bez ključeva – odgovori jedan krupan pešadijski narednik – a gušteri ih nisu poneli. Moraćemo da ih teglimo dok se ne vratimo.

Otkud to da si rizikovao glavu da spaseš nas? – upita on sumnjičavo.

– Kome je bilo do toga da vas spasava? – osmehnu se Bil podrugljivo. – Bio sam gladan, a računao sam da to što nosite mora biti hrana.

– Aha, jeste – reče narednik, a izgledalo je da mu je laknulo. – Sad već mogu da shvatim zašto si rizikovao.

Bil otvori jednu konzervu sledovanja i napuni svoje lice.

GLAVA PETA

Mrtvaca su isekli iz kolone a dva čoveka, jedan ispred a drugi iza Smrtovnika, hteli su isto da učine i sa njim. Bil im je obrazložio da je humano da nose svoga drugara, i oni su se složili sa njim kad im je zapretio da će im noge spaliti ako se ne slože. Dok su okovani ljudi jeli, Bil odseče dve savitljive motke, i načini nosila tako što je preko njih namakao tri darovane bluze od uniformi. Zaplenjene puške dao je krupnom naredniku i veteranima rata koji su mu najviše izgledali da to zaslužuju, a jednu je zadržao za sebe.

– Ima li ikakve šanse da se vratimo? – upita Bil narednika koji je brižljivo brisao vlagu sa svoje puške.

– Može biti. Možemo nazad putem kojim smo došli, lako ćemo pratiti trag kuda smo svi progacali. Držimo Venijance na oku, pobijemo ih pre no što mogu da puste glas o nama. Kad čujemo bitku, pokušamo da nađemo mirnije mesto, a onda probaj. Šansa: pola–pola.

– To je bolja šansa za sve nas nego što je bila pre oko pola sata.

– Kome pričaš. Ali, šanse su sve slabije što se duže skanjeramo ovde.

– Hajdmo.

Pratiti trag bilo je i lakše nego što je Bil mislio i, u rano popodne, začuše prve znake borbe, tupu tutnjavu u daljini. Venijanci koje su videli odmah su poubijali. Bil prekinde marš.

– Najedite se koliko hoćete, a onda bacite hranu. Prenesite to dalje. Uskoro krećemo. – On ode da vidi kako je Smrtovniku.

– Loše – dahnu Smrtovnik lica belog kao hartija. – To je to, Bile ... ja to znam ... Odmučio sam svog poslednjeg regruta... Odstajao u mom poslednjem redu za platu ... zbogom Bile ... ti si dobar drugar ... što brineš za mene ovako ...

– Drago mi je što tako misliš, Smrtovniče, pa bi možda želeo da mi učiniš uslugu. – On prekopa po džepovima umirućeg dok nije našao njegovu podoficirsku beležnicu, otvori je, i zažvrlja po jednoj od praznih strana. – Kako bi bilo da potpišeš ovo, u ime starih vremena, Smrtovniče?

Velika vilica ležala je mlitavo, zle crvene oči bile su otvorene, ukočenog pogleda.

– Prokleti steronja, uzo pa mi umro – reče Bil sa odvratnošću. Pošto je za trenutak duboko porazmislio, on nakapa nešto mastila na jagodicu Smrtovnikovog palca i pritisnu ga na papir da načini otisak.

– Bolničar! – povika on, i kolona ljudi savi tako da bolničar može da se vrati. – Kako ti izgleda?

– Mrtav kao haringa – reče bolničar posle profesionalnog pregleda.

– Baš pre no što će umreti ostavio mi je svoje kljove testamentom, evo ovde piše, vidiš? To su prave kljove, u organskom rastvoru odgajene, i silno koštaju. Mogu li se one presaditi?

– Sigurno, samo ako se iseku i duboko zamrznu u roku narednih dvanaest sati.

– Nema problema, prosto ćemo telo poneti nazad sa sobom. – On se oštro zagleda u dvojicu sa nosilima i opipa svoj pištolj, pa nisu imali nikakvih primedaba. – Dajte onog poručnika ovamo.

– Sveštenciče – reče Bil pružajući list iz beležnice. – Ja bih voleo da na ovome imam potpis jednog oficira. Baš pre no što će umreti, ovaj trupaš ovde izdiktirao je svoju poslednju volju, ali je bio suviše slab da je potpiše, pa je na nju stavio otisak svoga palca. Sad vi napišite ispod da ste ga videli kako otiskuje palac tu, i da je sve potvrđeno i na zakonit način, a onda potpišite svoje ime.

– Ali... ne bih to mogao da učinim, sine moj. Ja nisam video preminuloga da overava poslednju volju i glummpf ...

Rekao je glummpf zato što mu je Bil zabio cev svoga atomskog pištolja u usta i rotirao njome, a prst mu je drhtao na obaraču.

– Pucaj – reče pešadijski narednik, a trojica od ljudi koji su mogli da vide šta se zbiva tapšali su. Bil lagano izvuče pištolj.

– Biću srećan da pomognem – reče sveštenik grabeći pero.

Bil pročitao dokument, zarokta od zadovoljstva, a onda ode i čučnu do bolničara. – Ti si iz bolnice? – zapita on.

– To možeš i dva puta da kažeš, toliko je dobro i, ako se ikada dokopam bolnice, više nikad nema da izlazim iz nje. To samo meni može da se desi da skupljam ranjenike iz bitke baš kad oni izvode prepad.

– Čujem da nikakve ranjenike ne odvoze odavde. Samo ih oporave i šalju nazad na front.

– Dobro si čuo. Biće teško izaći živ iz ovog rata.

– Ali *neki* od njih moraju biti ranjeni suviše teško te ih ne mogu poslati nazad u akciju – insistirao je Bil.

– Čudesa moderne medicine – reče bolničar nerazgovetno, rastržući komad dehidriranog mesnog ručka. – Ili umireš, ili si, za koju nedelju, opet na frontu.

– Možda, ako bi nekome otkinuli ruku?

– Imaju hladnjače pune starih ruku. Zašiju novu, i bang, pravo nazad u stroj.

– A stopalo?

– Ta ti je tačna, zaboravio sam! – Imaju manjak stopala. Toliki momci leže unaokolo bez stopala da im ponestaje kreveta. Baš su počeli neke od njih da odvoze sa ove planete kad sam otišao.

– Imaš li šta pilula protiv bolova? – upita Bil, menjajući temu. Bolničar izvuče jednu belu bocu.

– Tri komada od ovih i smejaćeš se dok ti glavu skidaju testerom.

– Daj mi tri.

– Ako bi ikad video nekog tipa što mu je stopalo otkinuto metkom, bolje mu brzo veži nešto oko noge baš iznad kolena, i to čvrsto, da prekineš oticanje krvi.

– Hvala, drugar.

– Meni ni iz džepa ni u džep.

– Da krenemo – reče pešadijski narednik. – Što pre krenemo, to su nam šanse bolje.

Povremeni hici atomskih pušaka progorevali su lišće nad njihovim glavama, a tresak teškog oružja drmao im je blato pod nogama. Kretali su se paralelno sa vatrom dok nije zamrla, pa prestala. Bil, jedini koji nije bio okovan, otpuza napred da izvidi. Neprijateljske

linije izgledale su slabo zaposednute i on nađe mesto koje mu je izgledalo najbolje za proboj. A onda, pre no što se vratio, izvuče iz džepa debelu uzicu koju je skinuo sa jedne od kutija sa sledovanjem. Uvezao je povesku iznad svog desnog kolena i jako je zategnuo štapom, a onda progutao one tri pilule. Stajao je iza nekih gustih žbunova kad je doviknu ostalima:

– Pravo napred, onda oštro nadesno iza one grupe drveta. Hajdmo, BRZO!

Bil je predvodio do tačke sa koje su prvi već mogli da vide liniju fronta pred sobom. Onda zavika: – Šta je ono? – i pojuri u gustiš. – Čingeri! – razdra se on, i sede leđima uz jedno drvo.

Pažljivo je nanišanio pištoljem, i razneo svoje desno stopalo.

– Krećite, brzo! – viknu, i začu kršenje uplašanih ljudi kroz šiprag. Bacio je pištolj, ispalio nekoliko puta nasumce u drveće, a onda se osovio na noge. Atomska puška bila je sasvim dovoljna štaka da pomoću nje odhramlje, a nije imao daleko da ide. Dva trupaša – mora da su bili novi u borbi, inače bi znali šta je pametnije – napustiše zaklon da mu pomognu da uđe.

– Hvala, drugari – zadahta on i opruži se na tlo. – Rat je zbilja pakao.

POSLEDNJE PEVANJE

Ratnička muzika odjekivala je sa padina brda, odbijala se sa stenovitih ivica, i gubila se u tihim zelenim senkama ispod drveća. Iza krivine, ponosno stupajući kroz prašinu, naiđe mala parada predvođena veličanstvenom prilikom jednorobotskog orkestra. Sunce je bleštalo na njegovim zlatnim udovima i žmirkalo sa mesinganih instrumenata na kojima je sa tolikim entuzijazmom svirao. Mala formacija različitih robota kotrljala se i čeketala za njim, a na začelju je bila usamljena figura sedokosog regrutnog narednika, koji je stupao snažnim korakom, a redovi medalja su mu zveckali. Premda je put bio ravan, narednik iznenada posrnu, i stade da psuje pokazujući u tome vičnost i raznovrsnost koje donose godine.

– Stoj! – zapovedi on, i dok se mala četa zaustavljala, on se osloni o kameni zid koji je ivičio put i podvrnu svoju desnu nogavicu. Kada

je zviznuo, jedan od robota hitro se dokotrija i pruži mu kutiju sa alatom, iz koje narednik izvadi veliki ključ i zateže jedan od zavrtanja na svom veštačkom stopalu. Štrcnuo je potom nekoliko kapi iz jedne kantice sa uljem na zglob i spustio nogavicu. Kada se uspravio, ugledao je robomulu kako vuče plug u polju iza ograde, i jednog krupnog seoskog momka koji ju je vodio.

– Pivo! – uzviknu on, a zatim: – I *Lament* Kosmoplovca.

Robot-orkestar otpoče nežnu melodiju stare pesme, i dok je brazda stigla do kraja polja, dve orošene krigle piva našle su se na ogradi.

– Zbiljski lepa muzika – reče mladi orač.

– Pridruži mi se uz jedno pivo – reče narednik, soleći ga izvesnim belim praškom iz paketića koji je krio u ruci.

– Ne zamerite mi ako i 'oču, stvarno je vrelije od pa ... ovdena napolje danas.

– Samo reci *pakla*, sine, čuo sam ja već za tu reč.

– Mama ne voli da psujem. Zbiljski imate dugačke zube, gospodine.

Narednik okinu jednu kljovu tako da je zabrujala. – Veliki momak kao što si ti ne bi trebalo da se brine zbog malko psovanja. Da si trupaš, mogao bi da kažeš *pakao*, pa čak i *sranje*, kad god poželiš, ako ti je do toga.

Ne znam baš da bi volo da kažem nešto *takvo* – on pocrvene i pored pocrnele kože lica. – Hvala za pivo, ali sad mora da plužim dalje. Mama je rekla da ima nikad da ne razgovaram sa vojnicima.

– Tvoja mama je u pravu; prljava, psovačka, pijanačka gomila su ti oni većinom. Hej, da li bi voleo da ovde vidiš sliku robomule novog modela, koja može da radi 1.000 sati bez podmazivanja? – Narednik je držao ruku iza leđa, a jedan robot mu stavi aparat u šaku.

– Uh, to zvuči fino! – momak sa farme diže aparat ka očima i pocrvene još više. – To nije mula, gospodine, to je *devojka*, i njena odeća je ...

Narednik hitro pruži ruku i pritisnu jedno dugme na vrhu aparata za gledanje. Nešto unutra učini *tank* i seljak stade, ukočen i sleđen. Nije se makao ni promenio izraz kada je narednik posegao i uzeo malu mašinu iz njegovih paralisanih prstiju.

– Uzmi ovo penkalo – reče narednik, a onome se prsti zgrčiše i stegoše. – Sad potpiši ovaj formular, tačno ovde dole gde piše *potpis*

regrutovanog... – Penkalo je škriputalo, a jedan iznenadni vrisak prolomi se kroz vazduh.

– Moj Čarli! Šta to radite sa mojim Čarlijem! – Jedna drevna sedokosa žena batrgala se oko brežuljka naričući.

– Vaš sin je sada trupaš, još veća slava neka je imperatoru – reče narednik, i mahnu robotu-krojaču da dođe.

– Ne, molim vas! – bogoradila je žena grabeći narednikovu šaku i kvaseći je suzama. – Ja sam izgubila jednoga sina, zar to nije dosta... – Ona zatrepta kroz suze, onda trepnu ponovo. – Ali ti – ti si moj dečko! Moj Bil je došao kući! Čak i sa tim zubima, i ožiljcima, i jedna ruka bela druga crna, i noga veštačka, čak i sa tim ja to znam, mati uvek zna!

Narednik pogleda ženu mršteći se. – Verujem da bi mogla biti u pravu – reče on. – I imao sam utisak da mi ime Figerinadon II zvuči nekako poznato.

Robot-krojač završio je svoj posao; crvena papirna bluzna blistala je na suncu, čizme debljine jednog molekula bleštale su. – U stroj – povika Bil, i regrut preskoči zid.

– Bili, Bili... – zapevala je žena – ovo je tvoj mali brat Čarli! Ne bi, valjda, svog sopstvenog malog brata odveo u trupaše, je l' da ne bi?

Bil porazmisli o svojoj majci, onda razmisli o svom bratiću Čarliju, a posle je razmislio o jednom mesecu koji mu se skida sa roka službe za svakog regnuta koga dovede, i odgovori:

– Bih.

Muzika je treštala, vojnici su marširali, majka je plakala kao što su majke uvek plakale, a hrabra mala trupa uz topot ode niz put, i preko brda, i nestade u zalasku sunca.

KRAJ

Table of Contents

KNJIGA PRVA

GLAVA PRVA

GLAVA DRUGA

GLAVA TREĆA

GLAVA ČETVRTA

GLAVA PETA

GLAVA ŠESTA

GLAVA SEDMA

GLAVA OSMA

KNJIGA DRUGA

GLAVA PRVA

GLAVA DRUGA

GLAVA TREĆA

GLAVA ČETVRTA

GLAVA PETA

GLAVA ŠESTA

GLAVA SEDMA

GLAVA OSMA

KNJIGA TREĆA

GLAVA PRVA

GLAVA DRUGA

GLAVA TREĆA

GLAVA ČETVRTA

GLAVA PETA

POSLEDNJE PEVANJE

KRAJ